

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

OKUL ÖNCESİ ŞARKI DAĞARCIĞININ DEĞERLER
EĞİTİMİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASLI ÇETİN

BOLU, ARALIK - 2021

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ ŞARKI DAĞARCIĞININ DEĞERLER
EĞİTİMİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
ASLI ÇETİN

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ İSMAİL SÖZEN

BOLU, ARALIK - 2021

KABUL VE ONAY SAYFASI

Aslı ÇETİN tarafından hazırlanan “OKUL ÖNCESİ ŞARKI DAĞARCIĞININ DEĞERLER EĞİTİMİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ” adlı tez çalışması jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir. 10/12/2021

Jüri Üyeleri

Danışman

Üye

Üye

İmza

.....

.....

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunubildirir,

aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Teze ilişkin 29/12/2021 tarihinde Turnitin adlı intihal tespit programından enstitü müdürlüğünce belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan benzerlik raporuna göre, tezin benzerlik oranı %18 olarak tespit edilmiştir.

.....

ASLI ÇETİN

ÖZET

**OKUL ÖNCESİ ŞARKI DAĞARCIĞININ DEĞERLER EĞİTİMİ
BAĞLAMINDA İNCELENMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
ASLI ÇETİN
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI
(TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ İSMAİL SÖZEN)
BOLU, ARALIK - 2021
XII + 76 SAYFA**

Okul öncesi dönemde verilecek değerler eğitimi, çocukların kişilik gelişimi ve topluma yararlı bireyler olmaları bakımından önemli görülmektedir. Değerler eğitiminde farklı yöntemler kullanıldığı ve çocuk şarkılarının da bu konuda etkin araçlar olduğu yapılan araştırmalarla ortaya konulmuştur. Bu araştırma, çocuk şarkıları kitaplarında değerlerin ele alınma durumunu ve değerlerin ne yoğunlukta yer aldığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada çalışma grubu olarak, amaçlı örnekleme yönteminden ölçüt örnekleme ile belirlenen 2007-2020 yılları arası içeriğinde okul öncesi/anaokulu ibaresi ya da okul öncesi dönem yaş grubu bilgisi belirtilmiş ve ulaşılabilen çocuk şarkıları kitapları seçilmiştir. Yöntem olarak nitel bir yaklaşımla tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre araştırma kapsamına alınan 9 kitaptan 2 tanesinde herhangi bir referans değere rastlanmamakla birlikte diğer kitapların her birinde en fazla “Sevgi” değerinin yer aldığı saptanmıştır. Bu değer kitapların tümünde toplam 42 yoğunluğa sahiptir. Yine yoğunluk açısından bakıldığında bunu 19’ar yoğunlukla “Sorumluluk” ve “Saygı” değerleri takip etmektedir. Araştırmada en az kitapta tespit edilen değerler “Arkadaşlık” ve “Dürüstlük” 2’şer kitapta, “İşbirliği” ve “Hoşgörü” ise 1’er kitapta tespit edilmiştir. Yoğunluk bakımından “Hoşgörü” değeri yalnızca 1 şarkıda yer almaktadır. Sonuç olarak, araştırmada ele alınan kitapların, okul öncesi değerler eğitiminde özellikle “Sevgi”, “Sorumluluk” ve “Saygı” değerlerini yüksek oranda içermeleri bakımından zengin kaynaklar olduğu görülmektedir. Buna karşın değerlerin yeterince ele alınmadığı tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Şarkı Dağarcığı, Okul Öncesi Eğitim, Değerler Eğitimi

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE PRE-SCHOOL SONG REPERTOIRE IN THE CONTEXT OF VALUES EDUCATION

MSC THESIS

ASLI ÇETİN

BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY

INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

FINE ARTS EDUCATION DEPARTMENT

SCIENCE OF MUSIC EDUCATION

(SUPERVISOR: ASSIST. PROF. DR. İSMAİL SÖZEN)

BOLU, DECEMBER - 2021

XII + 76 PAGES

Values education in the pre-school period is considered important in terms of the personality development of children and their being beneficial individuals to society. Studies have shown that different methods are used in values education and children's songs are effective tools in this regard. This research was carried out to determine the status and density of the values in children's songbooks. In the research, preschool/kindergarten or preschool age group information was expressed and accessible children's songbooks were selected as the study group with the content determined by criterion sampling from the purposeful sampling method. As a method, the thematic analysis method was used with a qualitative approach. According to the findings, although no reference value was found in 2 of the 9 books included in the research, it was determined that the most "Love" value was found in each of the other books. This value has a total density of 42 in all of the books. Again, in terms of density, this is followed by the values of "Responsibility" and "Respect" with a density of 19 each. In the research, the values determined at least in the book were "Friendship" and "Honesty" in 2 each book, and "Cooperation" and "Tolerance" in 1 each book each. In terms of intensity, the "Tolerance" value is included in only 1 song. As a result, it is seen that the books discussed in the research are rich sources in terms of including especially the values of "Love", "Responsibility" and "Respect" in preschool values education. However, it has been determined that the values are not adequately addressed.

KEYWORDS: Song Repertoire, Pre-school Education, Values Education

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
ETİK BEYAN.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix
TABLO LİSTESİ	x
KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ	xi
TEŞEKKÜR	xii
1. GİRİŞ	1
1.1 Problem Cümlesi	3
1.2 Alt Problemler	3
1.3 Araştırmanın Amacı	3
1.4 Araştırmanın Önemi	4
1.5 Sınırlılıklar.....	4
1.6 Tanımlar	4
2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.6	6
2.1 Araştırmanın Kuramsal Temeli	6
2.1.1 Okul Öncesi Eğitim	6
2.1.2 Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Temel Amaç ve İlkeleri	7
2.1.3 Türkiye’de Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Dönemi Okul Öncesi Eğitim Tarihi	8
2.1.4 Literatürde Değer Tanımları ve Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi	10
2.1.5 Değerler Eğitiminde Aile, Okul ve Öğretmen Faktörü	14
2.1.6 Değerler Eğitiminde Ele Alınan Yaklaşımlar	15
2.1.7 Değerler Eğitiminin Okul Öncesi Programlarındaki Yeri	17
2.1.8 Değer Öğretiminde Sanat Eğitimi	19
2.1.9 Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi	19
2.1.10 Değer Öğretiminde Bir Materyal Olarak Şarkı Dağarı Kullanımı	26
2.1.11 Okul Öncesi Müzik Yoluyla Değerler Eğitimi	27
2.2 İlgili Araştırmalar	30
3. YÖNTEM.....	37
3.1 Araştırma Modeli.....	37
3.2 Çalışma Grubu	37
3.3 Verilerin Toplanması	38
3.4 Verilerin Analizi	38
3.5 Geçerlik Güvenirlik	40
4. BULGULAR	41
4.1 Birinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	41

4.2 İkinci Alt Probleme Ait Bulgular	50
4.3 Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular	54
4.4 Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular.....	56
5. TARTIŞMA	59
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	62
7. KAYNAKLAR.....	64

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 4.1. Ezgi Yumağı Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği.....	50
Şekil 4.2. Şarkılarla Öğrenelim Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği	50
Şekil 4.3. Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği.....	51
Şekil 4.4. Sevgiler Olsun Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği	51
Şekil 4.5. Çocuklarımıza Yeni Şarkılar Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği.....	52
Şekil 4.6. Atatürk Çocukları: Marşlar ve Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği.....	52
Şekil 4.7. Hayvanlar Alemi: Eşlikli Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği.....	53
Şekil 4.8. Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği.....	53
Şekil 4.9. Okulöncesi Miniklere Şarkılar Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği.....	54

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1. Çalışma Grubuna Alınan Kitaplar ve Kitap İçerisinde İncelenen Şarkı Sayıları	38
Tablo 3.2. Referans Değerlere İlişkin Kodlama Örnekleri.....	39
Tablo 3.3. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenilirlik Adımları	40
Tablo 4.1. Ezgi Yumağı Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı	41
Tablo 4.2. Şarkılarla Öğrenelim Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı	42
Tablo 4.3. Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı	43
Tablo 4.4. Sevgiler Olsun Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı	45
Tablo 4.5. Çocuklarımıza Yeni Şarkılar Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı	46
Tablo 4.6. Atatürk Çocukları: Marşlar Ve Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı	47
Tablo 4.7. Hayvanlar Alemi: Eşlikli Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı	48
Tablo 4.8. Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı	48
Tablo 4.9. Okulöncesi Miniklere Şarkılar Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı	49
Tablo 4.10. Değerlerin Kitaplarda Yer Alma Durumlarına Göre Yoğunlukları ...	54
Tablo 4.11. Kodların Kitaplarda Yer Alma Durumlarına Göre Yoğunlukları	56

KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ

akt.	: Aktaran
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
t.y.	: Tarih yok
TDK	: Türk Dil Kurumu
vd.	: ve diğerleri
x	: Değer tespit edilemeyen şarkılar
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
yy.	: Yüzyıl

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez danışmanlığımı kabul eden Dr. Öğr. Üyesi İsmail SÖZEN'e, bu eğitim sürecine başlamam için beni yüreklendiren ve desteğini hiç esirgemeyen değerli meslektaşım ve abim Doç. Dr. Gökhan ÖZTÜRK'e, değerli meslektaşım Dr. Öğr. Üyesi Şükrü Göktuğ KALAYCIOĞLU'na, tezin tüm aşamalarında yanımda olan değerli meslektaşım ve arkadaşım Dr. Öğr. Üyesi Fatma MAZMAN BUDAK'a ve eşim Öğr. Gör. Göksel ÇETİN'e, desteğiyle her zaman yanımda olan değerli flüt hocam Ankara Devlet Opera ve Balesi flüt sanatçısı Yaprak OKTAY'a teşekkür ederim.

1. GİRİŞ

Topluma ve insanlığa yararlı vatandaş yetiştirilmesi ve doğru insan kaynağı oluşturulması, eğitim sisteminin niteliği ve iyi işleyişi ile sağlanabilmekte olup (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2010b) bunun ilk ve en önemli aşaması okul öncesi eğitim olarak görülmektedir (Oktay, 2000; Aydın, 2007; T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013). İlk çağlardan beri eğitime duyulan ilgiyle beraber okul öncesi eğitime ve çocuk eğitimine verilen önem hep var olmuştur. Eflatun ve Aristo gibi düşünürlerin çocukların gelişimsel özellikleri ve bu özelliklere uygun eğitimi oluşturma çabalarının, okul öncesi döneme ait ilk yaklaşımlar olması, okul öncesi eğitimin önemine dair düşüncelere örneklerdir (Bilgiç ve Surur, 2016). 16. yüzyılla birlikte batılı ülkelerin çocuk eğitimine bakış açıları tamamen değişim göstermekte, 17. ve 20. yy. arasında filozofların insanı tanıma ve eğitimi anlama çabaları eğitimin bilim olarak görülmesini aynı zamanda farklı alan uzmanlıklarının doğuşunu da beraberinde getirmiştir (Oktay, 2000).

Ülkemizde Cumhuriyet öncesinde erken yaştaki çocukların eğitimiyle ilgili çalışmalar 15. yy Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar gelmekte, bu dönemde okul öncesi resmi kurumlara ilk örneğin Sıbyan Mektepleri olduğu belirtilmektedir (Derman ve Başal, 2009; Gül, 2008; Ahmetoğlu, 2010). Yakın tarihimize yaklaşıldığında, 1992 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü oluşturulması, okul öncesi eğitime verilen önemi göstermektedir (Aral vd., 2000).

Okul öncesi eğitimin temel amaç ve görevleri; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimlerini sağlamak, milli ve manevi değerlere bağlı, kendine güvenen, sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, paylaşma gibi tutum ve davranışların kazandırıldığı ayrıca çocukların hayal gücü, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve iletişim kurma becerilerini geliştirmek ve çocukları ilköğretime hazırlamak olduğu şeklinde ifade edilmiştir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013). Bu bakımdan değerler ve değerlerin kazandırılmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Çocuk okul öncesi dönemde, içerisinde yaşadığı toplumun kurallarını, geleneklerini ve değerlerini tanımaya başlar (Balat ve Dağal, 2009; Aydın ve Gürler, 2012; Kaya ve Taşkın, 2019; Sapsağlam, 2020b). Değerlerin etkin bir şekilde aktarımı ve kazanımı, planlı ve programlı olması ile mümkündür (Uygun,

2013; Erkuş ve Yazar, 2013). 18. Milli Eğitim Şurası Kararları'nda değerler eğitiminin şu şekilde ele alındığı görülmektedir:

Değerler eğitimine, okul öncesinden başlayarak yaygın eğitim dahil olmak üzere eğitim öğretimin her kademesinde, tüm dersler ve okul kültürü içerisinde yer verilmeli ve bu konuda öğretmen, yönetici, öğrenci, aile ve çevre ile iş birliğine gidilmeli, farkındalık oluşturulması için kitle iletişim araçlarından faydalanılması amacıyla gerekli düzenlemeler yapılmalıdır (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2010a, s. 12).

Ülkemizde okul öncesi dönemde değerler eğitimine yönelik uygulanan ulusal bir programın olmadığı görülmektedir (Sapsağlam, 2020b). Literatürde bu sonuç itibariyle çeşitli yönleriyle değerler eğitimi programlarının gerekliliği üzerinde durulan (Samur, 2011; Atabey, 2014; Sapsağlam, 2015; Ada, 2016; İbiş, 2017; Sözkese ve Samur, 2017; Gündüz vd., 2017; Kapkın, 2018; Yıldırım, 2018; Kayıran, 2018; Asar, 2019) ve ayrıca uygulamadaki programların değerleri nasıl ele aldıklarını inceleyen araştırmalara ulaşılmıştır (Sapsağlam, 2016; Aral ve Kadan, 2018; Eren, 2018). “Sanat eğitimle yakından ilgilidir” (Aydın ve Gürler, 2012, s.186) ve okul öncesi dönem değerler eğitiminde de etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Şiir (Bebek, 2020), türkü (Gökdemir, 2019), ninni (Kanak vd., 2018), çizgi film (Özdemir, 2020), hikaye ve masallar (Ay ve Ünal, 2020), şarkılar (Karagöz, 2013; Akarsu, 2015) bu etkinliklere örnek gösterilebilir.

Değerler eğitiminde en etkili uygulama alanlarından biri de müzik eğitimidir (Sun ve Seyrek, t.y.; Ürfioğlu, 1989; Bal ve Artan, 1995; Öztürk, 2004; Sığırtmaç, 2005; Alpöge, 2006; Ömeroğlu vd., 2006; Modiri, 2012). Müzik eğitimi çocuklarda sosyalleşme, kendini ifade edebilme, toplulukla iş yapabilme, olumsuz ruh halinden arınabilme, yaratıcılığını geliştirebilme gibi kişilik gelişimine olumlu etkisi olabilecek özellikleri içinde taşımaktadır (Sun ve Seyrek, t.y.; Ürfioğlu, 1989; Bal ve Artan, 1995; Alpöge, 2006). Bu özelliklerinden dolayı müzik eğitimi geniş bir uygulama alanına sahiptir (Türkmen, 2020). Bender (2004), bebeğin daha huzurlu ve sağlıklı bir ortamda büyümesi için müzik dinletme ve şarkı söylemenin fayda sağlayacağını belirtmiştir. Bebeklik döneminden itibaren nitelikli müziklerin seçilerek dinletilmesi çocuğun estetik beğeni düzeyini yükseltmesi anlamında olumlu etki yaratmaktadır (Morgül, 2006). Bireysel ve grupla şarkı söyleme etkinlikleri çocukların, doğru iletişim kurabilmelerinde, kendilerini anlatma ve başkalarını anlama becerisinde, özgüven kazanmalarında etkili bir araç olarak

görülmektedir (Ürfioğlu, 1989). Şarkılar, çocukların iyi ve doğru davranışları öğrenebildikleri, konuları bakımından zengin bir değer ve kültür aktarımı aracıdır (Tanrikulu ve Koyuncu, 2020) ve bu açıdan bakıldığında çocuklara öğretilecek şarkıların doğru mesajlar içermesine ve çocuğun gelişim evrelerine uygun seçilmesine önem gösterilmelidir (Göher, 2006).

Bu bağlamda araştırmanın amacı, içeriğinde okul öncesi/anaokulu ibaresi ya da okul öncesi dönem yaş grubu bilgisi belirtilmiş şarkı kitaplarının okul öncesi eğitimde kullanılabileceği düşünüldüğünde, bu kitaplarda değerlerin ele alınma durumu ile değerlerin ne yoğunlukta kullanıldığının belirlenmesidir. Araştırma kapsamında 2007-2020 yılları arasında basımı yapılmış, ulaşılabilen ve farklı bestecilere ait toplam 9 kitap ele alınmıştır. Bu kitaplardaki tüm şarkılar Özkan Sapsağlam'ın "Erken Çocuklukta Karakter Eğitimi ve Değer Eğitimi: Teoriden Uygulamaya" kitabında 68-77 sayfalarda yer alan 10 değer referans alınarak ve bu 10 değer tanımı ve örneklerine dikkat edilerek analiz edilmiştir.

Araştırma, değerlerin okul öncesi şarkı kitaplarında ne derece yer aldığının ortaya konulması ve bunun sonucunda tespit edilen değerlerin kategorize edilerek okul öncesi öğretmenlere kaynak oluşturabilmesi bakımından önemli görülmektedir. Yapılan literatür taramasında değerleri bu bağlamda ele alan bir araştırmaya rastlanılmaması araştırmanın diğer bir önemini ortaya koymaktadır.

1.1 Problem Cümlesi

Bu çalışmanın problem cümlesini, "İçeriğinde okul öncesi/anaokulu ibaresi ya da okul öncesi dönem yaş grubu bilgisi belirtilmiş çocuk şarkıları kitaplarında yer alan şarkıların sözleri, değerleri içermeleri bakımından ne durumdadır?" sorusu oluşturmaktadır.

1.2 Alt Problemler

- Kitaplardareferans değerlerin yer alma durumları nasıldır?
- Kitaplar ayrı ayrı ele alındığında değerlere ait yoğunluk durumları nasıldır?
- Kitapların hepsi birlikte ele alındığında değerlere ait yoğunluk durumları nasıldır?
- Kitapların hepsi birlikte ele alındığında kod yoğunluk durumları nasıldır?

1.3 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, değerlerin okul öncesi döneme yönelik şarkı kitaplarında ele alınma durumu ile ne yoğunlukta kullanıldığının belirlenmesidir.

1.4 Araştırmanın Önemi

Araştırma; içeriğinde okul öncesi/anaokulu ibaresi ya da okul öncesi dönem yaş grubu bilgisi belirtilmiş şarkı kitaplarında değerlerin yer alıp almadığı ve ne yoğunlukta bulunduğunu belirleme açısından, sonuçları itibariyle bu kitaplardaki değerlerin kategorize edilmesi ile okul öncesi öğretmenlere değerlerin şarkı yoluyla öğretimi bağlamında bir kaynak oluşturacağı düşünülməsi ve ayrıca yapılan literatür taramasında okul öncesi döneme yönelik şarkı kitaplarının değerler açısından analiz edildiğı bir çalışmaya ulaşılammış olması bakımından da önemli görölmektedir.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırmada 2007-2020 yılları arasında içeriğinde okul öncesi/anaokulu ibaresi ya da okul öncesi dönem yaş grubu bilgisi belirtilmiş ve ulaşılabilen çocuk şarkıları kitapları incelemeye alınmıştır.

Kitaplar, tek yazarlı olması, söz ve müziğin tek kişiye ait olması, kitap içeriğinde okul öncesi/anaokulu ibaresi ya da okul öncesi dönem yaş grubu bilgisi belirtilmiş olması özellikleri gözetilerek belirlenmiştir.

Belirlenen kitaplardaki tüm şarkılar Özkan Sapsağlam'ın “Erken Çocuklukta Karakter Eğitimi ve Değer Eğitimi: Teoriden Uygulamaya” kitabında 68-77 sayfalarda yer alan 10 değer referans alınarak ve bu 10 değerın tanım ve örneklerine dikkat edilerek analiz edilmiştir. Referans alınan bu değerler;

- Sorumluluk
- Sevgi
- Saygı
- Yardımseverlik
- Hoşgörü
- Nezaket
- Arkadaşlık
- İşbirliği
- Dürüstlük
- Öz Denetim (Kendini Kontrol Etme)

1.6 Tanımlar

Okul öncesi dönem: Çocuğun doğumundan, temel eğitime başladığı 0-6 yaş aralığındaki dönemdir (Oktay, 1990).

Değer: Değer, “bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” aynı zamanda diğer ifade ile “bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü”dür (Türk Dil Kurumu [TDK], t.y.).

Değerler eğitimi: “Değerler eğitimi bireyin kendi kendini tanımasını, kendi ile uyum içinde olmasını, düşünüş ve eylemlerinde tutarlı olmasını sağlayan özelliklerin kazandırılması için bilinçli ve planlı bir şekilde öğrenme ortamlarının oluşturulmasıdır” (Sapsağlam, 2020, s.38).

Okul öncesi değerler eğitimi: Kazanım sağlanması amaçlanan değerlerin 0-6 yaş grubuna uygun etkinlik ve programlarla verildiği eğitim-öğretim faaliyetleridir.

Müzik eğitimi: “Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir”(Uçan, 1997, s.14).

2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Araştırmanın Kuramsal Temeli

2.1.1 Okul Öncesi Eğitim

Ülkemizde okul öncesi dönem 0-72 ay, okul öncesi eğitim ise bu dönemin 36-72 ay aralığını kapsamaktadır. Okul öncesi dönem erken çocukluk çağı olarak adlandırılmaktadır (Aral vd., 2000). Bazı ülkeler okul öncesi kavramını 0-3 yaş aralığı kabul ederken, bazı ülkeler 0-8 yaş aralığını benimsemiştir. Bu konuda tartışmaların halen daha devam ettiği görülmektedir. Bu dönem, istendik doğru gelişimin sağlanabileceği önemli bir dönem olarak görülmekte ve insan hayatında kalıcı etkiler bırakmaktadır (Gülay, 2009; Erata ve Özbey, 2020). Çocukların ailelerinden uzun sürelerle ilk defa ayrıldıkları bu dönem kendi dünyalarını keşfetmelerine, kendilerini geliştirmelerine katkı sağlayan en aktif dönemdir (Oktay, 1990). Başka bir açıdan insanın gelecek hayatı için hazırbulunuşluk durumunun sağlandığı bir dönemdir diyebiliriz. Bu nedenlerle doğumdan itibaren ailenin eğitimi ve 3-6 yaş aralığı olarak tanımlanan, isteğe bağlı okul öncesi eğitim önemlidir. Dünyada çocuk psikolojisi üzerine yapılan çalışmalarda 0-6 yaş döneminde alınan eğitimin, çocuğun geleceğini belirlemedeki rolünün önemli olduğu görülmektedir (Oktay, 2000).

Günümüzde, kullanım alanları ve süreleri gittikçe artmakta olan akıllı cihaz teknolojilerinin aile içi iletişimi azalttığı düşünüldüğünde, ailenin yalnız başına okul öncesi çocuğunun ihtiyaçlarını giderebilmesinin zorlaştığından bahsedebiliriz. Bu bakımdan çocuğun fiziksel, psikolojik vb. gelişimlerini takip edecek uzmanlarca yetiştirilmesine imkân tanınması ve aynı zamanda da düzenli eğitime katılmasını sağlamak amacıyla okul öncesi dönem önemli görülmektedir (Oktay, 1990; Aral vd., 2000). Ayrıca, ailelerin teknolojik cihazlar ve bu cihazların çocuğun gelişimine etkileri konusunda bilinçlendirilmeleri, aile içi iletişim ve etkileşimi istenen seviyelere getirebilme bağlamında önemli görülmektedir (Güneş, 2017).

Eflatun ve Aristo gibi düşünürlerin çocukların gelişimsel özellikleri ve bu özelliklere uygun eğitimi oluşturma çabalarının okul öncesi döneme ait ilk yaklaşımlar olması, okul öncesi eğitimin önemine dair düşüncelerin ilkçağlardan beri var olduğunu göstermektedir (Bilgiç ve Surur, 2016). 16. yüzyılla birlikte batılı ülkelerin çocuk eğitime bakış açıları tamamen değişim göstermiş, 17. ve 20. yy.

arasında filozofların insanı tanıma ve eğitimi anlama çabaları eğitimin bilim olarak görülmesini aynı zamanda farklı alan uzmanlıklarının doğuşunu da beraberinde getirmiştir (Oktay, 2000).

Okul öncesi eğitim bağlamında Comenius, Locke, Rousseau, Montessori, Pestalozzi, Dewey, Piaget, Froebel, McMillan, Isaacs akla gelen ilk isimler olarak görülmektedir (Peltzman, 1998; Giardiello, 2014).

2.1.2 Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Temel Amaç ve İlkeleri

Milli eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; okul öncesi eğitiminin temel amaç ve görevlerinin sıralaması şu şekilde verilmiştir:

1. “Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
2. Onları ilkokula hazırlamak,
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak,
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır” (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013c, s.10).

Okul öncesi dönem yaşamın temelidir. Çocuklarda öğrenme hızının yüksek olduğu bu dönemde, onlara verilecek eğitim birtakım ilkelere göre planlanmalıdır. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2013), bu doğrultuda ülkemizde okul öncesi eğitimin temel ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Okul öncesi eğitimi çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
2. Okul öncesi eğitimi çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, özbakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.
3. Okul öncesi eğitimi kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.
4. Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.
5. Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.
6. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.

7. Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
8. Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı; ona öz denetim kazandırmalıdır.
9. Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.
10. Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.
11. Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve yetişkinin güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.
12. Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.
13. Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.
14. Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.
15. Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.
16. Okul öncesi eğitimin süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.
17. Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitimi programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.
18. Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013, s.11).

2.1.3 Türkiye’de Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Dönemi Okul Öncesi Eğitim Tarihi

Cumhuriyet öncesinde erken yaştaki çocukların eğitimiyle ilgili çalışmalar 15. yy Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar geldiği, bu dönemde okul öncesi resmi kurumlara ilk örneğin Sıbyan Mektepleri olduğubelirtilmektedir (Gül, 2008; Derman ve Başal, 2009; Ahmetoğlu, 2010).

Tanzimat dönemi ile 1824’de II. Mahmut’un ilköğretimi zorunlu hale getirmesi ve 1847’de ilköğretimin altı yıla çıkarılmış, okul öncesi eğitim ile ilgili önemli gelişmeler yaşanmıştır (Gül, 2008; Ahmetoğlu, 2010).

1913 yılında *Geçici İlköğretim Kanunu* ile ana mektepleri ve sıbyan mekteplerinin yaygınlaştırılması emri ile bu kurumlar ilköğretime dahil edilmiştir (Aral vd., 2000; Gül, 2008).

Bir Osmanlı ve Cumhuriyet aydını olarak ifade edilen, II. Meşrutiyet döneminde okul öncesi eğitime yönelik *Çocuk Bahçesi Rehberi* kitabını Fransızca'dan çevirerek Selanik'te anaokulu kuran Kazım Nami Duru, Türk eğitim tarihi açısından olduğu kadar okul öncesi eğitim tarihinde de önemli bir yere sahiptir (Gurbetoğlu ve Atlı, 2014). Bu dönemde Eğitim Bakanlığı bütçesi düzenlenip, çocuk bahçesi mektepleri açılması için gerekli şartlar sağlanmıştır (Oktay, 2000; Gül, 2008). Türk eğitim tarihinde yaratıcı dramının ilk örneklerini, Kazım Nami Duru'nun çevirdiği bu kitaptaki etkinliklerde bulmak mümkündür (Gurbetoğlu ve Atlı, 2014). Balkan Savaşlarından sonraki yıllarda resmi olarak bu kurumların yaygınlaşmaya başladığı görülmüştür (Oktay, 2000).

“Resmî ana okullarının bilinen ilk ve kapsamlı programı 1914 tarihlidir” (akt. Akyüz, 2009).

Bu programın ilk cümlesi, ana okullarının "bir öğretim ve ders okulu değil, bir yaşam ve hareket okulu, çocuk bahçesi olduğu" şeklindedir. Bu programa göre ana okulları dersleri şunlardır (bugünkü terimlerle): *Ahlâkî Konuşmalar, Yaşam ve Hareket Dersleri, Tabiat Bilgisi ve Bahçe Dersleri, Resim, Anadili, Müzik, Jimnastik*. Bu programın ve uygulama ilkelerinin özellikle İtalyan eğitimcisi Montessori'den etkilendiği anlaşıyor (Akyüz, 2009, s.268).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında 80 civarında anaokulu bulunmaktaydı (Ahmetoğlu, 2010). Fakat okur-yazar oranının yükseltilmeye çalışıldığı bu dönemde ağırlığın ilköğretime verildiği, okul öncesi okullaşma oranının ise düşük kaldığı görülmektedir (Oktay, 2000).

Okul öncesi çocukların eğitimi ilk olarak 1949'da yapılan IV. Milli Eğitim Şurasında ele alınmıştır (Gül, 2008). Bu konudaki asıl gelişmelere 1960'lı yıllarda denk gelinmektedir. 1962 yılında anaokulu ve sınıfları yönetmeliği yayımlanmıştır (Aral vd., 2000). 1974'te Milli Eğitimin temel amaç ve ilkeleri gözetilerek okul öncesi eğitim amaç ve görevleri yeniden belirlenmiştir (Gül, 2008). XII. Milli Eğitim Şurası'nda, okul öncesi öğretmenleri yetiştiren yükseköğretim programlarının iki yıl olarak kalmasına karar verildiği görülmektedir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1988). Bu durum XIV. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlarla değişmiştir. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (1993)'nce, çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenliği ile anaokulu öğretmenliği programlarının birbirinden ayrılması ve Okul Öncesi Eğitim alanını tercih eden öğrenciler için kontenjanların artırılması kararları alınmıştır. Bundan bir yıl öncesinde yani 1992 yılında Milli

Eğitim Bakanlığı'na Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü oluşturulması, okul öncesi eğitime verilen önemi göstermektedir (Aral vd., 2000).

Okul öncesi eğitime dair önemli görülen ifadelerden birine de 17. Milli Eğitim Şurası'nda rastlanmaktadır. Burada alınan bir karar şöyle ifade edilmiştir:

“60-72 aylık çocukluk çağını kapsayan okul öncesi eğitim döneminin zorunlu hale getirilmesi için çalışmalara başlanmalıdır” (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006, s.3).

Ülkemizde Cumhuriyet öncesi dönemden itibaren okul öncesi kurumların var olduğu ve Cumhuriyet dönemi ile birlikte okul öncesi eğitim kademelerinin sayıca arttığı gözlenmektedir.

2.1.4 Literatürde Değer Tanımları ve Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi

Türk Dil Kurumu [TDK] (t.y.) güncel Türkçe sözlük içerisinde *değer* kavramı “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” aynı zamanda diğer ifade ile “bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” şeklinde tanımlanmaktadır. Dilmaç (1999) ve Karababa (2014)'ya göre, değer, bir kişinin farklı insanları, o insanlara ait istek, niyet ve davranışlarını değerlendirmede başvurduğu kriter ve insanı insan yapan temel özellikleri barındıran inançların tümü olarak açıklanır. Toplumsal kuralların temelini oluşturması bakımından toplumsal bir denetim aracıdır (Ulusoy ve Arslan, 2014). “En geniş anlamda değerler hayatın anlamını, onu yaşamaya değer kılan tutum ve inançları ifade ederler” (Yazıcı ve Yazıcı, 2011, s.114).

Değerler kavramına ilişkin literatür incelendiğinde tanımıyla ilgili ortak bir görüşün yer almadığı ve kavramın birçok açıdan ele alındığı görülebilir. Dam (2019), bu durum için, değerlerin birçok araştırmaya konu olmasına rağmen net olarak neyi içerdiğinin belirsiz olduğunu ifade etmiştir. Değerlerin yaşamımız boyunca kişilik özelliklerimizin bir parçası, kendimizi tanıma, geliştirme, değiştirmedeki etkisi ve toplumların sağlıklı işleyişi için en etkili araç olarak görülmesi farklı bilim dallarının ilgi odağı olmasına yol açmıştır. Son yüzyılda değerler sosyal bilimlerin temel sorunları arasında yerini almış ve birçok bilim dalı bu konuyu araştırma çabası içinde olmuştur; bu alanda araştırma yapan bilim insanlarını ise sosyolog, sosyal psikolog, antropolog ve psikologlar oluşturmuştur (Dilmaç, 2007).

İnsan tutum ve davranışlarının yaşama verilen değer ve anlamla şekillendiği düşünüldüğünde; değerlerin sosyal bilimler alanında ilgi çekici ve çeşitli çalışmalara konu olabilen bir kavram olma niteliği kazanması kaçınılmazdır (Budak, 2012).

Graves (1970), Maslow gibi insanın yaşam şeklini, değerlerini varoluşu bir yaklaşımla ve hiyerarşik bir sistem içerisinde incelemiştir. Sistemin ihtiyaçlarını karşılayan bireylerin bir üst düzeye geçebildiğini yani varoluş düzeyine uygun bir değer sistemiyle ilgili bir hayat şekli geliştirdiğini ve o doğrultuda hareket ettiğini belirtmiştir (Graves, 1970).

Hofstede (2001), değeri, bir durumu diğer durum yerine tercih etme biçimi olarak tanımlamış ve sosyal sistemin devamlılığı için insan davranışının belirli kurallar dahilinde olması gerektiğini vurgulamıştır.

Değerler, toplumlar tarafından arzu edilen hedeflerin, amaçların ve uyum içerisinde yaşamaya dair doğru tutum ve davranışların bütünü olarak açıklanmakta (Ulusoy ve Arslan, 2014), bireylerin davranışları üzerinde kontrol mekanizması işlevi görebilmekte ve doğru karşılanmayan davranışları engelleyebilmektedir (Sapsağlam, 2020a).

Birkök (2019), değerleri, normların, davranışların ve ilişkilerin oluşmasını sağlayan temel prensip olarak tanımlamış, değerlerin sınıflamasını ise; “özgürlük, adalet, eşitlik, bilim ve sanat” olarak beş temel evrensel değer olarak ele almıştır.

Kaymakcan ve Meydan (2016), değer kavramını ekonomi, estetik, etik ve felsefe alanında kavramlardan birisi olarak açıklamıştır. Dahası bu farklı alanların ortak değer tanımı ise; “kişinin davranış, duygu ve düşüncelerini yönlendiren güzellik, kıymet ve iyilik standartları” (Superka vd., 1976) olarak belirtilmiştir.

Bireyler yaşadıkları toplum, grup ve kültür değerlerini benimseyip, bunları muhakeme ve seçimlerine birer ölçüt kullanarak daha iyi, daha önemli, daha doğru, daha uygun, daha adil olma gibi genel yargıları edinme olanağına sahip olurlar; değerler toplumlarda normal veya anormal davranışların ortaya çıkarılmasında önemli role sahiptir (Dilmaç, 2007).

Okul öncesi dönemde çocuklar, hayat boyu kullanacakları kavram, beceri ve değerleri daha çok model alma yoluyla kendi davranış dağarcıklarına katmaktadırlar (Sapsağlam, 2020b). Bu dönemde değerlere ilişkin kazanılan bilgiler, çocuğun yaşadığı çevre, kültür özellikleri vb. değişkenlere bağlı olarak

kişisel anlamda farklılıklar gösterse de onlar için değer bilgilerinin temelini oluşturan ilk ve önemli dönemdir (Balat ve Dağal, 2009; Kaya ve Taşkın, 2019).

Literatür incelendiğinde okul öncesi dönemde çocukların değer kavramına yönelik farkındalıkları ve bu kavramı nasıl açıkladıklarına dair çalışmalar bulunmaktadır (Yüksel vd., 2015; Sapsağlam, 2017; Topaç vd., 2020). Bu çalışmaların sonuçlarına göre; çocukların değer kavramının farkında olduğu, günlük yaşamlarından yola çıkarak anlatabildikleri ve algılayabildikleri, davranışlarında da bunu gösterebildikleri ortaya konulmuştur.

Toplumda güzel tutum ve davranışların yaygınlaştırılması ve insanların uyum içerisinde yaşayabilmesi, toplumsal yaşamın anlamı olan değerler ve değerler eğitimiyle mümkün olabilir. Tüm butanımlarından hareketle, toplumu oluşturan tüm unsurlar üzerinde etkili bir iletişim aracı olması, insani olmaları, aktarılabilir ve değişebilir olmaları gibi özellikleriyle değerler, eğitim anlayışlarının ortak vazgeçilmezleri arasına yerleştirebilir ve nesilden nesile ancak değerler eğitimi sayesinde aktarılabilir.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2010b), yayımladığı 2010/53 sayılı genelgede değerler eğitimi şu şekilde tanımlamıştır:

Eğitim sistemimiz öğrencilerimize; bilgi, beceri, tutum kazandırmanın yanında onların dengeli, sağlıklı, gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip, temel ve insani değerleri kazanmış iyi insan, iyi vatandaş olarak yetişmelerini sağlamak görevini üstlenmiştir. Toplumsal hayatı oluşturan, insanları birbirine bağlayan, gelişmeyi, mutluluğu ve huzuru sağlayan, risk ve tehditlerden koruyan ahlaki, insani, sosyal, manevi değerlerimizi tüm bireylere kazandırılmasında en önemli etken eğitimidir. Bu kazanımlarımızın öğrencilerimize aktarılması da değerler eğitimi oluşturmaktadır (parag. 2).

Aydın ve Gürler (2012), değerler eğitiminin amacını; çocuğun kendine ve sosyal çevresine karşı sorumluluklarının farkına varması ve toplumla uyumlu bir birey olabilmesi için üzerine düşen görev ve sorumluluklarının bilincine varmasını sağlamak olarak açıklamıştır.

Değerler eğitimi literatürü incelendiğinde, okul öncesi çocukların değerleri algılamalarının, ahlak gelişimi ile paralel açıklanmaya çalışıldığını söyleyebiliriz.

Ahlak, insanın iyi ve kötüyü ayırt edip kendi isteğiyle kötü davranışlardan uzak kalıp, iyi davranışlara yönelmesidir (Aydın, 2007; Oral, 2014). Ahlak; “bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kurallarıdır” (Türk Dil Kurumu [TDK], t.y.).

Sosyalleşme, toplumun kural ve değerlerine uyum sağlamakla mümkün olabilecektir (Aktepe, 2014). Balat ve Dağal (2009), çocuğun sosyal gelişiminin, davranışlarına yön veren ahlaki yargı oluşumuna bağlı olduğunu bu sebeple de ahlaki değerleri anlamının ve buna göre davranışı yönetme bilinci kazanmanın ise sosyal gelişimin en önemli aşaması olduğunu belirtmişlerdir. Her toplumun farklı inanç, yaşayış biçimleri, kuralları vb. bulunmaktadır. Birey, bu özeller dahilinde davranmadığında toplum tarafından kabul görmemektedir. Kendisinde topluma hakim inançları benimsediğinde, yaşayış biçimi bakımından uyum sağladığında, kurallara uyan bir birey haline geldiğinde ise toplum nezdinde daha iyi görülmektedir. Çocuğun topluma uyum sağlayabilmesi ahlak gelişimi ile ilgili olup bu gelişime katkı sağlayan öğeleri, doğru ve yanlış kavramlarını kazanması, adalet duygusunun oluşabilmesi ve kuralları benimsemesi (Yavuzer, 2020) şeklinde açıklayabiliriz. Okul öncesi dönemde çocukların kişilikleri aile, sosyal çevre vb. gibi bazı değişkenlerle olumlu ve olumsuz yönde gelişebilir ve değişebilir. O halde çocukların toplumun değer yargılarını ve ahlaki kurallarını öğrenmesi, onların sosyalleşmesi ve kişilik gelişimi için doğru atılmış bir adım olabilir. Buradan hareketle okul öncesi eğitimin önemi bir kez daha karşımıza çıkmaktadır ki, Aydın (2007), insanın, ahlaki davranış bilinci ile doğmadığını, bu bilinci zamanla edindiğini belirtmektedir. Bu gelişim sürecinde, iyi bakım, beslenme, şefkat, sevgi, hareket, yetişkin desteği, yaratıcılığı destekleyici ortam, kendini tanıma, kanıtlama, özgürlük, diğer çocuklarla birlikte olma ve oyunlar gibi temel ihtiyaçların karşılanması önemlidir (Oktay, 2000).

Değerler eğitiminde önemli hususlardan biri de çocuğun kendinde geliştirdiği özgüven duygusudur. Özgüvenli olabilmesinin ana kaynağı da sorumluluk alabilme becerisine bağlıdır (Balat, 2012). Nitekim, Balat ve Dağal (2009), okul öncesi dönemde çocuklarda kendine güven duygusunun sorumluluk becerisine sahip olmalarıyla alakalı olduğunu belirtmişler ve sorumluluklarını yerine getiren bireylerin özgüvenlerinde artış olmasını da doğal bir sonuç olarak açıklamışlardır.

Duygu, yetenek, huy, sosyal, bedensel, bilişsel özelliklerimiz, tutum-inanç, görüş ve değerlerimiz bize dair tüm bu özellikler kişiliğimizi oluşturur (Aydın, 2007; Senemoğlu, 2015; Kaymakcan ve Meydan, 2016). Balat (2012)'a göre, kişilik gelişimi için kendini kontrol, suçluluk duygusu ve bakış açısı geliştirme önemli bileşenlerdir. Yaşamın ilk altı yılı, çocuklarda kişilik özelliklerinin

temelinin atıldığı ve benlik kavramında da değişimlerin yaşandığı süreci içermesi bakımından önemli görülmektedir (Budak ve Akbaş, 2011).

Her çocuğun sosyal hayatta var olabilmesi için toplumla uyumlu, kendini bilen, özgüvenli, sorumluluk alabilen bir kişiliğe sahip olması gerekmektedir. Aydın (2007, s.2)'a göre, “kişilik insanın kendisi ve çevresi ile uyumunu sağlayan, onu diğer insanlardan farklı kılan, özel ve tek yapan tipik özellikleridir”. Kişiliğimiz, doğduğumuz andan itibaren oluşmaya başlamakta ve gelişimini sürdürmektedir (Öz, 1997).

Değerler eğitimi, kişilik gelişimi, toplumun iyi ahlak sahibi olmasını ve tüm bunun gelecek nesillere de aktarılmasını amaçlar (Aydın ve Gürler, 2012).

2.1.5 Değerler Eğitiminde Aile, Okul ve Öğretmen Faktörü

Okul öncesi dönem insan hayatını biçimlendiren en kritik yılları içermektedir. Değerlerin erken yaşta kazanılması çocuklarda kendini ifade etme ve problem çözme becerisinde olumlu etkiler yaratabilmektedir (Alpöge, 2018). Bebeklikten itibaren ailelerin çocuklarına gösterecekleri sevgi ve ilgi, çocukta güven duygusunun oluşmasını sağlamakta olup ebeveynlerin sergilediği davranış ve tutumlar çocuğun tüm kişilik gelişimini etkilemektedir (Senemoğlu, 2015). O halde çocukların eğitiminde ailelerin, çocuk yetiştirme ve eğitimi konusunda hassas ve dikkatli, gerekli bilgi ve donanıma sahip bireyler olmaları beklenilir.

Aydın (2007, s.11)'a göre, ailenin çocuk eğitimindeki görev ve sorumlulukları şu şekildedir:

- * “Çocuğa ve onun geleceğine ilişkin ilgi,
- * Çocuğa ve onun geleceğine ilişkin sorumluluk,
- * Çocuğun gelişim özelliklerini bilme, onu tanıma ve anlama,
- * Zengin ve tutarlı ilişkilerin olduğu bir çevre sağlama,
- * Birey olarak çocuğa saygı duyma”

Çocuklar ebeveynlerini örnek alırlar ve bu durum kişilik gelişimlerinde en etkili öğrenme yöntemlerinden biridir (Aydın ve Gürler, 2012; Kaymakcan ve Meydan, 2016). Ailelere bu bakımdan büyük sorumluluk düşmektedir. Nitekim onların toplumla uyumlu olmaları çocuklarının da topluma uyum sağlamasına ilk örnekleri teşkil eder. Okul öncesi eğitim ve eğitimin sonraki dönemlerinde çocuğun çevresine bağlı olarak model aldığı örnekler de çoğalacaktır (Balat ve Dağal, 2009).

Okul öncesi dönemde çocuklar bilişsel, fiziksel, sosyal-duygusal alanlarda desteklendiği, ilgi ve ihtiyaçlarına göre hazırlanmış programlara ve programlarda

sunulan etkinlikler yoluyla yaratıcılıklarının geliştirildiği bir aile ortamına ve eğitim alanına ihtiyaç duyabilir. “Bir toplumun geleceğinin iyi yetişmiş ve karakter sahibi insanlara bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir ve insanlar iyi ahlakî karaktere kendiliğinden sahip olamazlar” (Ekşi, 2003, s.81).

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] (2013)’na göre;

Çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüebilmesi, gelişebilmesi ve öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirebilmesi için nitelikli bilişsel uyarıcıların, zengin dil etkileşimlerinin, olumlu sosyal ve duygusal deneyimlerin çocuğa sunulduğu ve çocuğun bağımsızlığının desteklendiği bir çevrenin yaratılmasına ihtiyaç vardır. Bu ise ancak sağlıklı bir aile ortamı ve nitelikli bir okul öncesi eğitim ile mümkündür (s.12).

Çocuğun topluma ve sosyal yaşantılara karşı tavrı ve insan ilişkilerinin gelişimi yaşamının ilk yıllarındaki öğrenme deneyimlerine bağlıdır ve bu deneyimler yoluyla çocuğun bu fırsatları değerlendirebilmesinde sahip olduğu motivasyon, öğretmen ve yetişkinlerin rehberliği önemli görülmektedir. Değerler eğitiminde okul öncesi öğretmenleri de program kadar önemli unsurlardır (Erkuş ve Yazar, 2013). Ebeveynlerinden sonra çocuğun karşılaştığı ilk kişi okul öncesi öğretmenidir (Oktay, 2000). Lickona (1997), sınıf içi karakter eğitimi; öğretmenin iyi bir model olması, sevecen bir sınıf ortamı yaratmak, ahlaki disiplin, demokratik bir sınıf ortamı oluşturmak, müfredat aracılığıyla değerlerin öğretimi, işbirlikçi öğrenme, zanaatın vicdanı, ahlak yansıması ve çatışma çözmeyi öğretmek şeklinde 9 madde halinde bir araya getirmiştir.

Okul öncesi eğitim kurumları ve öğretmenleri, çocuğa aileden sonra toplum değerlerini kazanabileceği ve geliştirebileceği bir ortam sunar. Bu bakımdan değerler eğitiminin de program dahilinde verilmesi dile getirilen bir konudur (Balat ve Dağal, 2009).

2.1.6 Değerler Eğitiminde Ele Alınan Yaklaşımlar

Değerler eğitimine ait birçok yaklaşımın bulunduğu ve farklı kaynaklarda farklı başlıklar altında ele alındığı gözlemlenmiştir (Aydın ve Gürler, 2012; Aktepe, 2014; Kaymakcan ve Meydan, 2016; Korkmaz, 2019).

Bu yaklaşımlardan birisi “Değer Telkini Yaklaşımı”dır. Superka vd. (1976), telkin yaklaşımı olabilecek değerleri tespit etme, değer seviyelerini belirleme, davranışsal amaçları belirleme, uygun metodları belirleme, metodları uygulama ve sonuçları değerlendirme basamaklarından oluşan bir eğitim modeli geliştirmiştir. Korkmaz (2019, s.54), değer telkinini, “yeterince söyler ve gösterirseniz insanlar

sonunda sizin istediğiniz gibi davranacaktır” sözüyle ifade ederken, Aktepe (2014), bireyin davranışlarını etkilemek ve yön vermek amaçlı yapılan telkin ve öğüt yöntemi biçiminde açıklamıştır. Bu yaklaşımla değer öğretimi, ergenlik çağına ulaşmamış çocuklarda, ergenlik dönemindeki bireylere kıyasla daha etkili olabilmektedir (Aydın ve Gürler, 2012). Bununla birlikte, çocuklara öğretilen değerler ebeveynler ve/veya öğretmenler tarafından belirlenmektedir (Budak, 2012; Korkmaz, 2019).

İkinci yaklaşım “Değer Açıklama (Belirginleştirme)” olarak ifade edilmektedir ve değer telkini yaklaşımının tersine, başkalarının telkinine bağlı kalmadan, kendi iradesi dahilinde ve muhtemel sonuçları gözden geçirerek özgürce karar vermesini esas almaktadır (Akbaş, 2004; Bacanlı, 2006; Aladağ, 2009; Korkmaz, 2019). Bu yaklaşımın temelini, kişilerin yaşamlarında neyin önemli olduğunu nasıl belirledikleri oluşturmaktadır (Aydın ve Gürler, 2012).

Üçüncü yaklaşım, “Değer Analizi (Çözümlemesi) Yaklaşımı” başlığı altında ele alınmakta, öğrenci merkezli yapılandırmacı felsefeden yola çıkarak çocukların düşünme, sorgulama, ahlaki ilkeler ve değerleri açıklama süreçlerine yardım edilmesi ve farkındalık yaratılması görüşünü barındırmaktadır (Korkmaz, 2019). Kaymakcan ve Meydan (2016), bireylerin örnek olaylardan neden ve sonuç ilişkileri bakımından analiz yaparak ahlaki değer kazanımı elde edebileceklerini belirtmektedir.

Yazıcı ve Yazıcı (2011), değer açıklama ve değer analizi yaklaşımlarını birlikte ele alarak, bu yaklaşımlardaki amacın herhangi bir ahlak kural ve ilkesinin kişiye dayatılması olmadığını söylemektedirler.

Taş (2014)’a göre, Kohlberg’in gelişim kuramına dayanan “Bütüncül Yaklaşım (Adil Topluluk Okulları)” şeklinde ifade edilen bu yaklaşımın temeli, okulun demokratik ve katılımcı bir çevreye dönüştürülmesidir. Okulda ve sınıfta kararların alınması, kuralların belirlenmesi gibi aşamalarda öğrencilerin demokratik bir şekilde katılımlarının sağlanması sorumluluğun herkesçe paylaşımının gerekliliği üzerinde durulması amaçlanmaktadır (Tahiroğlu, 2014).

Kohlberg’e ait Ahlaki ikilem tartışmaları bir öğretim yöntemi olmayıp (Korkmaz, 2019), bu yaklaşımın temelinde öğrencilere ahlaki ikilemlerin bulunduğu örnekler verilerek problemlerin çözümüne yardım etme düşüncesi yer almaktadır (Akbaş, 2004). Bu tartışmalar, öğrencilerin ahlaki gelişim dönemlerini

belirleyebilmek amacıyla öğrencilerin ahlaki yargılarında farkındalık oluşturan çalışmalardır (Korkmaz, 2019).

Jones ve Newmann tarafından geliştirilen (Aladağ, 2009) yaparak yaşayarak (eylem/davranış) öğrenme yaklaşımına göre değerlerin kazandırma ve geliştirme sürecinde sadece değerlerin önemini bilmekle yetinilmez; bireylerin, değerleri kabullenme ve davranışa dönüştürebilmesi ancak kendi yaşamlarında değerlerin olumlu ve olumsuz etkilerini fark etme ve özdeşim kurmalarının sağlanmasıyla mümkün olabilir (Tahiroğlu, 2014).

Gözlem yoluyla değer öğrenme; öğrencinin aktif olduğu ve duyularını kullanarak öğrenmesini sağlayan bir yöntemdir (Tay ve Ünlü, 2014). Çocuk çevresini gözlemler ve kendine rol modeller belirlemeye başlar. Örnek aldığı kişilerin davranış ve tutumlarını benimseyerek değer kazanımında bulunur. Günümüzde sosyal medya platformlarının çocuklar üzerinde de çok etkili olduğu düşünüldüğünde, ailelerin daha dikkatli olmaları çocuklarının doğru ve yanlış değerleri farkedebilmelerinde etkili olacaktır. Tay ve Ünlü (2014) bu konuda, çocuklara ve gençlere model olarak sunulan bireylerin bazı durumlarda reyting amaçlı yanlış örnekler olabileceğini ve bu gibi durumlar için kişinin eleştirel, değerlendirmeci bir yaklaşım benimsemesi gerektiğini belirtmiştir.

2.1.7 Değerler Eğitiminin Okul Öncesi Programlarındaki Yeri

Okul öncesi eğitim, toplumların gelişimi açısından çocukların ilgi, yetenek, gelişim düzeylerine uygun hazırlanmış programlar neticesinde grup etkinliklerine katılma, topluluk kurallarını öğrenme, kendine ve çevresine karşı olumlu tavır geliştirme ve sağlıklı bir birey olarak yetişmesine olanak tanımaktadır (Aral vd., 2000). Toplumların varlıklarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri yeni yetişen vatandaşlarının toplum değerlerini benimsemesiyle mümkün olabilir. Değerler eğitiminin daha etkin olabilmesi için planlı ve programlı olması gerekir (Uygun, 2013; Erkuş ve Yazar, 2013). Bu eğitim programları akademik kazanımların yanı sıra toplumsal değerleri de içermelidir (Balat ve Dağal, 2009).

18. Milli Eğitim Şurası Kararları'nda değerler eğitiminin şu şekilde ele alındığı görülmektedir:

Değerler eğitimine, okul öncesinden başlayarak yaygın eğitim dahil olmak üzere eğitim öğretimin her kademesinde, tüm dersler ve okul kültürü içerisinde yer verilmeli ve bu konuda öğretmen, yönetici, öğrenci, aile ve çevre ile iş birliğine gidilmeli, farkındalık oluşturulması için kitle iletişim araçlarından

faaydalanılması amacıyla gerekli düzenlemeler yapılmalıdır (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2010a, s. 12).

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2010b) tarafından yayımlanan “İlk Ders” konulu genelgede, değer eğitimine yönelik etkinlik örnekleri verilmiştir.

Bu program [okul öncesi eğitim programı], okul öncesi eğitimi kurumlarına devam eden çocukların zengin öğrenme deneyimleri aracılığıyla sağlıklı büyümelerini, bütün gelişim alanlarının desteklenerek en üst düzeye ulaşmasını, öz bakım becerilerini kazanmalarını ve temel eğitime hazır bulunmalarını sağlamak amacı ile geliştirilmiştir. Program  ocukların gelişimsel özelliklerini, ilgi ve gereksinimleri ile çevresel koşullarını dikkate alan “gelişimsel”, “sarmal” ve “eklektik” bir yapıdadır (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013, s.8).

“19. Milli Eğitim şurası Kararları”nda,  ğretim programları ve haftalık ders çizelgeleri gündem konusu ile ilgili, genel kurulun tavsiye olarak aldığı kararlar şöyledir:

1.1.1. Öğretim programının oyun temelli olması

1.1.2. Öğretim programında değerler eğitimine yer verilmesi

1.1.3. Okul öncesinden itibaren yetenek gelişiminin izlenmesi

1.1.4. Okul  ncesi ve ilkokulda kullanılan eğitim aracı metinlerinde kendi kültürümüze ait literatüre (masal, hik ye, fabl, şiir vb.) yer verilmesi

1.1.5. Okul  ncesi eğitimde,  ğretim programlarının çocukların  zg ven becerilerini ve birey olma bilincini geliştirmeye dönük olması

1.1.6. Öğretim programlarında yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik kazanımlara yer verilmesi

1.1.7. Okul  ncesi eğitimde uygun enstrümanlarla Türk müziği çalışmalarına yer verilmesi

1.1.8. Düzeylerine uygun spor etkinlerine yer verilmesi

1.1.9. Türkçe’nin doğru bir şekilde kazandırılması

1.1.10. Okul  ncesi eğitimde tekli öğretime geçilmesi (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2014, madde 1.1. Okul  ncesi Eğitim).

Ülkemizde okul öncesi dönemde değerler eğitimine yönelik uygulanan ulusal bir programın olmadığı görülmektedir (Sapsağlam, 2020b). Literatürde bu sonuç itibariyle çeşitli yönleriyle değerler eğitimi programlarının gerekliliği üzerinde durulan (Samur, 2011; Atabey, 2014; Sapsağlam, 2015; Ada, 2016; İbiş, 2017; Sözkesen ve Samur, 2017; Gündüz vd., 2017; Kapkın, 2018; Yıldıırım, 2018; Kayıran, 2018; Asar, 2019) ve ayrıca uygulamadaki programların değerleri nasıl ele aldıklarını inceleyen araştırmalara ulaşılmıştır (Sapsağlam, 2016; Aral ve Kadan, 2018; Eren, 2018).

2.1.8 Değer Öğretiminde Sanat Eğitimi

Değerler eğitiminde okul içi ve dışında bireylerin davranışlarını etkilemek ve yön vermek amacıyla, örnek hayat hikayelerine (Karakuş ve Çoksever, 2019), Nasreddin hoca fıkralarına (Batur vd., 2012), şiirlere (Demiryürek, 2015; Bebek, 2020; Aydın ve Çiftçi, 2020), hikaye ve masallara (Dirican ve Dağlıoğlu, 2014; Dilek, 2017; Cengiz ve Duran, 2017; Dağı, vd., 2018; Kaya, 2019; Baş ve Biros, 2019; Genç, 2019; Ay ve Ünal, 2020; Aydoğdu ve Alkan, 2020), çizgi filmlere (Sevim, 2013; Yorulmaz, 2013; Karakuş, 2015; Yaman vd., 2015; Şentürk ve Keskin, 2019; Çimen, 2019; Demir, 2019; Özdemir, 2020), şarkılara (Karagöz, 2013; Akarsu, 2015; Ergüven, 2017; Turanalp, 2019; Gül vd., 2020), ninnilere (Kanak vd., 2018), türkülere (Turhan ve Kova, 2012; Arıcı ve Er, 2017; Gökdemir, 2019), Karagöz gölge oyunu (Demir ve Özdemir, 2013), çocuk oyunlarına (Batur ve Şaşmaz, 2018), efsanelere (Güven, 2014), destanlara (Yiğittir, 2014), animasyon çizgi filmlere (Albayrak ve Kartal, 2020), Dede Korkut hikayelerine (Deveci vd., 2013; Susar, 2015; Atalay, 2016; Karasu, 2018) yer verildiği görülmektedir. Bu açıdan sanatsal etkinliklerin, değerlerin öğretiminde önemli bir yere sahip olduğunu söyleyebiliriz.

“(…) küçük yaştan başlayarak çocukları yaratıcı kılmaya en uygun alan, sanatsal alandır” (San, 2004, s.25). Sanat eğitimi, çocukların problem çözmelerinde, özgüven kazanmalarında, sosyalleşmelerinde, işbirliği yapabilmelerinde, yaratıcılıklarını geliştirmelerinde, estetik beğeni kazanmalarında ve daha birçok konuda etkili olmaktadır. “Sanat eğitimle yakından ilgilidir” Aydın ve Gürler (2012; s. 186) sözü sanatın yaşam boyu öğrenme içerisindeki önemini belirtmesi açısından değerlidir.

2.1.9 Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi

Müzik insanın kendini ifade etme biçimlerinden biridir. “Müzik, duygu ve düşünceleri seslerle anlatmaktır, yani bir anlatım yoludur” (Alpöge, 2006). Öyle ki doğadaki tüm canlıların da iletişim kurmak için çıkardığı sesler bütünü olarak ele alınabilir. Ağustos böceklerinin kanatlarını hareket ettirerek ritimsel yapı oluşturmaları, kuşların farklı ton ve ezgilerle cıvıdamaları, balinaların şarkı söylercesine çıkardıkları sesler örnek gösterilebilir. “(...) çocuklar çoğunlukla ksilofonu su sesine, davulu gök gürültüsüne, çelik üçgeni güneşin açmasına, ritm sopasını saatin tiktaklarına benzetmektedirler” (Bal ve Artan, 1995, s.11).

Müzik eğitimi, müzikal becerileri geliştirmesinin yanı sıra birlikte iş yapabilme, kendini ifade etme, özgüven, gruba aidiyet gibi duyguları sağlamada da iyi bir araç olabilir.

Uçan (1997)'a göre;

Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin (çocuğun/gencin, öğrencinin) kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir (s.14).

Müzik eğitimi çocuklarda sosyalleşme, kendini ifade edebilme, toplulukla iş yapabilme, olumsuz ruh halinden arınabilme, yaratıcılığını geliştirebilme gibi kişilik gelişimine olumlu etkisi olabilecek özellikleri içinde taşımaktadır (Sun ve Seyrek, t.y.; Ürfioğlu, 1989; Bal ve Artan, 1995; Alpöge, 2006).

Çocuklar yaşamlarının ilk yıllarından itibaren müzikle tanışır, annelerinin söylediği ninnilere, çevrelerinde duydukları müziklere tepki verip, öğrenmeye başlarlar (Sun ve Seyrek, t.y.; Öztürk, 2004; Modiri, 2012). Küçük yaşlardan itibaren nitelikli müzikle beslenen çocukların sanatçı olarak yetiştirilmeseler bile iyi bir dinleyici ve müzikten yararlanmasını bilen birer yetişkine dönüşebilecekleri aşıkardır (Öztürk, 2004; Modiri, 2012).

Müzikle çocukların problem çözme ve yaratıcı düşünme becerilerinin de gelişmesi söz konusu olabilir. Müzik ve hareket çocukların enerjilerini dışa vurmasına ayrıca yaratıcılıklarını geliştirmesine yardımcı olur (Alpöge, 2006). Çocuklar müziği ve hareketi ayırt edemeseler bile ritim ve hareketi bedenleriyle dansa dönüştürebilirler. Bebekler için ilk öğrenme, ebeveynleri ile başlar. Erken yaşlardan itibaren verilen müzik eğitimi, çocuklarda müzikal becerileri ortaya çıkarmanın yanı sıra müzik sevgisi ve beğenisini geliştirmekte de önemli bir role sahiptir (Ürfioğlu, 1989). Evren, gece gündüzlerin oluşumu, günlük hayattaki iş rutini gibi tutarlılık sağlayan ritmik tekrarlarla devam etmekte, bu sayede insanda huzur ve güven duygusu oluşturmaktadır (Morgül, 2006). İnsan yaşamının ilk yıllarında bile müzik dinletmenin ve şarkı söylemenin ileriki yaşantı için de etkili olabileceği düşünülmektedir. Bender (2004), bebeğin daha huzurlu ve sağlıklı bir ortamda büyümesi için müzik dinletme ve şarkı söylemenin fayda sağlayacağını

belirtmiştir. Öyleyse bebeğe müzik dinletme ve şarkı söylemenin tutarlı bir şekilde sürdürülmesi bebeğin sağlıklı gelişimi için önemlidir diyebiliriz. Müzik dinlemenin alışkanlığa dönüşmesi ile çocukta hem konuşma becerisi hem de söylenenleri anlayabilme becerisi gelişebilmektedir (Bal ve Artan, 1995). Bebeklik döneminden itibaren nitelikli müziklerin seçilerek dinletilmesi çocuğun estetik beğeni düzeyini yükseltmesi anlamında olumlu etki yaratmaktadır (Morgül, 2006). Dolayısıyla okul öncesi öğretmenleri çocukları kaliteli müzik dinlemeye yönleltmelidir (Ömeroğlu vd., 2006). Çocuklarda müzik kültürlenmesi anne babalarıyla başlamakta ve hem ebeveynleri hem de okul süreciyle devam etmektedir.

1913-1914 öğretim yılında öğretmen yetiştirmeye dair açılmış olan İstanbul Darülmüallimatı içinde Ana Muallime Sınıfı açıldığı, bu kurumun 1914'te Ana Muallime Mektebine dönüştürüldüğü, müfredat dersleri arasında Gına (Müzik) ve Piyano adında bir dersin yer aldığı, bu kurumun 1919'da kapatıldığı ve bu beş yıllık süre içerisinde 370 kadın anaokulu öğretmeni yetiştirildiği belirtilmiştir (akt. Akyüz, 2009).

Yakın geçmişimizden bugüne kadar okul öncesi öğretmenliği lisans programları incelendiğinde; 1998 programında müzik derslerinin, 3. yarıyıl *Müzik Öğretimi I* ve 4. yarıyıl *Müzik Öğretimi II* olmak üzere iki ayrı dönem dersi olarak ele alındığı, 2006 programında ise ders sayısı olarak bir değişikliğe gidilmeyip, dersin verildiği yarıyılların değiştirildiği ve ilgili derslerin isimlerinin 5. yarıyıl *Müzik Eğitimi I* ve 6. yarıyıl *Müzik Eğitimi II* olarak güncellendiği görülmektedir. 2006 yılından sonra okul öncesi öğretmenliği lisans programlarının 2018 yılında güncellenmesi ile müzik dersi 4. yarıyıl tek döneme indirilmiş, ders adı ise *Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi* olarak değiştirilmiştir. Bu derslerin içerikleri incelendiğinde;

T.C. Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (1998) Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Okul Öncesi Öğretmenliği Programında 3. yarıyıl da yer alan *Müzik Öğretimi I* ders içeriği; “Müzik ve eğitim ilişkisi; çocuğun eğitiminde müziğin kullanımı; çocukta işitme duyusunun gelişimi; işitme duyusunun gelişimine uygun dinletilecek müzikler; müzik yolu ile çocukta ifade gelişimi; müzik eğitimi yoluyla çocukta hedeflenen davranışların geliştirilmesi; çocuğun müzik faaliyetine aktif katılımının sağlanması; repertuar çalışmaları” ile 4. yarıyıl da yer alan *Müzik Öğretimi II* ders içeriği; “Doğal seslerin çocuklar tarafından ayırt edilmesi; çalgıların tanıtımı; müziğin günlük programda planlanması; materyal seçimi; müzik

köşesi oluşturulması; şarkı seçiminde dikkat edilecek hususlar; repertuar çalışmaları; uygulamaların tartışılması; İstiklal marşı yönetimi” şeklinde verilmiştir.

T.C. Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (2007) Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Okul Öncesi Öğretmenliği Programında 5. yarıyıl *Müzik Eğitimi I* ders içeriği;

Ülkemizde ve dünyadaki müzik türlerinin ve çalgıların tanıtımı ve özellikleri, temel solfej eğitimi (nota öğretimi, değerler, tartım çalışmaları, ses aralıkları, majör-minör diziler, basit Türk müziği dizileri, ölçü, tempo, nüans kavramları, ses değiştirici işaretler), sesi doğru kullanma ve doğru şarkı söyleme teknikleri, çocuk şarkıları üzerinde dikte ve deşifre çalışmaları, eşlik çalgısı eğitimi (s.20)

ve 6. yarıyıl da yer alan *Müzik Eğitimi II* ders içeriği;

Okul öncesi eğitimde müziğin önemi, müzik ve eğitim ilişkisi, 0-8 yaş çocuğunun müzik gelişimi ve müzikal becerileri, okul öncesi eğitim programındaki hedeflere ulaşmada müziğin kullanımı ve buna uygun repertuar oluşturma, çocuk şarkılarının tanıtımı ve analizi, çocuk şarkılarının seçiminde dikkat edilecek ölçütler, okul öncesi çocuklarına şarkı öğretme teknikleri, okul öncesi eğitim kurumlarında müzik eğitimi ile ilgili eğitim ortamı ve donanımın oluşturulması, dünyada okul öncesinde müzik eğitimi ile ilgili farklı yaklaşımlar (s.21) şeklinde verilmiştir.

T.C. Yükseköğretim Kurulu [YÖK] (2018) Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Okul Öncesi Öğretmenliği Programında 4. yarıyıl da yer alan *Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi* ders içeriği;

Okul öncesi eğitimde müziğin önemi, müzik ve eğitim ilişkisi; 0-8 yaş çocuğunun müzik gelişimi ve müzikal becerileri; okul öncesi eğitim programındaki hedeflere ulaşmada müziğin kullanımı ve buna uygun repertuar oluşturma; çocuk şarkılarının tanıtımı ve analizi, çocuk şarkılarının seçiminde dikkat edilecek ölçütler; okul öncesi çocuklarına şarkı öğretme teknikleri; okul öncesi eğitim kurumlarında müzik eğitimi ile ilgili eğitim ortamı ve donanımın oluşturulması; müzik etkinlikleriyle bütünleştirilmiş sarmal eğitim modeli (s.8) şeklinde verilmiştir.

Ülkemizde, okul öncesi öğretmenliği lisans programlarındaki müzik ders içeriği ve ders sürelerinin yeterli olup olmadığı tartışılan bir konu olmuştur. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki yaşamlarında müzik dersi yeterliliklerini araştıran bazı çalışmalarda, öğretmenlerin şarkı dağarı oluşturmada, çalgı kullanımında, çağdaş öğretim yöntem ve teknikleri konularında kendilerini eksik gördükleri,

hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları ve lisans döneminde aldıkları eğitimi kısmen yeterli buldukları vb. görüşlerine yer verilmiştir (Güler, 2006; Şahin, 2012; Gölbaşı, 2013; Aysu vd., 2018).

Bu görüşlerden yola çıkarak okul öncesi eğitimde müzik derslerine ilgili branş öğretmenlerinin girmesi ya da mevcut öğretmenlerin müzik derslerini gerçekleştirme durumlarının tespitine yönelik Yükseköğretim Kurulu ile ortaklaşa çalışmalar yapılması gerekebilir. Milli Eğitim Bakanlığınca, “Beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar derslerine, okul öncesi eğitimden itibaren branş öğretmenleri girecek şekilde düzenlemeler yapılmalı, öğretmen istihdamına yönelik tedbirler alınmalıdır” (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2010a, s.2). Ayrıca T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2014), “19. Milli Eğitim Şurası Kararları”nda, öğretim programları ve haftalık ders çizelgeleri gündem konusu ile ilgili, genel kurulun tavsiye olarak aldığı kararlardan biri dikkat çekmektedir. Bu kararda okul öncesi eğitimde uygun enstrümanlarla Türk müziği çalışmalarına yer verilmesi tavsiyesinde bulunulmuş olup, okul öncesi öğretmenliği programlarında yer alan müzik derslerinde bu durumun uygulamada nasıl karşılık bulunduğu sorusu akla gelmektedir. Okul öncesi öğretmenlerin lisans döneminde almış oldukları müzik derslerini mesleki yaşamlarında uygulayabilme düzeyleri ile ilgili araştırmalar bulunmaktadır (Koç, 2006; Akçelik, 2013; Öztutgan, 2018; Yıldız, 2018).

Okul öncesi eğitimi programında müzik etkinlikleri, müzik dinleme ve ayırt etme çalışmaları, ritim çalışmaları, şarkı söyleme, çalgıçalma, yaratıcı hareket ve dans ve müzikli öykü oluşturma çalışmaları olarak yer almaktadır.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2013)’e göre;

Bu etkinlikler, doğru ve nitelikli müzik dinleme, söyleme ve çalma alışkanlıklarını çocuğa kazandırmanın yanı sıra, yerel, ulusal ve evrensel çocuk müziğini tanımasını da destekler. Ayrıca bu etkinlikler, bireysel olarak ve toplulukta müzik yapma, başkalarını dinleme, iş birliği yapma gibi sorumluluklar kazandırır (s. 48).

Okul öncesi dönem çocukların aktif öğrenmeye en açık oldukları süreci içermesi bakımından önemli görülmektedir. Bu açıdan sanatsal faaliyetler ve müzik etkinlikleri çocukların psikomotor, zihinsel, dil, sosyal ve duygusal gelişimlerini destekler, onların bu süreçlerinde hayatı anlama ve keşfetme, toplum kurallarını benimseme, toplum kültürünü edinme, sosyalleşme, sorumluluk alabilme duygularına katkıda bulunan en etkin yöntem ve teknikleri içermesi bakımından okul öncesi dönem müzik eğitimi en önemli araçlardan birisi haline getirmektedir

(Sun ve Seyrek, t.y.; Ürfioğlu, 1989; Bal ve Artan, 1995; Öztürk, 2004; Sığırtmaç, 2005; Alpöge, 2006; Ömeroğlu vd., 2006;Modiri, 2012).

Alpöge (2006), müziğin çocuklardaki olumlu etkilerini müzik dinleme, dil ve fiziksel gelişim, sosyalleşme, yaratıcılık gelişimi ve insan davranışlarında yaratmış olduğu sakinleştirici etki olarak açıklar.

Çocuk şarkıları çocuklarda sıkılmadan dil gelişimini desteklemenin en güzel yöntemidir (Atılğan, 2020). Sözcüklerin, şarkının melodi ve ritmine uygun söylenmesi ise, dil ve dudak kaslarının güçlenmesine ve telaffuzun gelişmesine olumlu yönde etki sağlayacaktır (Başer, 2004). Böylece şarkı sözlerindeki bilmediği sözcükleri tanımasına olanak verdiği düşünülebilir. Çocuklara, müzik dinletilmesi, şarkı öğretimi, müzikli oyunlar, müzikli drama, çalgı kullanımı gibi yollarla birçok kavram öğretilbildiği görülmektedir. Çocuk birlikte şarkı söylerken sesini kullanmayı ve denetlemeyi öğrenmekte, sesini akranlarına göre ayarlamayı, doğru seslerle söylemeyi ve doğru hızlarda söyleme becerisini kazanmaktadır (Sun ve Seyrek, t.y.). Kendi sesini diğerlerine göre kontrol edebilme çabası içine girerek müzikteki gürlük farklılıklarını (hafif, kuvvetli vb.) nasıl elde edebileceğini öğrenir. Birlikte şarkı söyleme faaliyetleri, çocukların, ritmik yapıları, şarkı sözlerindeki hecelerin uzunluk ve kısalıklarına göre doğru biçimde kullanmalarına yardımcı olur. Bu tecrübeler, çocuğun ileriki müzik yaşantısı açısından da kazanım sağlayabilir (Mertoğlu, 2002). Müzik etkinliklerinin gerçekleştirildiği zaman dilimleri, çocuklar için her ne kadar ne yaptıklarını fark etmeseler de etkinliklerin onları mutlu etmesi yanında, müzikal anlamda kendi kararlarını almaya başladıkları bir sürece taşımaktadır ve bu durum onlar açısından değerli ve özel zamanlardır (Otacıoğlu, 2008). Bireysel ve grupla şarkı söyleme etkinlikleri çocukların, doğru iletişim kurabilmelerinde, kendilerini anlatma ve başkalarını anlama becerisinde, özgüven kazanmalarında etkili bir araç olarak görülmektedir (Ürfioğlu, 1989). İnsan yaşamında müziği diğer sanat dallarından ayıran en önemli özellik bireylerin eğitiminde araç olarak kullanılması ve aynı zamanda bedensel, psikolojik ve zihinsel yönden geliştirici destekleyici etkiler yaratmasıdır (Barış, 2008).

Bal ve Artan (1995), çocuklara öğretilecek olan şarkıların sade, basit ve anlaşılır bir dile sahip olması, eğitici konular içermesi ve eğlenceli olması gerektiğini belirtmektedir. Baydar (2012), yaptığı deneysel çalışma sonucunda, müzik etkinliklerinin, alfabe bilgisi, fonolojik farkındalık, sözcük ve telaffuzlarında olumlu yönde değiştiğini belirtmiştir.

Bebeklikten çocukluğa zihinsel gelişim sürecinin işitme duyusuyla başladığı düşünüldüğünde, okul öncesi dönemde zihinsel gelişimin desteklenmesinde müzik eğitiminin yararı ne şekildedir gibi sorular da akla gelmektedir. Literatür incelendiğinde, müzik eğitiminin zihinsel gelişim sürecinde de etkili yollardan biri olduğu ortaya çıkarılmıştır (Özkale, 2010; Koca, 2010; Kaya ve Ayan, 2016).

Çocuklar küçük yaşlardan itibaren kendilerini keşfetmeye ve tanımaya başlarlar (Ürfioğlu, 1989). Müzik eğitimi de çocuğun bu süreçte kendini tanıması, toplum içindeki yerini öğrenmesi, sorumluluklarını fark etmesi bakımından destekleyicidir (Eskioğlu, 2003). Aynı zamanda problem çözme becerisinin gelişmesi de kişilik gelişimini olumlu etkiler ve bunu başarmanın en kolay, etkili yolu müziktir (Ürfioğlu, 1989). Bu bağlamda özellikle okul öncesi müzik eğitiminin nitelikli olmasının çocuğun kişilik gelişiminde önemli bir yere sahip olduğundan ve konuya dikkat çekmenin öneminden bahsedebiliriz. Müzik eğitiminin tüm bu gelişim alanlarına etkisi dikkate alındığında ailelerden sonra en önemli sorumluluk öğretmenlere düşmektedir (Mertoğlu, 2002). Tüm çocuklara müzik beğenisi ve zevki aşılayabilen, zihinsel, devinışsel, dil ve sosyal-duygusal gelişimini destekleyen etkin bir müzik eğitimi uygulanabiliyor olması önemlidir (Ömeroğlu vd., 2006; Morgül, 2006).

Okul öncesi öğretmenlerinin müzik eğitimi bağlamında, çocuklarda sosyal-duygusal, fiziksel ve dil gelişimi desteklemesi yanı sıra yaratıcı düşünme becerisini ve müzik beğenisini geliştirmeleri beklenmektedir (Ömeroğlu vd., 2006).

Uçan (1997, s.16)’a göre “müzik eğitiminde ortaya çıkan olumsuz sonuçların çok büyük bölümü, çocukların müzik yeteneklerinin, bilgi eksikliği, araç-yöntem yetersizliği ya da yüzeysel ölçme-değerlendirme sonucu yanlış, eksik veya çarpık tanımlanmasından kaynaklanır”.

Müziğin insan yaşamında vazgeçilmez bir değer olarak yer alması ve çocukluktan itibaren gerekli özenin gösterilmesi hususunda kurumlara, ailelere ve öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir. Öztürk (2004), okul öncesi öğretmenin, müzik bilgisine, kültürüne, bilgilerini aktarma ve uygulama becerisine, çocukların gelişim özelliklerine ilişkin bilgilerevâkıf olduğu ölçüde daha nitelikli bir müzik eğitimi verebileceğini ifade etmiştir.

Ülkemizde okul öncesi öğretmenlerin görüşlerine yönelik yapılan bazı çalışmalarda okul öncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini gerçekleştirme

konusunda yaşadıkları sorunlar ele alınmıştır (Güler, 2006; Alpaslan, 2010; Ersoy ve Dere, 2012; Özkut ve Kaya, 2012; Salı vd., 2013; Aysu vd., 2018). Bu çalışmalarda öğretmenlerin, çalgı çalma konusunda kendilerini yetersiz gördükleri, materyal bulma sıkıntısı yaşadıkları, müzik atölyelerinin hiç olmadığı ya da yetersiz olduğu, lisans döneminde aldıkları müzik eğitimi yetersiz buldukları ve hizmetiçi eğitime ihtiyaç duydukları görüşleri ifade edilmiştir.

2.1.10 Değer Öğretiminde Bir Materyal Olarak Şarkı Dağarı Kullanımı

Değerler ve müzik, insan hayatı üzerindeki olumlu etkileri bakımından ortak özellikler barındırmaktadır. Küpana (2016), müziği insan yaşamında bilişsel, duygusal, sosyal, psikolojik, kültürel, estetik işlevleriyle katkıda bulunan ve hayat boyu vazgeçilemeyen bir olgu olarak açıklar. Müzik, yaşamın farklı dönemlerindeki çok yönlü kullanım işlevlerinden dolayı önemli görülmekte ve bu işlevler bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik, eğitimsel olarak sıralanabilir (Uçan, 1997). Değerlerle ilgili çalışmalarda yapılan tanımlara göre;

1. Tarihi birikimlerden oluşan köklü inançlardır.
2. Üzerinde görüş birliğine varılmış kabullerdir.
3. Sosyal hayatı düzenleme rolleri vardır.
4. Karar vermede kullanılan ölçütlerdir.
5. Sosyal kontrol unsurlarıdır.
6. Kültürün devamlılığını sağlarlar.
7. Çevreyle etkileşim sonucunda işlevsellik kazanırlar.
8. Tutumların alt yapısını oluştururlar.
9. Güdüleyici ve özendiricidirler.
10. Bireylerin sosyal rol seçmelerine rehberlik ederler.
11. Dışlanmışlık ve yalnızlık karşısında koruyucudurlar.
12. Farklılıkların çarpıştığı noktada ortak anlaşma zemini oluştururlar.
13. Kalıtsal değil yaşayarak öğrenilirler.
14. Ahlaki olgunluğa ulaştırırlar.
15. Bütünleyici ve birleştiricidirler. Hızlı ve bilinçsiz değişimlerde çatışmaya yol açabilirler.
16. Dayanışma araçlarıdır.
17. Değerleri yaşayan ve yaşatan insanlardır bu yönüyle değerler insanidir.
18. Bireylere amaç ve yön ve belirlemede etki ederler.
19. Nitel özelliklere sahiptirler.
20. Değerler birbiriyle ilişkilidir.
21. Bireye ayırt etme, ilke oluşturma uyum sağlama yetileri kazandırır.

22. Toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemleri sınırlandırır.
23. Değerler kişilere bakış açısı sağlar.
24. Soyutturlar.
25. Bilişsel yapıdan çok duyuşsal alana hitap ederler.
26. Farklı disiplinlerde (felsefe, sosyoloji, ekonomi, matematik vs.) farklı anlam çerçevesini çağrıştırır.
27. Dinamiktirler, değişme gösterebilirler (Aydın ve Gürler (2012, s.7).

Okul öncesi dönemde, müzik eğitimi aracılığıyla yapılması amaçlanan değerlerin öğretiminde, yukarıda belirtilen özellikleri barındıran şarkıların seçilmesi ile şarkı dağarcığı oluşturulması önemlidir. Bu bağlamda, *okul öncesi dönemde müzik eğitimi aracılığıyla değerlerin öğretimine ilişkin hazırlanmış bir program var mıdır?* gibi sorular akla gelmektedir.

Birçok özelliğiyle duylara hitap etmesi bakımından müzik eğitimi ve değerler eğitiminin amaçlarının paralellik gösterdiği söylenebilir.

2.1.11 Okul Öncesi Müzik Yoluyla Değerler Eğitimi

Okul öncesi dönem çocukların öğrenmeye en açık oldukları süreci içermesi bakımından önemli görülür. Bu açıdan müzik eğitimi, çocuklarda şarkı söyleme ve çalgı çalma becerilerinin geliştirilmesinde, hayatı anlama ve keşfetmelerinde, sorumluluk bilincinin gelişmesinde, dikkatini artırabilmesinde, isimlerinin geçtiği şarkılarda kendinin ve başkalarının farkına varabilmesinde, paylaşım ve yardımlaşma gibi değerleri edinebilmesinde, yeni kavram ve sözcükler yoluyla dil gelişiminin desteklenmesinde ve sesini doğal bir şekilde kullanabilmesinde en etkili yöntemlerdendir (Sun ve Seyrek t.y.; Ürfioğlu, 1989; Bal ve Artan, 1995; Öztürk, 2004; Sığırtmaç, 2005; Alpöge, 2006; Ömeroğlu vd., 2006; Modiri, 2012).

Çocuklar kendi benliklerini oluşturma sürecinde çevreyle de doğal bir ilişki içerisinde yer alırlar. Toplumsal kural ve değerleri edinebilmelerinde yaşadığı yöredeki oyunlar, halk oyunları, okul şarkıları ve toplumla ilgili şarkılar çocukların kişilik gelişimini olumlu yönden etkilerken, yaşadığı topluma dair fikir sahibi olabilmesine ve nasıl davranışlar sergilemesi gerektiğine dair ilk bilgileri edinmelerini de kolaylaştırabilir. Müzik, çocukların kendi ve diğer toplumlara ait kültürleri tanımalarına katkı sağlamakla birlikte içinde yaşadığı toplumun inanç ve değerlerini gelecek nesillere aktarmada da önemli rol üstlenmektedir (Türkmen, 2020).

Morgül (2006), çocukların birçok yetenekle doğduğunu, bu yeteneklerin birbirini destekleyerek gerçekleşebileceğini, her çocuğun farklı düzeylerde müzik yeteneğine sahip olduğunu ve uygun eğitim ortamları ile bu yeteneklerin geliştirilebileceğini ifade etmektedir. Bilen vd. (2017), özgür, demokratik, kendine güvenen, iletişimi kuvvetli ve yaratıcılığı gelişmiş nitelikli bireylerin yetiştirilebilmesi için müzik eğitiminin nota öğretiminden ileriye geçmesi gerektiğini, müzikal gelişimin, estetik duyguların gelişiminin önemsendiği, müzik etkinliklerine aktif katılımın, çocuğun müzikle kendini ifade edebilmesinin ve özgüvenin sağlandığı bir ortamın oluşturulması gerektiğini ifade etmektedirler.

Eğitim planlı ve programlıdır. İçerik, hedefler, kazanımlar önceden belirlenmiştir. Öyle ki içeriğin nasıl verileceği, kazanımların nasıl sağlanacağı konusunda da öğretim yöntemleri belirlenmelidir. Bu durumda öğretim yöntemleri eğitim-öğretimde önemli bir yere sahiptir diyebiliriz. Müzik eğitiminde 19. yy sonlarından günümüze öğretim yöntemleri büyük gelişme göstermiştir (Türkmen, 2020). Bu öğretim yöntem ve yaklaşımlarının önde gelenleri Dalcroze, Kodaly, Suzuki ve Orff'tur (Bilen ve Özmenteş, 2005). Türkmen (2020), bu yaklaşımların öğrenci merkezli bir felsefeye dayandığını, müzik eğitimi vasıtasıyla insani değerleri kazandırmayı amaç edindiklerini belirtmektedir. Bu yaklaşımlar okul öncesi dönemde de değerlerin çocuklara kazandırılması anlamında önemlidir. Bu sayede çocuğun kendini ifade etme becerisi, öz güven gelişimi, iş birliği ve bunlar gibi birçok değeri doğal olarak kazanması beklenmektedir. Müzik öğretim yöntem ve yaklaşımlarının, okul öncesi çocukların eğitiminde problem çözme becerilerine, eleştirel düşünebilmelerine, uyum sağlayabilmelerine, öğrenme meraklarının, derslere olan ilgilerinin artmasına, iletişimlerinin artması ve daha güçlü olabilmesine, paylaşmayı benimsemelerine, davranışlarını kontrol edebilmelerine, sorumluluk sahibi olmalarına vb. katkı sağladığı sonuçlarına ulaşan araştırmalar bulunmaktadır (Öziskender, 2011; Tuncer, 2012; Asımoğlu, 2012; Özel, 2017).

Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal iletişimini güçlendirme bağlamında şarkılı oyunlar etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Çocuklar, müzik eşliğinde birlikte oyun oynamaktan keyif duymaktadırlar (Beyazit, 2012) ve bu birlikte geçirilen vakitler sosyal iletişimi güçlendirmektedir. Şarkılı oyunlar, çocuklarda beden ve dil becerisi, kişilik gelişiminin sağlanması, sosyal değer ve becerilerin kazanımı açısından önemlidir (Wharton, 1979). Şarkılı oyunlar sayesinde aktif katılımın sağlanabildiği, çocukların müzikal becerileri geliştirilirken aynı zamanda

kendilerini gerçekleştirebilecekleri değerlerin kazanıldığı bir ortam oluşturulmuş olacaktır.

Kültür, toplumun bir arada programlanmasıdır ve toplum sadece değerlerde değil; semboller, kahramanlar ve gelenekler gibi yollarla kendini gösterir (Hofstede, 2001). Toplumların varlıklarını koruyabilmeleri ve devamlılıklarını sağlayabilmeleri için kültürel değerlerini bilerek yaşatmaları gerekmektedir (Özkan, 2020). Türk Dil Kurumu [TDK] (t.y.) güncel Türkçe sözlük içerisinde *kültür* kavramı, “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” biçiminde ifade edilmiştir. Bu durumda kültür için toplumların kimliğidir ifadesini kullanabiliriz. Bu kimlik değerlerin aktarılmasında bebeklerde ninni ile başlamaktadır (Uğurlu, 2014). Kültürel değerlerin bilinebilmesi ve öğrenilebilmesi okul öncesi dönemde başlar. Bu öğrenmelerde en etkili yol müziktir. Bu dönemde ninniler, türküler, tekerlemeler, saymacalar, şarkılar çocuğun müzikal dünyasını oluşturmaktadır. Bunlar, okul öncesi dönemde kültürel bilinci oluşturma en iyi yolu olup (Taylan, 2018), özellikle tekerleme ve saymacalar, çocuğun oyun hayatının ihtiyaçlarına göre yaratılmış çocuk folkloru ürünleridir (Gül, 2012). Bu anlatımlardan yola çıkarak okul öncesi dönemden itibaren müzik eğitimi yoluyla değerlerin aktarılmasının, çocukların kültürel değerleri benimsemeleri sağlaması bakımından önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Müzik kültürü, yaşanan toplumda bireylerin, değerleri, yaşam tarzı, insan ilişkileri ve doğayla kurdukları iletişimin en iyi ifade aracıdır (Turhan ve Kova, 2012). NitekimToker (2011), topluma ait gelenek-görenekleri, inançları, yaşam şekilleri vb. değerlerin ninniler yoluyla nesilden nesile aktarılabilmesini ifade ederken, Güneş (2010), ninnilerdeki ses zenginliğinin, çocuklarda okuma-yazma ve öğrenme becerisinin gelişmesine de katkı sağladığını belirtmektedir. Bunlara ek olarak, masal, fıkra, kahramanlık öyküleri ve destan, atasözleri, deyimler, bilmece, maniler, dua ve ağıtlar da değerlerin aktarımında yer almaktadır (Arıcı ve Er, 2017). Başer (2004), milli müziğe vurgu yaparak, bireylerin ana diliyle aynı temel özellikleri barındıran milli müziği öğrenmesi sonucu sosyal, kültürel anlamda daha dengeli ve sağlıklı olabileceklerini belirtmiştir.

Şarkılar, çocukların iyi ve doğru davranışları öğrenebildikleri, konuları bakımından zengin bir değer ve kültür aktarımı aracıdır (Tanrıkulu ve Koyuncu,

2020) ve bu açıdan bakıldığında çocuklara öğretilecek şarkıların doğru mesajlar içermesine ve çocuğun gelişim evrelerine uygun seçilmesine önem gösterilmelidir(Göher, 2006).Başka bir açıdan şarkılar, dilimize kolayca takılan, akılda kalıcılığı yüksek, gün içinde istemli-istemli tekrarlanabilen, hafızamızda güçlü etkisi olan ezgisel yapılardır. Örneğin, geçmişten günümüze unutamadığımız bazı reklam müzikleri bulunmaktadır ve bu açıdan ilgili markanın da üretimden kalksa dahi hatırlanmasını sağlayabilmektedir. Bu durumu müziğin çok tekrarlanması sağlamaktadır. Yapılan tekrarlar, müziğin hafızada kalması bakımından reklamlar için vazgeçilmez bir yöntemdir (Şentürk ve Hançer, 2019). Öztürk ve Balyaş (2021)’a göre, reklamlarda sözel anlatım yerine müzikal bir ifade kullanımı, kişide müziğe eşlik etme duygusu uyandırmakta ve bu sayede reklamı daha eğlenceli hale getirerek markanın/ürünün akılda kalıcılığını artırmaktadır.

Öyle ki, ritmik duygu çocuklarda doğumla başlar ve duydukları müziğe, kendilerine has hareketlerle eşlik ederler (Bal ve Artan, 1995). Bu özellikleriyle değerlerin yer aldığı şarkıların da sık tekrarlanmaları ve oyunlaştırılarak hareket etmeye teşvik edici duruma getirilmeleri sonucunda, çocukların değerleri öğrenmesinin daha kolay hale geleceğini söylemek mümkündür. Bunlardan yola çıkarak çocuk şarkılarının akılda kalıcı, dile takılan, kolay öğrenilebilen ve söylenebilen özellikleri taşıması müzik eğitimi ve müzik yoluyla değerlerin aktarımı bağlamında önemlidir.

Okul öncesi dönemdeki çocuklar, yakın çevrelerini görerek, tadararak, işiterek ve dokunarak öğrenmeye başlarlar (Kıldan ve Pektaş, 2009). Örneğin çocuklar, sokak hayvanlarını hep ilgi çekici bulmakta ve yanlarına giderek dokunmak istemektedirler. Bu eylem sonucu onlarla duygusal bir bağ kurmaya başlarlar. Bir çocuk için bu gibi deneyimlerin şarkılarda yer alması, çocuğun deneyim ve kavramı ilişkilendirmesine olanak sağlayabilir. Okul öncesi dönemde yaşanan deneyimler, kavramların kazanılması için uygun ortamı oluşturmaktadır (Kıldan ve Pektaş, 2009). Çocuğun, deneyimlerini şarkılarda bulması, zihninde canlandırabilmesine, bunun sonucunda kavram ve değerlere dair kendi örneklerini oluşturmaya imkan sağlayabilir.

2.2 İlgili Araştırmalar

Gişi (2019), 2018-2019 eğitim-öğretim yılı ortaokulda okutulan müzik dersi kitaplarında yer alan eserlerin, UNESCO tarafından desteklenen “Yaşayan Değerler Programı” kapsamında kabul edilen 12 değer bakımından incelemek amacıyla

yaptığı çalışmasında toplam 163 eser belirlemiş ve yöntem olarak nitel araştırma yöntemi kullanmıştır. Verilerin doküman inceleme yolu ile toplandığı ve içerik analiz yöntemi kullanılan çalışmanın sonucunda; hoşgörü değerine hiç yer verilmediği, sıklıkla yer verilen değerlerin ise aşk/sevgi, saygı, birlik olduğu, en az yer verilen değerlerin ise sorumluluk, dürüstlük, işbirliği, özgürlük, mutluluk, barış, sadelik ve tevazu olduğu belirtilmiştir.

Sonsel (2018), UNESCO tarafından “Yaşayan Değerler Eğitimi Programı”nda belirlenen 12 değer açısından 2017 ilköğretim müzik dersi öğretim programında yer alan çocuk şarkılarını incelemek amacıyla, tarama modeli kullandığı araştırmada verileri doküman inceleme yöntemi ile toplamıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanmış olup araştırmanın bulgularına göre sevgi, sorumluluk ve mutluluk değerlerine geniş yer verildiği, saygı ve hoşgörü değerlerine az yer verildiği, dürüstlük, alçakgönüllülük ve sadelik değerlerine ise rastlanmadığı sonuçlarına varılmıştır.

Kara ve Emirhan (2020), 2019-2020 eğitim-öğretim yılında ilkokullarda kullanılan müzik dersi kitaplarında yer alan çocuk şarkılarını değerler eğitimi açısından incelemeyi amaçlayan çalışmasında, müzik dersi kitaplarında yer alan 60 tane çocuk şarkısını incelemiş, yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman tarama modeli kullanmıştır. Çalışma sonucunda, affedicilik, arkadaşlık, barış ve huzurdan yana olma, cesaret, çalışkanlık, dayanışma, dürüstlük, hüner sahibi olma, ilim irfan sahibi olma, merhamet, misafirperverlik, öğüt verme, özgürlük, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, tutumlu olma, vefa, yardımseverlik olmak üzere toplam 20 değer tespit edilmiş ve şarkıların çocuklara değer aktarımında zengin örnekler içerdiği belirtilmiştir.

Karakoç (2019), ortaokul (5-8. sınıflar) müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının değerler eğitimi ve müziksel özelliklerini incelemek için yaptığı çalışmada yöntem olarak nitel araştırma türlerinden durum tespiti kullanmıştır. Araştırmada, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında kullanılan 4 ders kitabı içerisinde 109 okul şarkısı, değerler eğitimi ve müziksel özellikleri bağlamında incelenmiştir. Sonuç olarak, 109 okul şarkısı içerisinde kılavuz kitapta yer verilen paylaşım, hoşgörü, sorumluluk değerlerinden sadece 4 şarkıda sorumluluk değerinin yer aldığı, bunların dışında yer verilen değerlerin, özdenetim, dostluk, yardımseverlik, sevgi ve vatanseverlik değerleri olduğu belirtilmiştir.

Kanak vd. (2018), “Türk Ninnileri” başlıklı kitapta bulunan 1650 ninni üzerinde, “MEM Okul Öncesi Değerler Eğitimi Yönergesi”nde yer verilen değerlerin hangilerinin olduğunu ve ne yoğunlukta kullanıldığını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemi kullanmış, doküman incelemesi ile toplanan verileri içerik analizi yolu ile çözümlemiştir. Çalışma sonucunda yönergede belirlenen değerlerden, sorumluluk ve çalışkanlık, vatanseverlik, kardeşlik ve birlikte yaşama kültürü ve nezaket ve görgü kuralları değerlerinin, toplam değer vurgularına göre yaklaşık %91 oranında yoğunluğa sahip olduğu ve bunun dışında yer alan diğer değerlerin vurgusu ile büyük fark olduğu belirtilmiştir.

Sözbir ve Çakmak (2020), Muammer Sun tarafından yazılan “Çocuklar ve Gençler İçin Şarkı Demeti” adlı kitaptaki çocuk şarkılarını değer eğitimi açısından incelemeyi amaçlayan çalışmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemini kullanmıştır. Çalışmanın verilerini şarkı sözleri oluşturmaktadır ve kitapta yer verilen 70 çocuk şarkısı, Milli Eğitim Bakanlığı Değerler Eğitimi Yönergesinde belirtilen 27 değer açısından incelenmiştir. Sonuç olarak bu 70 şarkı içerisinde 34 tanesi, Milli Eğitim Bakanlığı Değerler Eğitimi Yönergesinde belirtilen 27 değerden 20’sini barındırmaktadır. Elde edilen verilere göre “Çocuklar ve Gençler İçin Şarkı Demeti” adlı kitapta yer alan değerlerden en fazla vurgulanan değer aşk-sevgi olduğu, bu değeri çalışkanlık, merhamet, paylaşmak, kültürel mirasa sahip olmak, özgüven, vatanseverlik ve yardımseverlik-dayanışma değerlerinin izlediği belirtilmiştir.

Tut ve Kıroğlu (2017), TRT Popüler Çocuk Şarkıları Yarışması’nda finale kalan şarkılarda, “MEB Müzik Dersi Öğretim Programındaki Değerler Eğitimi Yönergesi”nde yer verilen değerlerin hangilerinin olduğunu ve ne sıklıkla kullanıldığını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada örneklemini 1990 yılından bu güne yapılmış olan yarışmalarda finale kalmış toplam 121 çocuk şarkısı olarak belirlemiştir. Yöntem olarak nitel araştırma yöntemi kullanmış, doküman incelemesi ile toplanan verileri içerik analizi yolu ile çözümlemiştir. Çalışma sonucunda 567 kez değer vurgusu yapıldığını, en çok sevgi değerinin bulunduğunu, bu değeri yoğunluk bakımından dostluk, yardımlaşma-dayanışma, hoşgörü-duyarlılık, iyimserlik ve estetik duyguların geliştirilmesi değerlerinin takip ettiği belirlenmiştir.

Dinçel (2017)'in araştırması, 2004-2015 yılları arası TRT Popüler Çocuk Şarkıları Yarışma'larında finale kalan 59 şarkıyı Schwart'ın değerler sınıflamasına göre inceleme amacına yöneliktir. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, başarı, hazcılık, uyarılma, kendini yönlendirme, evrenselcilik, yardımseverlik, uyma ve güvenlik motivasyon türlerini belirlemiş, bu motivasyon türleri arasında en fazla barış içinde bir dünya, güzellikler dünyası, çevreyi koruma, hayattan keyif alma, doğa ile bütünleşme değerlerinin vurgulandığı ve öne çıktığı belirtilmiştir.

Kırmızı vd. (2014), 2012-2013 eğitim-öğretim yılında ilköğretim 2., 3. ve 4. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan şarkıları Schwart'ın değerler sınıflamasına göre incelemek amacıyla yaptığı ve içerik analizi yolu kullandığı çalışmada elde edilen bulgulara göre, müzik ders kitaplarında 19 farklı değer kullanıldığı ve en sık yer alan değerlerin vatan sevgisi, hayvan sevgisi ve hayattan keyif alma olduğu, estetik değere yer verilmediği ve müzik dersi ile değerler eğitiminin yeterli düzeyde yapılamadığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Ergüven (2017), ortaokullarda okutulan müzik ders kitaplarında yer verilen Atatürk konulu şarkılardaki değerleri belirlemek amacıyla yaptığı ve yöntem olarak nitel araştırma türünde doküman incelemesi kullandığı çalışmada amaçsal örnekleme türlerinde ölçüt örnekleme yöntemi ile örneklem oluşturmuştur. 109 etkinlik şarkısı içerisinde Atatürk konulu 9 şarkının belirlendiği çalışmada, vatanseverlik, sorumluluk, saygı, sevgi, liderlik, kahramanlık, cesurluk, özgür ve bağımsız düşünebilme, estetik duyguların geliştirilmesi değerleri belirlenmiş, en çok vurgulanan değer saygı değeri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karagözoğlu (2020), 4. sınıf öğrencilerinin sevdiği şarkıları belirlemek ve şarkı sözlerini ülkemizde uygulanan öğretim programlarındaki on kök değer bağlamında incelemek amacıyla, Yozgat ve Ankara illerinden seçilen birer ilkokulun 4. sınıflarında öğrenim görmekte olan 32'si kız ve 28'i erkek olmak üzere toplam 60 öğrencinin örnekleme oluşturduğu çalışmada, nitel araştırma modeli kullanmış, verileri görüşme ve doküman incelemesiyle toplamıştır. Çalışmanın sonucunda çocukların en çok dinlediği 19 şarkı içerisinde 4 tanesi adalet, dostluk, yardımlaşma ve sevgi değerleri ile ilişkili bulunmuş diğer 15 şarkı ise herhangi bir değerle ilişkili bulunmamıştır.

Gül vd. (2020), okul öncesi dönemde şarkılarla değerler eğitiminin çocukların farkındalık düzeylerine etkisini belirleyebilmek amacıyla, kolay

örnekleme yöntemi ile seçilmiş, 2018-2019 eğitim/öğretim yılında Bursa ili sınırlarına dahil, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumunda eğitim alan 5 yaş çocuklar ile örneklemini oluşturduğu çalışmada yöntem olarak ön test-son test statik gruplu desen modeli kullanmıştır. Çalışma sonucunda, grupların arkadaşlık, güven ve yardımseverlik alt boyutları ile toplam puanlarındaki gelişmeleri arasında deney grubu lehine anlamlı olduğu belirtilmiştir.

Akarsu (2015), ilk ve ortaokul müzik dersi kitaplarında bulunan şarkıları değerler açısından incelemek ve değer kazanımlarına göre hazırlanan bazı şarkıların 7. sınıf öğrencileri üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçladığı, örneklemini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Kars ili Merkez ortaokullarından olan Ziya Gökalp Ortaokulunda okuyan 43 öğrenci ile oluşturduğu çalışmada, yöntem olarak betimsel içerik analizi, doküman incelemesi yöntemi ve deneysel desende deney/kontrol grupları kullanılarak nitel ve nicel olarak karma araştırma yöntemi kullanmıştır. Çalışmada nitel sonuç olarak; en fazla sevgi değeri ile bu değeri takiben vatanseverlik, estetik duyguların geliştirilmesi, cesaret-liderlik değerlerinin işlendiği, en az ise empati, iyilik yapmak ve paylaşımcı olmak değerlerinin işlendiği belirtilmiştir. Nicel sonuç olarak; müzik öğretiminde değerler eğitimi programının ve değerler eğitimi etkinlik şarkılarının, öğrencilerin değer algılarını olumlu yönde desteklediği sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir.

Karagöz (2013), okul şarkılarının, "Paylaşım, hoşgörü, sorumluluk" değerlerinin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerine kazandırılmasında ve öğrencilerin farkındalık düzeylerini artırmada etkili bir araç olup olmadığını inceleme amacına yönelik çalışmada yöntem olarak nitel ve nicel yöntemlerin bir arada bulunduğu karma yöntem kullanmıştır. Çalışmayı 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Malatya ili Merkez ilçe sınırları içerisinde, ikinci eğitim bölgesinde yer alan ve alt sosyo-ekonomik düzeye sahip bir devlet ilköğretim okulunda uygulamıştır. Araştırmada özellikleri açısından birbirine denk iki sınıfta öğrenim gören 20'şer öğrenci ile deney ve kontrol grupları oluşturulmuş ve veriler, "Müzik Dersi Değerler Ölçeği" aracı ile toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda nitel ve nicel bulguların birbiriyle tutarlı olduğu ve çocuk şarkılarının değerler eğitiminde kullanılmasının etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Başalan (2019), 2005-2017 yıllarında yayımlanan çocuk şarkıları kitapları dizini sunma, kitaplardaki şarkıların müzikal analizi ve konusu bağlamında incelemeyi amaçlayan ve örneklemini 848 şarkı arasından sadece sözlü olanların

dahil edildiği 511 çocuk şarkısının oluşturduğu çalışmanın sonucunda konular bağlamında şarkı sözlerinde en fazla eğitsel konuların yer aldığı sonucuna ulaşmıştır.

Yalçinkaya (2015), ilköğretim ders kitaplarında bulunan şarkılarda hangi değerlerin yer aldığını ve hangi yoğunlukta kullanıldıklarını belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemini kullanmıştır. Ders kitaplarındaki değerler Milli Eğitim Bakanlığı Değerler Eğitimi Kurulu ve Komisyonlarının kuruluş, çalışma, misyon, yetki ve sorumluluklara ilişkin usul ve esaslarına ilişkin yayımladığı 2010/53 sayılı genelgede belirtilen 29 değer bağlamında incelemeye alınmıştır. Çalışma sonucunda programda değerler eğitimine yeterince yer verilmediği ifade edilmiştir. Bununla birlikte ders kitaplarında; genelgede yer alan 29 değerden sevgi, saygı, özgüven, dayanışma, yardımlaşma, barış, yardımlaşma, ahlak, temizlik, nezaket, çalışkanlık, dostluk, sorumluluk, vatanseverlik, hoşgörü, sadakat, paylaşım, duyarlılık ve onurluluk değerlerinin bulunduğu, şefkat, zarafet, dürüstlük, cömertlik, samimiyet, sağduyu, sabırlı olma, adil olma, misafirperverlik ve alçakgönüllülük gibi değerlerin yer almadığı belirtilmiştir.

Üztemur vd. (2021), Barış Manço eserlerini sosyal bilgiler öğretim programında yer verilen değerler bakımından incelemek ve bu doğrultuda değer öğretiminde eğitimcilere Barış Manço eserlerinin kullanımına yönelik önerilerde bulunmak amaçlı yaptığı çalışmasında, nitel araştırma yöntemi kullanmış, verileri doküman analizi ile incelemiştir. Çalışmanın örneklemini Barış Manço'ya ait 162 şarkının sözü oluşturmaktadır. Elde edilen verilere göre, en fazla sevgi değeri kullanıldığı ve ardından yardımseverlik, saygı ve estetik değerlerinin bulunduğu belirtilmiştir.

Arıcı ve Er (2017), türkülerde yer alan değerleri incelemek amacıyla yaptığı çalışmasında yöntem olarak kültür analizi deseniyle nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanmışlardır. Araştırmanın örneklemini Türk Halk Edebiyatına ait 10 türkü oluşturmaktadır. Çalışmada ele alınan türkülerin barındırdığı değerler tablolastırılarak verilmiştir. Araştırma sonucunda incelenen türkülerde, sevgi, hoşgörü, eşitlik, birlik beraberlik, doğruluk, dürüstlük, çalışkanlık, saygı, adalet, alçakgönüllülük, çalışkanlık, ilim sevgisi, olgunluk, barış, vatan sevgisi, kanaatkârlık, dostluk, mertlik, alçakgönüllülük, milli şuur, cesaretdeğerlerine yer verildiği tespit edilmiştir.

Turhan ve Kova (2012), Türk Halk Müziğini ve halk ozanlarını değerler bakımından incelemeyi amaçladıkları araştırmalarında yöntem olarak kültür analizi deseninde nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanmışlardır. Çalışma kapsamında, Neşet Ertaş, Mahsuni Şerif, Aşık Veysel ve Özey Gönüm'e ait 17 eser ele alınarak betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma, evrensel değerler ve değerler eğitimi bakımından ele alınmıştır. Çalışma sonucunda adalet, saygı, sevgi, dürüstlük, doğruluk, sosyal içermek, hoşgörü, mertlik, hümanizm, bilime değer verme, doğa sevgisi ve birlik-beraberlik değerlerinin yoğun olarak bulunduğu, bu bağlamda halk müziği ve halk ozanlarının değerlerin kazanılmasında önemli bir yere sahip olduğu görüşleri belirtilmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın problem durumuna uygun olarak seçilen araştırmanın yöntemi, modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada, çalışmanın amacı doğrultusunda çalışma kapsamına alınan kitaplardaki şarkıların sözleri, değerler bakımından anlamsal bağların, örüntülerin belirlenerek nitelendirilmesi amacıyla nitel yaklaşım benimsenerek doküman incelemesi yapılmıştır. Sönmez ve Alacapınar (2017) doküman analizini, problem durumu için ihtiyaç görülen birincil yazılı ve görsel belgelere ulaşarak incelenmesi şeklinde tanımlanabileceğini ifade etmişlerdir.

3.2 Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yönteminden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Amaçlı örnekleme, araştırmanın sorusunu cevaplayabilecek kaynakların çalışmanın amacına yönelik seçilmesidir (Patton, 2015; Büyüköztürk, 2017). “Bir araştırmada gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulabilir. Bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimler (nesneler, olaylar vb.) örnekleme alınırlar” (Büyüköztürk, 2017, s. 94-95). Bu bağlamda, araştırmada 2007-2020 yılları arasında basımı yapılmış, kitap içeriğinde okul öncesi/anaokulu ibaresi ya da okul öncesi dönem yaş grubu bilgisi belirtilmiş ve ulaşılabilen çocuk şarkıları kitapları seçilmiştir. Kitabın tek yazarlı olması, söz ve müzik boyutuyla şarkıların yazara ait olması ölçütleri gözetilerek ölçüt örnekleme yoluna gidilmiştir. Kitap içerisinde yer alan fakat bu ölçütlerin net ifade edilmediği şarkılar çalışmaya dahil edilmemiştir. Bunun yanı sıra dil ve fiziksel gelişime yönelik hazırlanan etkinlik kitapları da çalışma kapsamı dışında tutulmuştur.

Tablo 3.1. Çalışma Grubuna Alınan Kitaplar ve Kitap İçerisinde İncelenen Şarkı Sayıları

	Kitap Adı	Yıl	Besteci	f
1.	Ezgi Yumağı	2007	Sefai Acay	17
2.	Şarkılarla Öğrenelim	2009	Tülin Malkoç	23
3.	Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar	2011	Cahit Tercanlı	25
4.	Sevgiler Olsun	2013	Yakup Kıvrak	10
5.	Çocuklarımıza Yeni Şarkılar	2015	Saip Egüz	24
6.	Atatürk Çocukları: Marşlar ve Çocuk Şarkıları	2017	Muharrem Baz	8
7.	Hayvanlar Alemi: Eşlikli Çocuk Şarkıları	2018	Süleyman Tarman	13
8.	Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları	2019	Mehmet Şahin Akıncı	13
9.	Okulöncesi Miniklere Şarkılar	2020	Emine Kıvanç Öztuğ	6
Toplam				139

3.3 Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın veri toplama aracı; 2007-2020 yılları arasında basımı yapılmış, içeriğinde okul öncesi/anaokulu ibaresi ya da okul öncesi dönem yaş grubu bilgisi belirtilmiş kitaplardır. Kitaplara erişim sürecinde, çalışma grubu ölçütleri belirlendikten sonra bu özelliklere uygun olduğu düşünülen ilgili yıllara ait kitaplar, web tabanlı taramalar sonucunda belirlenmiş ve bunlar arasında ulaşılabilen olanlar satın alma yoluna gidilerek temin edilmiştir.

3.4 Verilerin Analizi

Araştırmada çalışma kapsamına alınan kitaplardaki şarkıların sözleri, içerdikleri değerler bakımından incelenerek, değerlerin ortaya çıkarılması amacıyla tematik/ içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. “Tematik analizde araştırmacı, veriler içinde tema ve örüntüler aramak için analitik tekniklere odaklanır. Bu çalışmanın en önemli yönlerinden biri verileri kodlamadır” (Glesne, 2020, s. 259). “... içerik analizi, bazen metnin tekrar eden kelimeler veya temalar açısından taranması anlamındadır” (Patton, 2018, s. 453). Aynı zamanda araştırmadan elde edilen veriler, yoğunluk durumlarının belirlenmesi amacıyla bazı durumlarda sayılar ile ifade edilmiştir. “Sayılara başvurmanın, büyük boyuttaki verilerde ne olduğuna hızlıca göz atmak bir varsayımı veya bir önseziyi doğrulamak ve kendimizi analitik olarak dürüst ve ön yargılardan uzak tutmak gibi üç iyi nedeni vardır” (Miles ve Huberman, 2019, s. 253).

Bu araştırmada, incelemeye alınan kitaplarda, değerlerin yer alma durumları ile yoğunluklarının belirlenmesi amacıyla şarkı sözleri incelenerek ilgili kodlar oluşturulmuştur. Ele alınan kitaplardaki şarkılar, “Erken Çocukluk Yıllarında Çocuklara Kazandırılabilir Değerler” (Sapsağlam, 2020, s. 68-77) başlığında yer verilen değerlerle ilişkilendirilerek incelemeye alınmıştır. Referans alınan bu

değerler; “Sorumluluk”, “Sevgi”, “Saygı”, “Yardımseverlik”, “Hoşgörü”, “Nezaket”, “Arkadaşlık”, “İşbirliği”, “Dürüstlük” ve “Öz Denetim (Kendini Kontrol Etme)” değerleridir. Bu değerlere ait kodlamalar 10 referans değerın tanım ve örnekleri göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.

Tablo 3.2. Referans Değerlere İlişkin Kodlama Örnekleri

Değer	Kod	Metin
Arkadaşlık	Akran iletişimi	“Gel seninle oynayalım El ele biz tutuşalım” (Malkoç, 2009)
Dürüstlük	Doğruluk	“Sevgi, saygı, umut doluyuz doğruluktur yolumuz” “Hem çalışkan hem dürüst Atatürk çocukları” (Baz, 2017)
Hoşgörü	Eşitlik	“Din ırk ayrımına Hep karşıda duralım” (Tercanlı, 2011)
İşbirliği	Dayanışma	“Cumhuriyet, mutluluk demek Cumhuriyet, kolkola yürümek” (Acay, 2007)
Nezaket	Rica etmek	“Odaya girerken de kapıyı çal unutma İzin iste girerken nezaketi unutma” (Malkoç, 2009)
Öz Denetim	Tutumluluk	“Savurganlık olmasın Tutumlu ol arkadaş” (Tercanlı, 2011)
Saygı	Bir kişiye verilen yüksek değer	“Her zaman izinde yürüyeceğiz Mustafa Kemal’in gençleriyiz” (Baz, 2017)
Sevgi	Doğa sevgisi	“Her taraf çiçek kokuyor Gönlüme mutluluk doluyor” (Acay, 2007)
Sorumluluk	Kurallara uymak	“Polis amca düdük çalar kırmızı ışıktadır Sarı ışıktadır bekle yeşil ışıktadır geç” (Malkoç, 2009)
Yardımseverlik	Çevreye duyarlılık	“Yanarken canım evler Yardıma koşuyor Komşular görevliler” (Acay, 2007)

Birinci alt problemde, kitaplar özelinde şarkıların değer içerip içermediğine dair tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle kodlamalar oluşturularak, her kodun ilişkili olduğu değer ve hangi şarkıda elde edildiğine dair bulgular kitaplar özelinde ayrı tablolar ve açıklamalarıyla verilmiştir. İkinci alt problemde, birinci alt problemin bulguları yoğunluk bakımından incelenmiştir. Her kitap tek tek ele alınarak değerlerin yoğunluk durumları Şekiller ve açıklamalarıyla verilmiştir. Üçüncü alt problemde araştırma kapsamına alınan 9 kitabın tümünde elde edilen değer bulguları yoğunluk bakımından incelenmiş ve tablo halinde açıklamalarıyla verilmiştir. Dördüncü alt problemde, birinci alt problemde elde edilen kodların yoğunluğunun kitaplara göre dağılımı ile kitapların tümündeki yoğunluk durumu tablo halinde ve açıklamalarıyla verilmiştir.

Araştırmanın kodlama sürecinde verilerden birçok farklı kod elde edilmiş ve bu kodlar anlamlı başlıklar halinde kategorize edilmiştir. Bu sayede zengin veriler daha net okunabilir ve anlaşılabilir duruma getirilmiştir.

3.5 Geçerlik Güvenirlik

Bu başlıkta araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğine dair adımlar açıklanacaktır.

Tablo 3.3. Araştırmanın Geçerlik Ve Güvenilirlik Adımları

Geçerlik	İç geçerlik	Uzman görüşünün alınması
		Şarkı sözlerinden doğrudan alıntı
	Dış geçerlik	Veri toplama aracı ve veri toplama sürecinin anlatılması
		Veri analiz sürecinin anlatılması
Güvenirlik	İç güvenilirlik	Çalışma grubunun özelliklerinin açıklanması
		Bulguların yorumsuz bir şekilde verilmesi
	Dış güvenilirlik	Tartışma ve Sonuç bölümlerinde, bulgularla uyumluluk

Araştırmada temel eğitim ve müzik eğitimi alanlarından birer uzman ile metinler üzerinde tartışmalar gerçekleştirilerek kodlar oluşturulmuştur. Bu süreç, çalışmada ortaya çıkan birçok kod bakımından verilerin işlenişini, okunabilirliğini ve anlamlılığını zorlaştıracığı düşünülerek kodlamaların metin analizleri devam ederken uygun şekillerde anlamlı başlıklar altında toplanmaya çalışılması şeklinde sürdürülmüştür. Elde edilen nitel verilerde benzer özelliklere sahip olanların bir araya toplanması çalışmanın netliğini artırması bakımından önemlidir. Araştırmada verilerin analizi kısmında her bir değere ilişkin kodların metinlerden nasıl elde edildiğine yönelik doğrudan alıntı biçiminde örnekler verilmiştir. Veri toplama aracı olan çocuk şarkıları kitaplarına nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır. Verilerin analizi, yöntem ve bu yöntemin neden seçildiğine dair açıklamaları ile verilmiştir. Çalışma grubu oluşturulurken hangi yöntemin kullanıldığı ve neden bu yöntemin tercih edildiği gibi açıklamalar yapılarak çalışma kapsamına alınan kitaplar yıl, besteci, kitap adı ve kitabın içerisinde ele alınan şarkılar tablo halinde verilmiştir. Kitaptaki tüm parçaların çalışmaya neden katılmadığı sınırlılıklar ve çalışma grubu bölümlerinde açıklanmıştır. Bulgular, problem cümlesine ve araştırma sorularına uygun bir şekilde ele alınmış tablolar halinde yorum yapılmadan okuyucuya sunulmuştur. Tartışma bölümünde araştırmanın sonuçları tek tek ele alınarak literatür ile tartışılmış ve gerek görülen yorumlar verilmiştir. Sonuç ve öneriler bölümünde araştırmanın sonucu bir özet olarak verilmiş, araştırma kapsamından uzaklaşmamanın önemi göz önünde bulundurularak bulgulara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

4. BULGULAR

4.1 Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Birinci alt problemde incelemeye alınan kitaplardaki referans değerlerin yer alma durumları ile hangi şarkıların referans değerleri içerdiği sorgulanmıştır. Buna göre kitaplar tek tek incelenerek bulguları tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 4.1. Ezgi Yumağı Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı

Ezgi Yumağı - 2007 - Sefai Acay		
Değer	Kod	Şarkı İsmi
Sorumluluk	Doğayı korumak	Ağaca Övgü
	Yurda hizmet etmek	Öğretmene Sevgi
	Öğrenme isteği	Kitap Sevgisi
	Vatanı korumak	Samsun'dan Doğan Güneş
Sevgi	Hayvan sevgisi	Neyim Var
	Öğretmene sevgi	Öğretmene Sevgi
	Kitap sevgisi	Kitap Sevgisi
	Vatan sevgisi	Güzelim Anadolu
	Doğa sevgisi	Orman Sevgisi
	Aile sevgisi	Bahar Geldi
Saygı	Öğretmene verilen değer	Anneye Sevgi
	Bir kişiye verilen yüksek değer	Öğretmene Sevgi
	Cumhuriyete verilen değer	Samsun'dan Doğan Güneş
Yardımseverlik	Çevreye duyarlılık	Ata'ya Özlem
Nezaket	Nazik olmak	Cumhuriyet
İşbirliği	Dayanışma	Yangın
		Yangın
Öz Denetim	Tutumluluk	Şubat
	Kararlı davranmak	Kurtuluş Savaşı Türküsü
x	x	Aydede ile Gökyüzü
x	x	Kış Geliyor
x	x	Köyde Akşam
x	x	Güzelim Anadolu

Tablo 4.1’de, ele alınan 17 şarkı içerisinde değerlerin yer alma durumları ve elde edilen kodlar verilmiştir. Buna göre “Ezgi Yumağı” kitabında 7 referans değertespit edilmiştir.

“Sorumluluk” değeri, “Doğayı korumak”, “Yurda hizmet etmek”, “Öğrenme isteği” ve “Vatanı korumak” kodlamaları ile “Ağaca Övgü”, “Öğretmene Sevgi”, “Kitap Sevgisi” ve “Samsun’dan Doğan Güneş” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Sevgi” değeri, “Hayvan sevgisi”, “Öğretmene sevgi”, “Kitap sevgi”, “Vatan sevgisi” “Doğa sevgisi” ve “Aile sevgisi” kodlamaları ile “Neyim Var”,

“Öğretmene Sevgi”, “Kitap Sevgisi”, “Güzelim Anadolu”, “Orman Sevgisi”, “Bahar Geldi” ve “Anneye Sevgi” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Saygı” değeri, “Öğretmene verilen değer”, “Bir kişiye verilen yüksek değer” ve “Cumhuriyete verilen değer” kodlamaları ile “Öğretmene Sevgi”, “Samsun’dan Doğan Güneş”, “Ata’ya Özlem” ve “Cumhuriyet” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Yardımseverlik” değeri, “Çevreye duyarlılık” kodu ile “Yangın” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Nezaket” değeri, “Nazik olmak” kodlaması ile “Öğretmene Sevgi” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“İşbirliği” değeri, “Dayanışma” kodlaması ile “Cumhuriyet” ve “Yangın” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Öz Denetim” değeri, “Tutumluluk” ve “Kararlı davranmak” kodlamaları ile “Şubat” ve “Kurtuluş Savaşı Türküsü” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Ezgi Yumağı” kitabında incelemeye alınan tüm şarkılar içerisinde 4 şarkıda referans değerlere rastlanılmamıştır.

Tablo 4.2. Şarkılarla Öğrenelim Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı

Şarkılarla Öğrenelim - 2009 - Tülin Malkoç		
Değer	Kod	Şarkı İsmi
Sevgi	Doğa sevgisi	Arı’nın Şarkısı
		Dere
		İlkbahar
	Okul sevgisi	Okulum
	Arkadaş sevgisi	Oyun
Arkadaşlık	Aile sevgisi	Ailem
		Oyun
		Okulum
Nezaket	Rica etmek	Görgü Kuralları
Yardımseverlik	Toplumsal yardımlaşma	Kızılay ve Yeşilay
Saygı	Bir kişiye verilen yüksek değer	Atam
	Cumhuriyete verilen değer	Cumhuriyet
Sorumluluk	Vatani korumak	23 Nisan
	Kurallara uymak	Trafik Işıkları
x	x	Meyveler
x	x	Karga
x	x	Tren
x	x	Borazanım
x	x	Saatim
x	x	Dondurma
x	x	Aydede

Tablo 4.3 (devamı). Şarkılarla Öğrenelim Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı

x	x	Gökyüzü
x	x	Yeni Yıl
x	x	Meslekler
x	x	Uzay

Tablo 4.2’de, ele alınan 23 şarkı içerisinde değerlerin yer alma durumları ve elde edilen kodlar verilmiştir. Buna göre “Şarkılarla Öğrenelim” kitabında 6 referans değertespit edilmiştir.

“Sevgi” değeri, “Doğa sevgisi”, “Okul sevgisi”, “Arkadaş sevgisi” ve “Aile sevgisi” kodlamaları ile “Arı’nın Şarkısı”, “Dere”, “İlkbahar”, “Okulum”, “Oyun” ve “Ailem” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Arkadaşlık” değeri, “Akran iletişimi” kodlaması ile “Oyun” ve “Okulum” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Nezaket” değeri, “Rica etmek” kodlaması ile “Görgü Kuralları” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Yardımseverlik” değeri, “Toplumsal yardımlaşma” kodlaması ile “Kızılay ve Yeşilay” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Saygı” değeri, “Bir kişiye verilen yüksek değer” ve “Cumhuriyete verilen değer” kodlamaları ile “Atam” ve “Cumhuriyet” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Sorumluluk” değeri, “Vatanı korumak” ve “Kurallara uymak” kodlamaları ile “23 Nisan” ve “Trafik Işıkları” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Şarkılarla Öğrenelim” kitabında incelemeye alınan tüm şarkılar içerisinde 11 şarkıda referans değerlere rastlanılmamıştır.

Tablo 4.4. Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı

Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar - 2011 - Cahit Tercanlı		
Değer	Kod	Şarkı İsmi
Sevgi	Okul sevgisi	Okulumu Severim
	Öğretmene sevgi	Canımsın Sen Öğretmenim
	Çocukları sevmek	Çocuklar Onlar
	İnsan sevgisi	Cumhuriyet Emektir
		En Büyük Atatürk
	Kızılay sevgisi	Kızılay
	Yaşama sevgisi	Yarınların Umuduyuz
	Aile sevgisi	Güzel Annem

Tablo 4.3 (devamı). Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı

Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar - 2011 - Cahit Tercanlı		
Değer	Kod	Şarkı İsmi
Saygı	Cumhuriyete verilen değer	Cumhuriyet Emektir
	Bir kişiye verilen yüksek değer	En Büyük Atatürk
	Öğretmene verilen değer	19 Mayıs Parlayan Yıldız
	İnsan haklarına saygı	Canımsın Sen Öğretmenim
Yardımseverlik	Toplumsal yardımlaşma	İnsan Hakları
	Engellilere duyarlılık	Kızılay
		Yeşilay
Hoşgörü	Eşitlik	Engelleri Kaldırılım
Nezaket	Nazik olmak	İnsan Hakları
Öz Denetim	Tutumluluk	Engelleri Kaldırılım
	Zararlı alışkanlıklardan uzak durmak	Yerli Malı
	Kendini korumak	Enerji Tasarrufu
	Yerli malı tercihi (milli bilinç)	Yeşilay
Sorumluluk	Vatani korumak	Trafik
	Doğayı korumak	Yerli Malı
	Öğrenme isteği	Çanakkale Geçilmez
		Cennettir Yurdum
		23 Nisan Türküsü
x	x	Ormanda Bir Kuş
x	x	Kitaplar
x	x	Özgürlük
x	x	Bembeyaz Dişler
x	x	Yeni Bir Yıl
x	x	Veremden Korun
x	x	Sağlık

Tablo 4.3'te, ele alınan 25 şarkı içerisinde değerlerin yer alma durumları ve elde edilen kodlar verilmiştir. Buna göre “Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar” kitabında 7 referans değertespit edilmiştir.

“Sevgi” değeri, “Okul sevgisi”, “Öğretmene sevgi”, Çocukları sevmek”, “İnsan sevgisi”, “Kızılay sevgisi”, “Yaşama sevgisi” ve “Aile sevgisi” kodlamaları ile “Okulumu Severim”, Canımsın Sen Öğretmenim”, “Çocuklar Onlar”, “Cumhuriyet Emektir”, “En Büyük Atatürk”, “Kızılay”, “Yarınların Umuduyuz” ve “Güzel Annem” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Saygı” değeri, “Aile sevgisi”, “Cumhuriyete verilen değer”, “Bir kişiye verilen yüksek değer”, Öğretmene verilen değer” ve “İnsan haklarına saygı” kodlamaları ile “Cumhuriyet Emektir”, “En Büyük Atatürk”, “19 Mayıs Parlayan Yıldız”, “Canımsın Sen Öğretmenim” ve “İnsan Hakları” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Yardımseverlik” değeri, “Toplumsal yardımlaşma” ve “Engellilere duyarlılık” kodlamaları ile “Kızılay”, “Yeşilay” ve “Engelleri Kaldırılım” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Hoşgörü” değeri, “Eşitlik” kodlaması ile “İnsan Hakları” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Nezaket” değeri, “Nazik olmak” kodlaması ile “Engelleri Kaldırılım” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Öz Denetim” değeri, “Tutumluluk”, “Zararlı alışkanlıklardan uzak durmak” ve “Kendini korumak” kodlamaları ile “Yerli Malı”, “Enerji Tasarrufu”, “Yeşilay” ve “Trafik” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Sorumluluk” değeri, “Yerli malı tercihi (milli bilinç)”, “Vatanı korumak”, “Doğayı korumak” ve “Öğrenme isteği kodlamaları ile “Yerli Malı”, “Çanakkale Geçilmez”, “Cennettir Yurdum”, “23 Nisan Türküsü” ve “Ormanda Bir Kuş” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar” kitabında incelemeye alınan 25 şarkı içerisinde 5 şarkıda referans değerlere rastlanılmamıştır.

Tablo 4.4. Sevgiler Olsun Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı

Sevgiler Olsun - 2013 - Yakup Kıvrak		
Değer	Kod	Şarkı İsmi
Sevgi	Aile sevgisi	Annem
	İnsan sevgisi	Sevgi Çiçeği
		Sevgiler Olsun
	Doğa sevgisi	Kırma Fidanı
Sorumluluk	Vatan sevgisi	Türkiyem Gülümser Dünyaya
	Doğayı korumak	Dünyayı Bize Verseler
Saygı	Bir kişiye verilen yüksek değer	Kırma Fidanı
x	x	Ankara’da Açan Çiçek
x	x	Masalcık
x	x	Evdeki Minik Dostlar
x	x	Düş

Tablo 4.4’te, ele alınan 10 şarkı içerisinde değerlerin yer alma durumları ve elde edilen kodlar verilmiştir. Buna göre “Sevgiler Olsun” kitabında 3 referans değertespit edilmiştir.

“Sevgi” değeri, “Aile sevgisi”, “İnsan sevgisi”, “Doğa sevgisi” ve “Vatan sevgisi” kodlamaları ile “Annem”, “Sevgi Çiçeği”, “Sevgiler Olsun” “Kırma Fidanı” ve “Türkiyem Gülümser Dünyaya” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Sorumluluk” değeri, “Doğayı korumak” kodlaması ile “Dünyayı Bize Verseler” ve “Kırma Fidanı” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Saygı” değeri, “Bir kişiye verilen yüksek değer” kodlaması ile “Ankara’da Açan Çiçek” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Sevgiler Olsun” kitabında incelemeye alınan 10 şarkı içerisinde 3 şarkıda referans değerlere rastlanılmamıştır.

Tablo 4.5. Çocuklarımıza Yeni Şarkılar Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı

Çocuklarımıza Yeni Şarkılar - 2015 - Saip Egüz		
Değer	Kod	Şarkı İsmi
Sevgi	Hayvan sevgisi	Hayvanlar
	Doğa sevgisi	Kar
		İlkbahar
		Dağlar
	İnsan sevgisi	Yeni Yıl
		İstersen
Sorumluluk	Aile sevgisi	Yuvam
	Vatani korumak	23 Nisan
	Doğayı korumak	Kelebek
Arkadaşlık	Akran iletişimi	İstersen
Saygı	Sağlıklı iletişim	İstersen
	Bir kişiye verilen yüksek değer	Atatürk
x	x	Ellerim Parmaklarım
x	x	Dönelim
x	x	Üç Elma
x	x	Haydi Biliniz (Tavşan)
x	x	Halay
x	x	Cici Bebeğim
x	x	Bahar
x	x	Minik Kuş
x	x	Sağlık Öğütleri
x	x	Vücudumuz
x	x	Ceylan
x	x	Karga ile Tilki
x	x	Sıla Hasreti
x	x	Efem

Tablo 4.5’te, ele alınan 24 şarkı içerisinde değerlerin yer alma durumları ve elde edilen kodlar verilmiştir. Buna göre “Çocuklarımıza Yeni Şarkılar” kitabında 4 referans değertespit edilmiştir.

“Sevgi” değeri, “Hayvan sevgisi”, “Doğa sevgisi”, “İnsan sevgisi” ve “Aile sevgisi” kodlamaları ile “Hayvanlar”, “Kar”, “İlkbahar”, “Dağlar”, “Yeni Yıl”, “İstersen” ve “Yuvam” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Sorumluluk” değeri, “Vatani korumak” ve “Doğayı korumak” kodlamaları ile “23 Nisan” ve “Kelebek” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Arkadaşlık” değeri, “Akran iletişimi” kodlaması ile “İstersen” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Saygı” değeri, “Sağlıklı iletişim” ve “Bir kişiye verilen yüksek değer” kodlamaları ile “İstersen” ve “Atatürk” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Çocuklarımıza Yeni Şarkılar” kitabında incelemeye alınan 24 şarkı içerisinde 14 şarkıda referans değerlere rastlanılmamıştır.

Tablo 4.6. Atatürk Çocukları: Marşlar Ve Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı

Atatürk Çocukları: Marşlar Ve Çocuk Şarkıları - 2017-Muharrem Baz		
Değer	Kod	Şarkı İsmi
Dürüstlük	Doğruluk	Atatürk Çocukları
Saygı	Bir kişiye verilen yüksek değer	Atatürk Çocukları
		Mustafa Kemal’in Gençleriyiz
	Cumhuriyete verilen değer	Cumhuriyet Çocukları Marşı
Sevgi	Vatan sevgisi	Mustafa Kemal’in Gençleriyiz
		Ay Yıldızlı Bayrağım Sönmeyen Bir Işıksın
		Başöğretmen Mustafa Kemal
	İnsan sevgisi	Cumhuriyet Çocukları Marşı
		Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı
	Doğa sevgisi	Türkiye Çocukları
Sorumluluk	Vatani korumak	Dünya Temiz
	Doğayı korumak	Başöğretmen Mustafa Kemal

Tablo 4.6’da, ele alınan 8 şarkı içerisinde değerlerin yer alma durumları ve elde edilen kodlar verilmiştir. Buna göre “Atatürk Çocukları: Marşlar Ve Çocuk Şarkıları” kitabında 4 referans değertespit edilmiştir.

“Dürüstlük” değeri, “Doğruluk” kodlaması ile “Atatürk Çocukları” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Saygı” değeri, “Bir kişiye verilen yüksek değer” ve “Cumhuriyete verilen değer” kodlamaları ile “Atatürk Çocukları”, “Mustafa Kemal’in Gençleriyiz” ve “Cumhuriyet Çocukları Marşı” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Sevgi” değeri, “Vatan sevgisi”, “İnsan sevgisi” ve “Doğa sevgisi” kodlamaları ile “Ay Yıldızlı Bayrağım”, “Sönmeyen Bir Işıksın”, “Başöğretmen Mustafa Kemal”, “Cumhuriyet Çocukları Marşı”, “Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı”, “Türkiye Çocukları” ve “Dünya Temiz” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Sorumluluk” değeri, “Vatanı korumak” ve “Doğayı korumak” kodlamaları ile “Başöğretmen Mustafa Kemal” ve “Dünya Temiz” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

Tablo 4.7. Hayvanlar Alemi: Eşlikli Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı

Hayvanlar Alemi: Eşlikli Çocuk Şarkıları - 2018-Süleyman Tarman		
Değer	Kod	Şarkı İsmi
x	x	Dinazor
x	x	Fil
x	x	Kaplumbağa
x	x	Kelebek
x	x	Köpek
x	x	Leylek
x	x	Panda
x	x	Porsuk Tekerlemesi
x	x	Tavşan
x	x	Tavuk Bilmecesi
x	x	Uğur Böceği
x	x	Zürafa
x	x	Hayvanat Bahçesi

Tablo 4.7’de, ele alınan 13 şarkı içerisinde değerlerin yer alma durumları ve elde edilen kodlar verilmiştir. Buna göre “Hayvanlar Alemi: Eşlikli Çocuk Şarkıları” kitabında referans değerlerden herhangi birine rastlanmamıştır.

Tablo 4.8. Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı

Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları- 2019-Mehmet Şahin Akıncı		
Değer	Kod	Şarkı İsmi
Sevgi	Okul sevgisi	Okulum
	Aile sevgisi	Kardeşim
	İnsan sevgisi	Baba
	Vatan sevgisi	
Öz Denetim	Otokontrol	Güneş Batmadan Eve Dönelim
		Uyku Zamanı
		Düzenli Çocuk Olalım
Sorumluluk	Öğrenme isteği	Okumayı Hatırla
Dürüstlük	Doğruluk	Yaşamak
Nezaket	Nazik olmak	Yaşamak
Yardımseverlik	Çevreye duyarlılık	Minicik Kuş
	Hayırseverlik	İzzet Baysal Babamız
Saygı	Bir kişiye verilen yüksek değer	İzzet Baysal Babamız
x	x	Sabah
x	x	Çocuk Parkı
x	x	Ellerimi Yıkadım

Tablo 4.8’de, ele alınan 13 şarkı içerisinde değerlerin yer alma durumları ve elde edilen kodlar verilmiştir. Buna göre “Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları” kitabında 7 referans değer tespit edilmiştir.

“Sevgi” değeri, “Okul sevgisi”, “Aile sevgisi”, “İnsan sevgisi” ve “Vatan sevgisi” kodlamaları ile “Okulum”, “Kardeşim” ve “Baba” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Öz Denetim” değeri, “Otokontrol” kodlaması ile “Güneş Batmadan Eve Dönelim”, “Uyku Zamanı” ve “Düzenli Çocuk Olalım” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Sorumluluk” değeri, “Öğrenme isteği” kodlaması ile “Okumayı Hatırla” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Dürüstlük” değeri, “Doğruluk” kodlaması ile “Yaşamak” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Nezaket” değeri, “Nazik olmak” kodlaması ile “Yaşamak” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Yardımseverlik” değeri, “Çevreye duyarlılık” ve “Hayırseverlik” kodlamaları ile “Minicik Kuş” ve “İzzet Baysal Babamız” isimli şarkılarda tespit edilmiştir.

“Saygı” değeri, “Bir kişiye verilen yüksek değer” kodlaması ile “İzzet Baysal Babamız” isimli şarkıda tespit edilmiştir.

“Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları” kitabında incelemeye alınan 13 şarkı içerisinde 3 şarkıda referans değerlere rastlanılmamıştır.

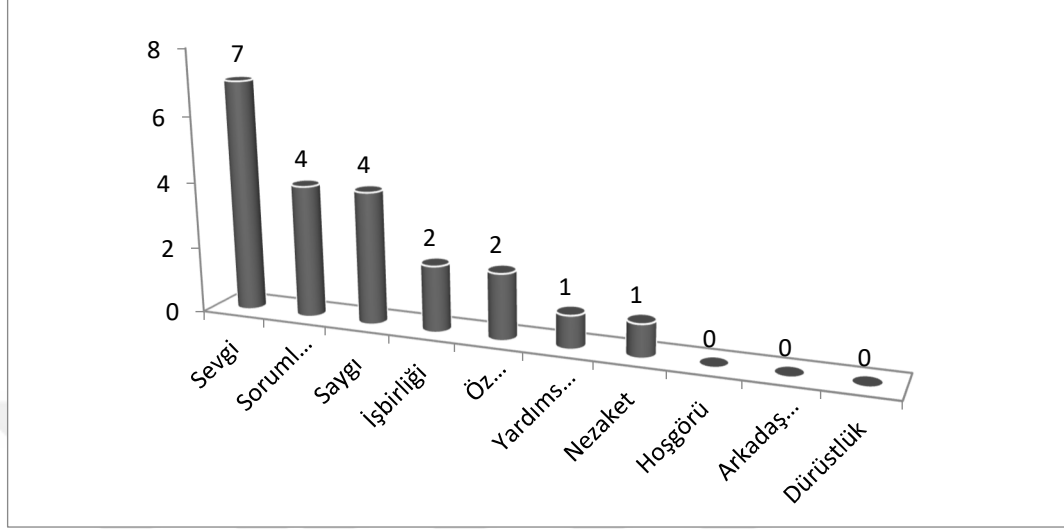
Tablo 4.9. Okulöncesi Miniklere Şarkılar Kitabındaki Değerlerin Tespit Edildiği Kodlar ve Şarkı İsimlerine Göre Dağılımı

Okulöncesi Miniklere Şarkılar- 2020-Emine Kıvanç Öztuğ		
Değer	Kod	Şarkı İsmi
x	x	Renklerin Hikayesi
x	x	Bebegim
x	x	Temizlik Şarkısı
x	x	Ay Dede
x	x	Ninni
x	x	Sallan Sallan

Tablo 4.9’da, ele alınan 6 şarkı içerisinde değerlerin yer alma durumları ve elde edilen kodlar verilmiştir. Buna göre “Okulöncesi Miniklere Şarkılar” kitabında referans değerlerden herhangi birine rastlanmamıştır.

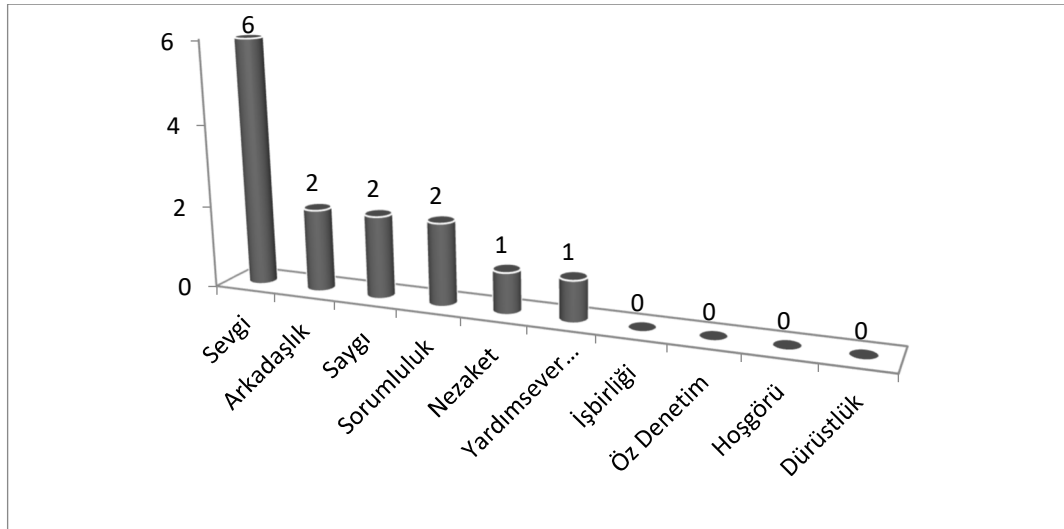
4.2 İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

İkinci alt problemde kitaplar ayrı ayrı ele alındığında değerlere ait yoğunluk durumları sorgulanmıştır. Buna göre bu bilgiler Şekiller halinde verilmiştir.

Şekil 4.1. Ezgi Yumağı Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği

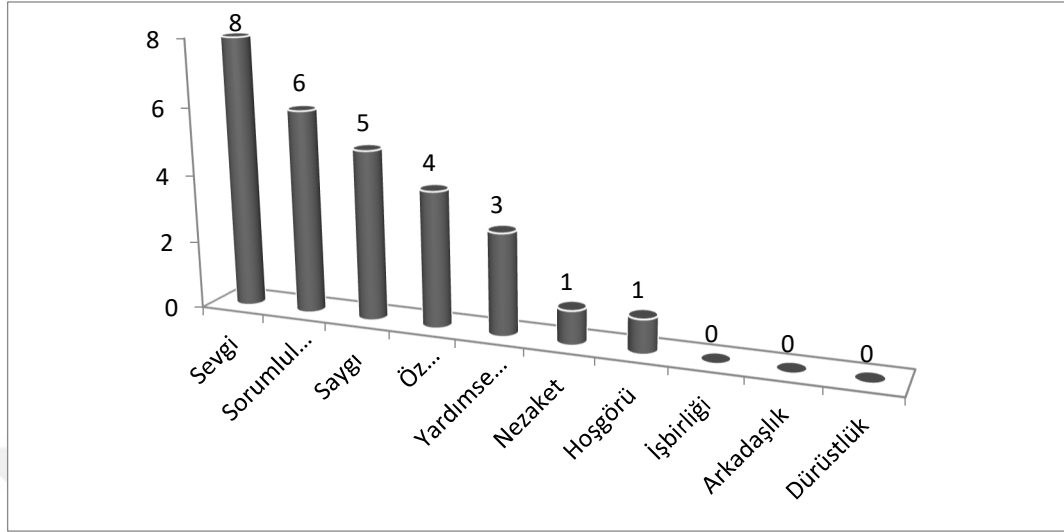
Şekil 4.1'e göre, Ezgi Yumağı kitabında yoğunluğu en fazla olan değer "Sevgi"dir. Kitapta "Sevgi" 7, "Sorumluluk" 4, "Saygı" 4, "İşbirliği" 2, "Öz Denetim" 2, "Yardımseverlik" 1 ve "Nezaket" 1 yoğunluğa sahiptir. "Hoşgörü", "Arkadaşlık" ve "Dürüstlük" değerlerine rastlanılmamıştır.

Şekil 4.2. Şarkılarla Öğrenelim Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği

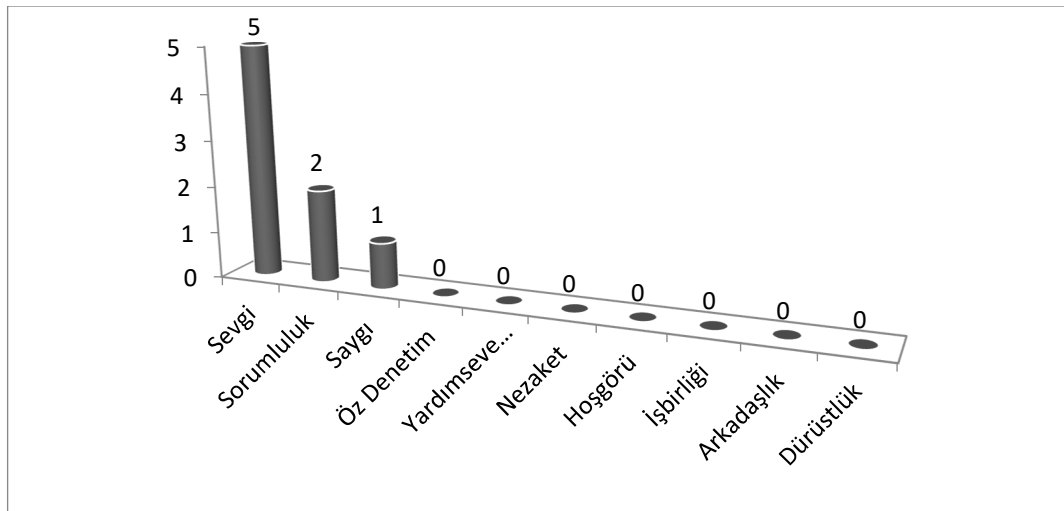
Şekil 4.2'ye göre Şarkılarla Öğrenelim kitabında yoğunluğu en fazla olan değer "Sevgi"dir. Kitapta "Sevgi" 6, "Arkadaşlık" 2, "Saygı" 2, "Sorumluluk" 2,

“Nezaket” 1 ve “Yardımseverlik” 1 yoğunluğa sahiptir. “İşbirliği”, “Öz Denetim”, “Hoşgörü” ve “Dürüstlük” değerlerine rastlanılamamıştır.

Şekil 4.3. Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği

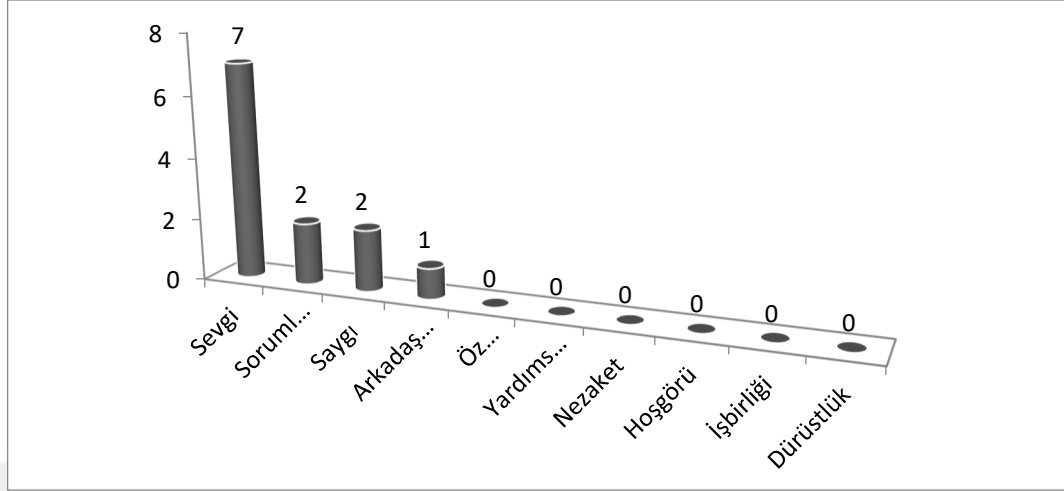
Şekil 4.3’e göre, Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar kitabında yoğunluğu en fazla olan değer “Sevgi”dir. Kitapta “Sevgi” 8, “Sorumluluk” 6, “Saygı” 5, “Öz Denetim” 4, “Yardımseverlik” 3, “Nezaket” 1 ve “Hoşgörü” 1 yoğunluğa sahiptir. “İşbirliği”, “Arkadaşlık” ve “Dürüstlük” değerlerine rastlanılamamıştır.

Şekil 4.4. Sevgiler Olsun Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği

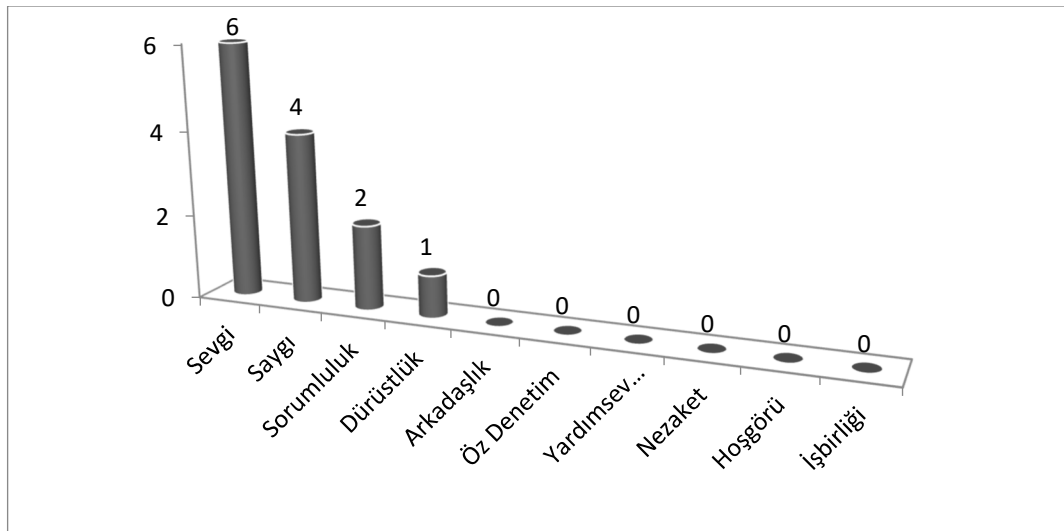
Şekil 4.4’e göre, Sevgiler Olsun kitabında yoğunluğu en fazla olan değer “Sevgi”dir. Kitapta “Sevgi” 5, “Sorumluluk” 2 ve “Saygı” 1 yoğunluğa sahiptir.

“Öz Denetim”, “Yardımseverlik”, “Nezaket”, “Hoşgörü”, “İşbirliği”, “Arkadaşlık” ve “Dürüstlük” değerlerine rastlanılmamıştır.

Şekil 4.5. Çocuklarımıza Yeni Şarkılar Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği

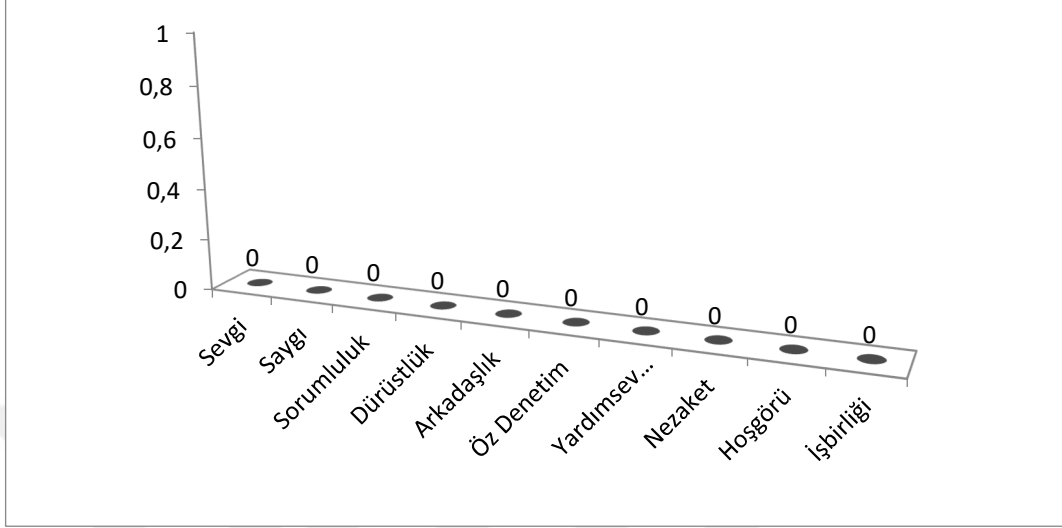
Şekil 4.5’e göre Çocuklarımıza Yeni Şarkılar kitabında yoğunluğu en fazla olan değer “Sevgi”dir. Kitapta “Sevgi” 7, “Sorumluluk” 2, “Saygı” 2 ve “Arkadaşlık” 1yoğunluğa sahiptir.“Öz Denetim”, “Yardımseverlik”, “Nezaket”, “Hoşgörü”, “İşbirliği” ve “Dürüstlük” değerlerine rastlanılamamıştır.

Şekil 4.6. Atatürk Çocukları: Marşlar ve Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği

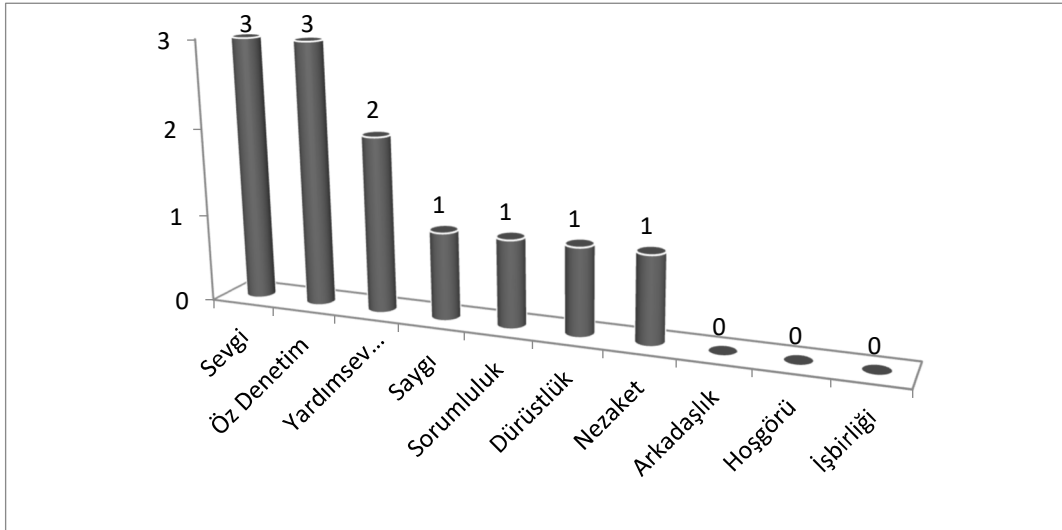
Şekil 4.6’ya göre, Atatürk Çocukları: Marşlar ve Çocuk Şarkıları kitabında yoğunluğu en fazla olan değer “Sevgi”dir. Kitapta “Sevgi” 6, “Saygı” 4,

“Sorumluluk” 2 ve “Dürüstlük” 1 yoğunluğa sahiptir. “Arkadaşlık”, “Öz Denetim”, “Yardımseverlik”, “Nezaket”, “Hoşgörü” ve “İşbirliği” değerlerine rastlanılmamıştır.

Şekil 4.7. Hayvanlar Alemi: Eşlikli Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği

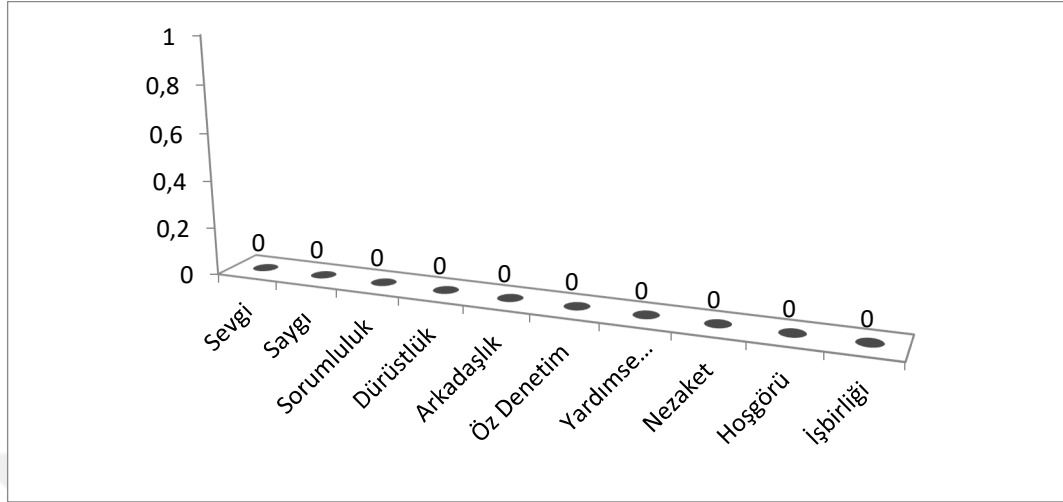
Şekil 4.7’ye göre, Hayvanlar Alemi: Eşlikli Çocuk Şarkıları kitabında referans değerlerden herhangi birine rastlanılmamıştır.

Şekil 4.8. Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği

Şekil 4.8’e göre, Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları kitabında yoğunluğu en fazla olan değer “Sevgi” ve “Öz Denetim” değerleridir. Kitapta “Sevgi” 3, “Öz Denetim” 3, “Sorumluluk” 2, “Yardımseverlik” 2, “Saygı” 1, “Sorumluluk” 1,

Dürüstlük” 1 ve “Nezaket” 1yoğunluğa sahiptir. “Arkadaşlık”,“Hoşgörü” ve “İşbirliği” değerlerine rastlanılmamıştır.

Şekil 4.9. Okulöncesi Miniklere Şarkılar Kitabındaki Değerlere Ait Yoğunluk Grafiği

Şekil 4.9’a göre, Okulöncesi Miniklere Şarkılar kitabında referans değerlerden herhangi birine rastlanılmamıştır.

4.3 Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Üçüncü alt problemde incelemeye alınan kitaplardaki referans değerlerin ve kitapların tümünün ilgili referans değere ait yoğunluk durumları sorgulanmıştır. Buna göre bu bilgiler tablo halinde verilmiştir.

Tablo 4.10. Değerlerin Kitaplarda Yer Alma Durumlarına Göre Yoğunlukları

Değerler	Ezgi Yumağı	Şarkılarla Öğrenelim	Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar	Sevgiler Olsun	Çocuklarımıza Yeni Şarkılar	Atatürk Çocukları: Marşlar ve Çocuk Şarkıları	Hayvanlar Alemi: Eşlikli Çocuk Şarkıları	Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları	Okulöncesi Miniklere Şarkılar	Değerlerin Yer Aldığı Kitap Sayısı	Değer Yoğunluğu
Sevgi	7	6	8	5	7	6	0	3	0	7	42
Sorumluluk	4	2	6	2	2	2	0	1	0	7	19
Saygı	4	2	5	1	2	4	0	1	0	7	19
Öz Denetim	2	0	4	0	0	0	0	3	0	3	9
Yardımseverlik	1	1	3	0	0	0	0	2	0	4	7
Nezaket	1	1	1	0	0	0	0	1	0	4	4
Arkadaşlık	0	2	0	0	1	0	0	0	0	2	3
İşbirliği	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Dürüstlük	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2	2
Hoşgörü	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1

Tablo 4.10'a göre, "Hayvanlar Alemi: Eşlikli Çocuk Şarkıları" ve "Okulöncesi Miniklere Şarkılar" kitaplarında herhangi bir referans değer yer almadığı görülmektedir.

Kitapların tümü birlikte ele alındığında tespit edilen en fazla yoğunluğa sahip değer "Sevgi"dir. Bu değer, "Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar" kitabında 8, "Ezgi Yumağı" kitabında 7, "Çocuklarımıza Yeni Şarkılar" kitabında 7, "Şarkılarla Öğrenelim" kitabında 6, "Atatürk Çocukları: Marşlar Ve Çocuk Şarkıları" kitabında 6, "Sevgiler Olsun" kitabında 5, "Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları" kitabında 3 kez tespit edilmiştir. Tüm kitaplar ele alındığında "Sevgi" değerinin toplam yoğunluğunun 42 olduğu görülmektedir.

"Sorumluluk" değerinin toplam yoğunluğu 19'dur. Kitaplara göre dağılımına bakıldığında, "Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar" kitabında 6, "Ezgi Yumağı" kitabında 4, "Şarkılarla Öğrenelim" kitabında 2, "Sevgiler Olsun" kitabında 2, "Çocuklarımıza Yeni Şarkılar" kitabında 2, "Atatürk Çocukları: Marşlar Ve Çocuk Şarkıları" kitabında 2, "Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları" kitabında 1 kez tespit edilmiştir.

"Saygı" değerinin toplam yoğunluğu 19'dur. Kitaplara göre dağılımına bakıldığında, "Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar" kitabında 5, "Ezgi Yumağı" kitabında 4, "Atatürk Çocukları: Marşlar Ve Çocuk Şarkıları" kitabında 4, "Şarkılarla Öğrenelim" kitabında 2, "Çocuklarımıza Yeni Şarkılar" kitabında 2, "Sevgiler Olsun" kitabında 1 ve "Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları" kitabında 1 kez tespit edilmiştir.

"Öz Denetim" değerinin toplam yoğunluğu 9'dur. Kitaplara göre dağılımına bakıldığında, "Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar" kitabında 4, "Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları" kitabında 3 ve "Ezgi Yumağı" kitabında 2 kez tespit edilmiştir. Diğer kitaplarda bu değere ait bir bulguya ulaşılamamıştır.

"Yardımseverlik" değerinin toplam yoğunluğu 7'dir. Kitaplara göre dağılımına bakıldığında, "Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar" kitabında 3, "Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları" kitabında 2, "Ezgi Yumağı" kitabında 1 ve "Şarkılarla Öğrenelim" kitabında 1 kez tespit edilmiştir. Diğer kitaplarda bu değere ait bir bulguya ulaşılamamıştır.

"Nezaketi" değerinin toplam yoğunluğu 4'tür. Kitaplara göre dağılımına bakıldığında, "Ezgi Yumağı" kitabında 1, "Şarkılarla Öğrenelim" kitabında 1, "Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar" kitabında 1 ve "Yaşamın İçinden Çocuk

Şarkıları” kitabında 1 kez tespit edilmiştir. Diğer kitaplarda bu değere ait bir bulguya ulaşılamamıştır.

“Arkadaşlık” değerinin toplam yoğunluğu 3’tür. Kitaplara göre dağılımına bakıldığında, “Şarkılarla Öğrenelim” kitabında 2 ve “Çocuklarımıza Yeni Şarkılar” kitabında 1 kez tespit edilmiştir. Diğer kitaplarda bu değere ait bir bulguya ulaşılamamıştır.

“İşbirliği” değerinin toplam yoğunluğu 2’dir. Kitaplara göre dağılımına bakıldığında bu yoğunluk sadece “Ezgi Yumağı” kitabında tespit edilmiştir. Diğer kitaplarda bu değere ait bir bulguya ulaşılamamıştır.

“Dürüstlük” değerinin toplam yoğunluğu 2’dir. Kitaplara göre dağılımına bakıldığında bu yoğunluk sadece “Atatürk Çocukları: Marşlar ve Çocuk Şarkıları” kitabında 1 ve “Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları” kitabında 1 kez tespit edilmiştir. Diğer kitaplarda bu değere ait bir bulguya ulaşılamamıştır.

“Hoşgörü” değerinin toplam yoğunluğu 1’dir. Bu değer sadece “Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar” kitabında tespit edilmiş olup diğer kitaplarda bu değere ait bir bulguya ulaşılamamıştır.

4.4 Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Dördüncü alt problemde kitapların tümünün kod yoğunluk durumları sorgulanmıştır. Buna göre bu bilgiler tablo halinde verilmiştir.

Tablo 4.11 Kodların Kitaplarda Yer Alma Durumlarına Göre Yoğunlukları

Kodlar	Ezgi Yumağı	Şarkılarla Öğrenelim	Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar	Sevgiler Olsun	Çocuklarımıza Yeni Şarkılar	Atatürk Çocukları:	Hayvanlar Alemi:	Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları	Okulöncesi Miniklere Şarkılar	Kod Yoğunluğu
1	Doğa sevgisi	2	3	0	1	3	1	0	0	10
1	Bir kişiye verilen yüksek değer	2	1	2	1	1	2	0	1	10
1	İnsan sevgisi	0	0	2	2	2	2	0	1	9
1	Vatani korumak	1	1	3	0	1	1	0	0	7
1	Aile sevgisi	1	1	1	1	1	0	0	2	7
1	Doğayı korumak	1	0	1	2	1	1	0	0	6
1	Vatan sevgisi	1	0	0	1	0	3	0	1	6
1	Cumhuriyete verilen değer	1	1	1	0	0	2	0	0	5
1	Öğrenme isteği	1	0	1	0	0	0	0	1	3
1	Nazik olmak	1	0	1	0	0	0	0	1	3
1	Tutumluluk	1	0	2	0	0	0	0	0	3
1	Okul sevgisi	0	1	1	0	0	0	0	1	3
1	Akran iletişimi	0	2	0	0	1	0	0	0	3
1	Toplumsal yardımlaşma	0	1	2	0	0	0	0	0	3

Tablo 4.115 (devamı). Kodların Kitaplarda Yer Alma Durumlarına Göre Yoğunlukları

Kodlar	Ezgi Yumağı	Şarkılarla Öğrenelim	Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar	Sevgiler Olsun	Çocuklarınıza Yeni Şarkılar	Atatürk Çocukları:	Hayvanlar Alemi:	Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları	Okulöncesi Miniklere Şarkılar	Kod Yoğunluğu
1	Otokontrol	0	0	0	0	0	0	3	0	3
1	Hayvan sevgisi	1	0	0	1	0	0	0	0	2
1	Öğretmene sevgi	1	0	1	0	0	0	0	0	2
1	Öğretmene verilen değer	1	0	1	0	0	0	0	0	2
1	Çevreye duyarlılık	1	0	0	0	0	0	1	0	2
1	Dayanışma	2	0	0	0	0	0	0	0	2
1	Doğruluk	0	0	0	0	1	0	1	0	2
1	Yurda hizmet etmek	1	0	0	0	0	0	0	0	1
1	Kitap sevgisi	1	0	0	0	0	0	0	0	1
1	Kararlı davranmak	1	0	0	0	0	0	0	0	1
1	Arkadaş sevgisi	0	1	0	0	0	0	0	0	1
1	Rica etmek	0	1	0	0	0	0	0	0	1
1	Kurallara uymak	0	1	0	0	0	0	0	0	1
1	Çocukları sevmek	0	0	1	0	0	0	0	0	1
1	Kızılay sevgisi	0	0	1	0	0	0	0	0	1
1	Yaşama sevgisi	0	0	1	0	0	0	0	0	1
1	İnsan haklarına saygı	0	0	1	0	0	0	0	0	1
1	Engellilere duyarlılık	0	0	1	0	0	0	0	0	1
1	Eşitlik	0	0	1	0	0	0	0	0	1
1	Zararlı alışkanlıklardan uzak durmak	0	0	1	0	0	0	0	0	1
1	Kendini korumak	0	0	1	0	0	0	0	0	1
1	Yerli malı tercihi (milli bilinç)	0	0	1	0	0	0	0	0	1
1	Sağlıklı iletişim	0	0	0	0	1	0	0	0	1
1	Hayırseverlik	0	0	0	0	0	0	1	0	1
38										

Tablo 4.11'e göre araştırma kapsamında toplam 38 farklı kod oluşturulduğu görülmektedir. En fazla yoğunluğa sahip kodlar “Doğa sevgisi” ve “Bir kişiye verilen yüksek değer” kodlarıdır. Bu iki kodun yoğunlukları ayrı ayrı 10’dur. Sırasıyla yoğunluğu 9 olan “İnsan sevgisi”, 7’şer yoğunlukla “Vatanı korumak” ve “Aile sevgisi”, 6’şar “Doğayı korumak” ve “Vatan sevgisi”, 5 yoğunlukla “Cumhuriyete verilen değer”, 3’er yoğunlukla “Öğrenme isteği”, “Nazik olmak”, “Tutumluluk”, “Okul sevgisi”, “Akran iletişimi”, “Toplumsal yardımlaşma” ve “Otokontrol”, 2’şer yoğunlukla “Hayvan sevgisi”, “Öğretmene sevgi”, “Öğretmene verilen değer”, “Çevreye duyarlılık”, “Dayanışma” ve “Doğruluk”, en az yer alan kodlar ise 1’er yoğunluk ile “Yurda hizmet etmek”, “Kitap sevgisi”, “Kararlı davranmak”, “Arkadaş sevgisi”, “Rica etmek”, “Kurallara uymak”, “Çocukları sevmek”, “Kızılay sevgisi”, “Yaşama sevgisi”, “İnsan haklarına saygı”,

“Engellilere duyarlılık”, “Eşitlik”, “Zararlı alışkanlıklardan uzak durmak”, “Kendini korumak”, “Yerli malı tercihi (milli bilinç)”, “Sağlıklı iletişim” ve “Hayırseverlik”tir.

5. TARTIŞMA

Araştırmada 9 kitap çalışma grubuna dahil edilmiş olup, yapılan tematik analiz sonucunda 2 kitapta referans değerlerden herhangi birine rastlanmamıştır. Şarkı bazında düşünüldüğünde çalışmaya alınan 139 şarkı içerisinde 59 şarkıda referans değerlerle ilişkilendirme yapılamamıştır.

Kitaplarda ele alınan şarkıların, araştırmanın çalışma grubuna yönelik ölçütlerini ve sınırlılıklarını karşılayabilmesi nedeniyle sayılarının farklı olduğu görülmektedir. Tematik analizle oluşturulan kodlamalar sonucunda ulaşılan değerler kitaplara göre şu şekildedir:

“Ezgi Yumağı” kitabında ele alınan 17 şarkıda “Sorumluluk”, “Sevgi”, “Saygı”, “Yardımseverlik”, “Nezaket”, “İşbirliği” ve “Öz Denetim” olmak üzere 7 referans değer,

“Şarkılarla Öğrenelim” kitabında ele alınan 23 şarkıda “Sorumluluk”, “Sevgi”, “Saygı”, “Arkadaşlık”, “Nezaket” ve “Yardımseverlik” olmak üzere 6 referans değer,

“Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar” kitabında ele alınan 25 şarkıda “Sevgi”, “Saygı”, “Yardımseverlik”, “Hoşgörü”, “Nezaket”, “Öz Denetim” ve “Sorumluluk” olmak üzere 7 referans değer,

“Sevgiler Olsun” kitabında ele alınan 10 şarkıda “Sevgi”, “Sorumluluk” ve “Saygı” olmak üzere 3 referans değer,

“Çocuklarımıza Yeni Şarkılar” kitabında ele alınan 24 şarkıda “Sevgi”, “Sorumluluk”, “Arkadaşlık” ve “Saygı” olmak üzere 4 referans değer,

“Atatürk Çocukları: Marşlar Ve Çocuk Şarkıları” kitabında ele alınan 8 şarkıda “Dürüstlük”, “Saygı”, “Sevgi” ve “Sorumluluk” olmak üzere 4 referans değer,

“Yaşamın İçinden Çocuk Şarkıları” kitabında ele alınan 13 şarkıda “Sevgi”, “Öz Denetim”, “Sorumluluk”, “Dürüstlük”, “Nezaket”, “Yardımseverlik” ve “Saygı” olmak üzere 7 referans değer tespit edilmiştir.

“Hayvanlar Alemi: Eşlikli Çocuk Şarkıları” kitabında ele alınan 13 şarkıda ve “Okulöncesi Miniklere Şarkılar” kitabında ele alınan 6 şarkıda referans değerlerden herhangi birine rastlanmamıştır.

Diğer 7 kitapta, 10 referans değerden “Sevgi” değeri, en fazla yoğunluğa sahip değerdir. Bu değer tüm kitaplardaki toplam yoğunluğu 42’dir. Çalışma

kapsamında söz ve müziğin aynı kişiye ait olması ölçütü düşünüldüğünde ele alınan kitapların yazarı olan bestecilerin, şarkılarında çoğunlukla sevgiden bahsettiği görülmektedir. Kitaplar tek tek incelendiğinde de her kitapta bu değer yoğunluğu en fazla bulgulanmıştır. Bu sonucun, literatürde değerlere yönelik yapılmış diğer araştırmalarla da benzerlik gösterdiği söylenebilir. Üztemur vd. (2021), Barış Manço'ya ait 162 şarkıyı sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler bakımından incelediği çalışma sonucunda en fazla “Sevgi” değerine ulaştığını belirtmiştir. Sözbir ve Çakmak (2020), Muammer Sun tarafından yazılan Çocuklar ve Gençler İçin Şarkı Demeti adlı kitaptaki 70 çocuk şarkısını Milli Eğitim Bakanlığı Değerler Eğitimi Yönergesinde belirtilen 27 değer açısından incelemiş ve en fazla vurgulanan değer aşk-sevgi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Tut ve Kiroğlu (2017), 1990 yılından itibaren TRT Popüler Çocuk Şarkıları Yarışmaları'nda finale kalan 121 şarkıyı “MEB Müzik Dersi Öğretim Programındaki Değerler Eğitimi Yönergesi”nde yer alan değerler bakımından incelemiş ve en çok “Sevgi” değerinin vurgulandığı sonucuna ulaşmışlardır. Akarsu (2015), ilk ve ortaokul müzik ders kitaplarındabulunan şarkıları değerler açısından incelemek amacıyla yaptığı çalışmada çalışmanın nitel sonucu olarak en fazla “Sevgi” değerinin işlendiğini belirtmiştir. Buradan hareketle geçmişten itibaren bakıldığında, ülkemizdeki eğitim müziği bestecilerinin, şarkılarındaçeşitli yönleriyle çoğunlukla “Sevgi” değerini ele aldıkları söylenebilir.

Araştırmada “Sevgi” değerinden sonra en fazla yoğunluğa sahip değerler “Sorumluluk” ve “Saygı”dır. Bu iki değer yoğunlukları 19 olup, 7 kitapta da bulgulan değerlerdir. Sonsel (2018), 2017 ilköğretim müzik dersi öğretim programında yer alan çocuk şarkılarınıUNESCO tarafından “Yaşayan Değerler Eğitimi Programı”nda belirlenen 12 değer açısından incelediği çalışmada “Sorumluluk” değerine çok geniş yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. Ergüven (2017), ortaokullarda okutulan müzik ders kitaplarında109 etkinlik şarkısı içerisinden Atatürk konulu 9 şarkının belirlendiği çalışmada, en çok vurgulanan değer “Saygı” değeri olduğu sonucunu belirtmiştir. Ergüven (2017)'nin araştırmasının Atatürk konulu şarkılar kapsamında olup en fazla saygı değerine ulaşılması bu araştırmayla benzerdir. Öyle ki bu araştırmada ele alınan kitaplarda yer alan Atatürk konulu şarkılarda, “Bir kişiye verilen yüksek değer” kodlaması ile “Saygı” değerine ulaşılmıştır. Araştırma sonucunun bu iki araştırmanın sonucu ile tutarlı olduğu söylenebilir. Yukarıdaki sonuçlara göre “Sevgi”, “Sorumluluk” ve

“Saygı” değerleri 7 kitapta da yer almakta olup, bestecilerin çoğunlukla bu değerleri işledikleri düşünülebilir. Diğer değerler yoğunluk sırasına göre;

“Öz denetim” değeri 3 kitapta 9 yoğunlukla, “Yardımseverlik” değeri 4 kitapta 7 yoğunlukla, “Nezaket” değeri 4 kitapta 4 yoğunlukla, “Arkadaşlık” değeri 2 kitapta 3 yoğunlukla, “İşbirliği” 1 kitapta 2 yoğunlukla, “Dürüstlük” değeri 2 kitapta 2 yoğunlukla tespit edilmiştir. Buna göre bazı değerler az sayıda kitapta daha yüksek yoğunlukla çıkarken bazı değerlerin ise daha fazla kitapta daha az yoğunlukta olduğu görülmektedir.

“Hoşgörü değeri” ele alınan 9 kitap içerisinde yalnızca 1 yoğunlukla “Şarkılarla Belirli Gün ve Haftalar” kitabında “İnsan Hakları” isimli şarkıda tespit edilmiştir. Bu değer, şarkı sözlerinden “Eşitlik” kodlaması çıkarımı yapılarak elde edilmiştir. Gişi (2019)’nin 2018-2019 eğitim-öğretim yılı ortaokulda okutulan müzik dersi kitaplarında yer alan 163 eseri, UNESCO tarafından desteklenen “Yaşayan Değerler Programı” kapsamında incelediği çalışmasında bu eserlerin hiçbirinde “Hoşgörü” değerine rastlanılmadığını belirtmesi bu araştırma sonucunu destekler niteliktedir. Ayrıca yine aynı çalışmada “Dürüstlük” ve “Sorumluluk” değerlerinin en az yer verilen değerlerden olması bu araştırma ile benzer ve farklı sonuçlar olduğunu ortaya koymaktadır. “Sorumluluk” değerinde ortaya çıkan bu farklı durum çalışma gruplarındaki yaş farklılığından kaynaklanıyor olabilir.

Yaş grubu açısından daha yakın olan ilköğretim müzik ders kitaplarında inceleme yapan Sonsel (2018), çalışmasının sonucunda “Dürüstlük” değerine hiç rastlanmadığını, “Hoşgörü” değerine ise çok az yer verildiğini belirtmiştir. Bu sonuçlar araştırma ile uyumlu sayılabilir. Ayrıca değerler birçok çalışmada farklı referanslar alınarak incelendiği için tüm bu sonuçların tam bir ilişki içerisinde olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Örneğin bazı çalışmalarda UNESCO tarafından desteklenen “Yaşayan Değerler Programı” kapsamında kabul edilen 12 değer, bazı çalışmalarda “MEM Okul Öncesi Değerler Eğitimi Yönergesi”nde yer verilen değerler, bazıları “MEB Müzik Dersi Öğretim Programındaki Değerler Eğitimi Yönergesi”nde yer alan değerler referans alınarak farklı çalışma grupları ele alınmıştır. Değer literatürü kuramsal açıdan incelendiğinde bazı kaynaklarda bir başlıkta ele alınabilen bir değer diğer bir kaynaktan birden fazla başlıkla farklı değerler olarak ele alındığı görülmüştür. Bu bağlamda çalışmalarda kullanılan referans kaynaklar ve çalışma gruplarının farklılıklarına göre farklı sonuçları olan çalışmalara ulaşılmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Literatür incelendiğinde, okul öncesi dönemde değerler eğitiminin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Çocuk şarkılarının değerler eğitimi bağlamında etkin araçlar olduğunu belirten çalışmalar bulunmaktadır (Karagöz; 2013; Akarsu, 2015; Gül vd., 2020). Bu araştırma, 2007-2020 yılları arasında çalışma kapsamına alınan farklı bestecilere ait 9 kitapta değerlerin yer alma durumlarını ve yoğunluklarını tespit etmeye yönelik yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre 9 kitaptan 2 tanesinde herhangi bir referans değere rastlanmamakla birlikte diğer kitapların her birinde en fazla “Sevgi” değerinin yer aldığı saptanmıştır. Yine yoğunluk açısından bakıldığında bunu “Sorumluluk” ve “Saygı” değerleri takip etmektedir. Araştırmada en az kitapta tespit edilen değerler “Arkadaşlık” ve “Dürüstlük” 2’şer kitapta, “İşbirliği” ve “Hoşgörü” ise 1’er kitapta tespit edilmiştir. Yoğunluk bakımından “Hoşgörü” değeri yalnızca 1 şarkıda yer almaktadır.

Araştırmanın, bulgularında yer alan kodlamalar ve değerlere ilişkin tablolar ile açıklamaları bakımından çalışma kapsamındaki kitapların hangi değerleri ve ne kadar barındırdığı hakkında okuyucuya değerler eğitiminde kullanılabilecek kitap ve şarkılar bazında fikir edinmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada ele alınan kitapların, okul öncesi değerler eğitiminde özellikle “Sevgi”, “Sorumluluk” ve “Saygı” değerlerini yüksek oranda içermeleri bakımından zengin kaynaklar olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu sonuçlara göre;

- Bestecilerin araştırma sonuçlarına göre en az yoğunlukla tespit edilen değerlere yönelik şarkıların bestelenmesi ve şarkılardaki yoğunluk durumlarının artmasına katkı sağlamaları,
- Milli Eğitim Bakanlığı önderliğinde değerler eğitimi ve eğitim müziği alan uzmanlarının bir araya gelerek değerlerin şarkılar yoluyla öğretilmesine yönelik programlar hazırlamaları,
- Geçmişten günümüze çocuk şarkılarının tarihsel süreçte değerler bakımından değişiminin ne şekilde olduğuna yönelik çalışmalar yapılması,
- Çocuk şarkılarının bestelenmesinde etkili bir neden oluşturabileceği düşünülerek okul öncesi öğretmenlerin değerler öğretiminde şarkılardan yararlanma durumlarını inceleyen araştırmalar yapılması,

- Okul öncesi öğretmenlerinin şarkı yoluyla değerler öğretiminde daha yetkin duruma gelebilmeleri amacıyla okul öncesi öğretmenliği lisans programında 1 dönem verilmekte olan müzik dersinin sayısının gerekli koşullar sağlanarak artırılması,
- Değerler bakımından yapılacak araştırmaların, bu araştırmadaki çalışma grubu ile benzer özellikler gösteren bir çalışma grubu dahilinde farklı referans kaynaklar kullanılarak yapılması önerilebilir. Yapılacak bu araştırmaların, kullanılan farklı kaynaklar sebebiyle farklı değerlerin de sonuçlarına ulaşmada katkı sağlayacağı düşünülebilir.

7. KAYNAKLAR

(Bu tez çalışmasında APA 7th Edition atıf sistemi kullanılmıştır.)

Acay, S. (2007). *Ezgi yumağı*. Evrensel Müzikeyi.

Ada, E. (2016). *Erken çocukluk döneminde yaratıcı drama yönteminin değerler eğitime olan etkisinin incelenmesi*. (Tez No. 449667) [Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Ahlak. (t.y.). *Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük* içinde. <https://sozluk.gov.tr>

Ahmetoğlu, E. (2010). Okul öncesi eğitimin tarihçesi ve temel ilkeleri. Ekiz, D. (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş*. (1. Baskı, s. 9-28). Lisans Yayıncılık.

Akarsu, S. (2015). *İlkokul (1-4) ve ortaokul (5-8) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların değerler bakımından incelenmesi ve değerler eğitime ilişkin öğrenci algıları*. (Tez No. 413644) [Doktora Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Akarsu, S. (2015). *İlkokul (1-4) ve ortaokul (5-8) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların değerler bakımından incelenmesi ve değerler eğitime ilişkin öğrenci algıları*. (Tez No.413644) [Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Akbaş, O. (2004). *Türk Milli Eğitim Sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*. (Tez No. 190366) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Akçelik, M. (2013). *Okulöncesi öğretmenlerinin lisans müzik eğitimi dersindeki kazanımlarının öğretmenlik mesleğinde uygulanabilme düzeyleri*. (Tez No. 350082) [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Akıncı, M. Ş. (2019). *Yaşamın içinden çocuk şarkıları*. (1. Baskı). Müzik Eğitimi Yayınları.

Aktepe, V. (2014). Ailede değerler eğitimi ve program ihtiyacı. Turan, R. & Ulusoy, K. (Eds.), *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*. (1. Baskı, s. 78-94). Pegem Akademi.

Akyüz, Y. (2009). *Türk eğitim tarihi: m.ö. 1000 – m.s. 2009*. (14. Baskı). Pegem Akademi.

Aladağ, S. (2009). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde değer eğitimi yaklaşımlarının öğrencilerin sorumluluk değerlerini kazanma düzeyine etkisi*. (Tez No. 278337) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Albayrak, B. M. & Kartal, A. (2020). Değerler eğitimi bağlamında animasyonlar: “kung fu panda 3” film incelemesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(2), 268-284. <https://dergipark.org.tr/pub/turkegitimdergisi/issue/55125/716458>

Alpaslan, U. (2010). *Okul öncesi öğretmenlerinin aldıkları müzik eğitimi doğrultusunda uygulamakta oldukları müzik etkinliklerine ilişkin görüşleri ve karşılaştıkları problemler*. (Tez No. 264092) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Alpöge, G. (2006). *Okul öncesi çocuk ve müzik*. Bu Yayınevi

Alpöge, G. (2018). *Okul öncesinde değer eğitimi*. (5. Baskı). Bilgi Yayınevi

Aral, N. & Kadan, G. (2018). 2013 okul öncesi eğitim programının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 113-131. <http://dx.doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720182159>

- Aral, N., Kandır, A. & Yaşar, M. C. (2000). *Okul öncesi eğitim 1*. (1. Baskı). Ya-Pa Yayınları
- Arıcı, A. F. & Er, Z. (2017). Değerler eğitimi aracı olarak türküler: bir içerik analizi. Şimşek T. & Yıldız B.V. (Eds.) *IV. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiriler*, İstanbul.
- Asar, H. (2019). *Okul öncesi değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocuklarının sosyal duygusal uyum ve değer düzeyleri üzerine etkisi*. (Tez No. 559623) [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Asımoğlu, S. (2012). *Yaratıcı drama ve orff yaklaşımı çerçevesinde okul öncesi eğitimde oyun kavramı*. (Tez No. 326674) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Atabey, D. (2014). *Okul öncesi sosyal değerler kazanımı ölçeğinin geliştirilmesi ve sosyal değerler eğitimi programının anasınıfına devam eden çocukların sosyal değerler kazanımına etkisinin incelenmesi*. (Tez No. 381548) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Atalay, T. D. (2016). Türkçe eğitiminde dede korkut hikayeleri'nin karakter eğitiminde kullanımı: çalışma yapıtları. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0(18), 363-394. <http://dx.doi.org/10.9775/kausbed.2016.019>
- Atılğan, D. S. (2020). Müzik eğitiminin çeşitli boyutlarda çocuk gelişimine olan etkileri. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 10(1), 120-136. <https://doi.org/10.20488/sanattasarim.830732>
- Ay, H. & Ünal, F. T. (2020). Eğitim bilişim alanında yer alan çocuk kitapları dizisinin eğitsel değerler kapsamında incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (20), 43-63. <http://dx.doi.org/10.29000/rumelide.791081>
- Aydın, M. Z. & Gürler, Ş. A. (2012). *Okulda değerler eğitimi: yöntem etkinlikler kaynaklar*. (1. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aydın, M. Z. (2007). *Ailede çocuğun ahlak eğitimi*. (5. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım
- Aydın, N., Çiftçi, F. (2020). Muhammed ikbal'in çocuk şiirlerinde yer alan değerler. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 3(2), 105-121. <http://dx.doi.org/10.47935/ceded.752306>
- Aydoğdu, H., Alkan, E. (2020). Değerler eğitim ve behiç ak'ın tavşan dişli bir gözlemcinin notların'da sevgi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(226), 185-204. <https://dergipark.org.tr/pub/milliegitim/issue/54184/732883>
- Aysu, B., Aral, N., Gürsoy, F. & Bıçakçı, M. Y. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin müzik etkinlikleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 21-31. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ausbid/issue/41277/482728>
- Bacanlı, H. (2006). *Duyuşsal davranış eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Bal, S. & Artan, İ. (1995). *Seslerle tanışalım*. Ya-pa Yayınları.
- Balat, G. U. & Dağal A. B. (2009). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. (2. Baskı) Kök Yayıncılık.
- Balat, G. U. (2012). Okul öncesinde değerler eğitimi. Balat, G. U. (Ed.), *Okul öncesinde değerler eğitimi ve etkinlik örnekleri*. (1. Baskı, s.2-33). Pegem Akademi.
- Barış, D. A. (2008). Sosyal beceri gelişiminde çocuk ve müzik. *Milli Eğitim Dergisi*, (177), 28-35. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/177.pdf
- Baş, B. & Biros, Y. (2019). Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan değerler üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1095-1114. <https://doi.org/10.16916/aded.611462>

- Başalan, H. (2019). Müzik eğitiminde kullanılmak üzere yayımlanmış çocuk şarkılarının içerik bakımından incelenmesi. (Tez No.556039) [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Başer, F. (2004). Müziğin okul öncesi dönemde çocuk gelişimine katkısı. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (8), 0-0. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sakaefd/issue/11229/134063>
- Batur Z., Sır A. N. & Bek H.(2012). Nasreddin hoca fıkralarında değer yargıları ve eğitim. *Turkish Studies - International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*7(3), 583-596. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.3350>
- Batur, Z. & Şaşmaz, E. (2018). Devlet tiyatrolarında oynanan çocuk tiyatro oyunlarında değer eğitimi ve bu oyunların Türkçe öğretimine katkısı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2518- 2550. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/42447/511193>
- Baydar, I. Y. (2012). *Okuma becerisini destekleyici müzik etkinliklerinin çocukların okuma becerilerine etkisi*. (Tez No. 311038) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Baz, M. (2017). *Atatürk çocukları: marşlar ve çocuk şarkıları*. (1. Baskı). Yazar.
- Bebek, A. (2020). *Dadaloğlu şiirleri'nin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve ortaokul sosyal bilgiler ders kitapları için şiir önerileri*. (Tez No. 637808) [Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Bender, S. M. (2004). *Study of infant development and compilation of song activities for parent and infant interaction* (Order No. EP31746). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (872246016). <https://www.proquest.com/dissertations-theses/study-infant-development-compilation-song/docview/872246016/se-2?accountid=15959>
- Beyazit, H. (2012). *Hareketli müzik etkinliklerinin anasınıfı çocuklarında beden koordinasyonu gelişimine etkisi*. (Tez No. 319507) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Biber, K. (2010). Okul öncesi eğitimin tanımı, kapsamı, önemi ve temel ilkeleri. Tümçaya, S. & Gülaçtı, F. (Eds.), *Erken çocukluk eğitimi*. (1. Baskı, s. 21-70). Nobel Yayın Dağıtım.
- Bilen, S. & Özmenteş, G. (2005). Dalcroze eurhythmics öğretiminin müziksel beceriler, müzik dersine ilişkin tutumlar ve müzik yeteneğine ilişkin özgüven üzerindeki etkileri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 87-102. <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/TnpRek9ERXg>
- Birkök, M. C. (2019). Değerler Sınıflandırması. *Journal of Human Sciences*, 16(2), 493-498. <https://doi.org/10.14687/jhs.v16i2.5737>
- Budak, E. & Akbaş, A. (2011). *Okul Öncesi Çocuğun Gelişimi ve Eğitimi*. İdeal Kültür Yayıncılık.
- Budak, F. M. (2012). *Sosyal bilgiler dersinde (7.sınıf) doğal ve kültürel varlıklar aracılığı ile estetik değer eğitimi (tokat örneği)*. (Tez No. 325801) [Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Büyükkarcı, A. (2012). *Milli Eğitim Şuraları'nda okul öncesi eğitimi ile ilgili alınan kararlar ve uygulamaları*. (Tez No. 321245) [Yüksek Lisans Tezi, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (23. Baskı). Pegem Akademi

- Cengiz, Ş. & Duran, E. (2017) Okul öncesi döneme ait hikaye ve masallardaki değerlerin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 42(192), 205-233. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2017.6945>
- Cirhinlioğlu, F. G. (2020). *Çocuk gelişimi ve ruh sağlığı*. (4. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık
- Çimen M. F. (2019). Kamu yayıncısı TRT çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa çizgi filminin değerler eğitimi açısından incelenmesi. (Tez No. 570982) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Dağı, F., Alptekin, M. & Kaplan, T. (2018). Türk dünyası hayvan masallarında tespit edilen değerler. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (43), 227-247. <https://doi.org/10.21563/sutad.510507>
- Dam, H. (2019). Din, ahlak ve değer. Köylü, M. (Ed.), *Teoriden pratiğe değerler eğitimi* (2. Baskı, s. 17-36). Nobel Akademik Yayıncılık
- Değer. (t.y.). *Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük* içinde. <https://sozluk.gov.tr>
- Demir, R. (2019). *Türkiye’de çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerde dini ve kültürel değerler eğitimi*. (Tez No. 537419) [Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Demir, T. & Özdemir, B. (2013). Türkçe eğitiminde karagöz\ gölge oyunları ile değer öğretimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 57-89. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29175/312421>
- Demiryürek, G. (2015). *Çağdaş çocuk şiirinde değerler eğitimi (1980’den günümüze)*. (Tez No. 418237) [Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Derman, M. & Başal, H. (2009). Cumhuriyetin ilanından günümüze türkiye’de ilköğretimde ve ilköğretime öğretmen yetiştirmede niceliksel ve niteliksel gelişmeler. *Education Sciences*, 4 (1), 139-154. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsaedu/issue/19829/212479>
- Deveci, H., Belet, D. & Türe, H. (2013). Dede korkut hikâyelerinde yer alan değerler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(46), 294-321. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6160/82817>
- Dilek, A. (2017). Feridun oral’ın resimli hikaye kitaplarındaki değerlerin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(33), 61-86. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/37195/430378>
- Dilmaç, B. (1999). *İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitimi verilmesi ve ahlaki olgunluk ölçeği ile eğitimin sınanması*. (Tez No. 87087) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Dilmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması*. (Tez No. 211415) [Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Dincel, B. K. (2017). Analysis of children's songs in terms of values. *Journal of Education and Practice*, 8(26), 64-71. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED577578.pdf>
- Dirican, R. & Dağlıoğlu, H. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikaye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 3(2), 44-69. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.321341>
- Egüz, S. (2015). *Çocuklarımıza yeni şarkılar*. (2. Baskı). Başkent Müzikevi.
- Ekşi, H. (2003). Temel insani değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım: karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79-96. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29200/312609>

- Erata, F. & Özbey, S. (2020). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların psikolojik sağlık düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Pearson Journal of Social Sciences & Humanities* 5(9), 125-151. https://www.pearsonjournal.com/Makaleler/376971089_125-151.pdf
- Eren, E. (2018). *Okul öncesi değerler eğitiminin Program, Öğretmen ve aile görüşleri açısından incelenmesi*. (Tez No.526244) [Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Eren, E. (2018). *Okul öncesinde değerler eğitiminin program, öğretmen ve aile görüşleri açısından incelenmesi*. (Tez No. 526244) [Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Ergüven, Ş. (2017). İlköğretim müzik ders kitaplarında yer alan Atatürk temalı şarkıların değerler bakımından incelenmesi. *Çevrimiçi Müzik Bilimleri Dergisi*, 2(3), 228-246. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ojomus/issue/33836/371850>
- Ergüven, Ş. (2017). İlköğretim müzik ders kitaplarında yer alan Atatürk temalı şarkıların değerler bakımından incelenmesi. *Çevrimiçi müzik bilimleri dergisi*. 2(3), 228-246. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ojomus/issue/33836/37185>
- Erkuş, S, Yazar, T. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 196-211. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/zgefd/issue/47944/606582>
- Ersoy, Ö. & Dere, Z. (2012). Ankara il merkezindeki anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin müzik eğitimi kapsamında yaptıkları uygulamaların incelenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 45(1), 249-268. http://dx.doi.org/10.1501/Egifak_0000001244
- Erten Bilgic, D. & Surur, A. S. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim sistemlerinin mekân biçimlenişine etkisi ve reggio emilia eğitim sisteminin mekân tasarımı üzerine denemeler. *Megaron*, 11(1). <https://doi.org/10.5505/MEGARON.2016.03016>
- Eskioğlu, I. (2003). Müzik eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkileri. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Bildiriler, Malatya. <http://www.muzikegitimcileri.net/>
- Genç, H. N. (2019). Çocuk yazını ürünü “mor dinazor kıvılcım” serisinde değerler eğitimi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 7(1),25-36 <http://dx.doi.org/10.35233/oyea.450332>
- Giardiello, P. (2014). *Pioneers in early childhood education: the roots and legacies of rachel and margaret mcmillan, maria montessori and susan isaacs*. (1. Baskı). Routledge.
- Gişi, C. (2019). *Müzik ders kitaplarında yer alan eserlerin unesco tarafından kabul edilen değerler çerçevesinde incelenmesi*. (Tez No.602087) [Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Glesne, C. (2020). Öykünüzü keşfetmek: veri analizi. (A. Ersoy, Çev.). Ersoy, A. & Yalçınoğlu, P. (Eds.), *Nitel araştırmaya giriş*. (6. Baskı, s.255-300). Anı Yayıncılık
- Göher, F. (2006). *Türk ve Batı Çocuk Şarkılarının Karşılaştırmalı Analizi*. (Tez No. 215277) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gökdemir, S. (2019). *7. sınıf sosyal bilgiler dersinde türkülerle değerler eğitimi*. (Tez No. 602337) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gölbaşı, E. (2013). *Okul öncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerindeki mesleki yeterliliğinin değerlendirilmesi*. (Tez No. 349925) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

- Göncü, İ. Ö. (2010). Okul öncesi eğitimde müzik eğitiminin temel sorunları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (2), 355-362. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49063/626025>
- Graves, C. W. (1970). Levels of existence: an open system theory of values. *Journal of Humanistic Psychology*, 10(2), 131-155. <https://doi.org/10.1177/002216787001000205>
- Gurbetoğlu, A. & Atılı, S. (2014). Kazım nami duru'nun okul öncesi eğitime katkıları ve "çocuk bahçesi rehberi" adlı eserinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 225-243. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefad/issue/59467/854528>
- Gül, E. D. (2008). Meşrutiyet'ten günümüze okul öncesi eğitim. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (1), 269-278. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4378/60021>
- Gül, G. (2012). *Okul öncesi altı yaş çocukları için oluşturulan şarkı dağarcığının müziksel gelişim düzeylerine etkisi*. (Tez No. 328651) [Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gül, G. Mintaş, S. & Engür, D. (2020). Şarkılarla değerler eğitiminin okul öncesi çocukların farkındalık düzeyine etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 9-31. <https://doi.org/10.34234/ded.597237>
- Gül, G., Mintaş, S. & Engür, D. (2020) Şarkılarla değerler eğitiminin okul öncesi çocukların farkındalık düzeyine etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 9-31. <https://doi.org/10.34234/ded.597237>
- Gülay, H. (2009). Okul öncesi dönemde akran ilişkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 82-93. <https://dergipark.org.tr/en/pub/baunsobed/issue/50240/648062>
- Güler, N. (2006). *Okul öncesi öğretmenlerin müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumları ve eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi*. (Tez No. 205760) [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Güler, N. (2006). *Okulöncesi öğretmenlerin müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumları ve eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi*. (Tez No. 205760) [Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Gündüz, M., Aktepe, V. Uzunoğlu, H. & Gündüz, D. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocuklara eğitsel oyunlar yoluyla kazandırılan değerler. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 62-70 <https://doi.org/10.21666/muefd.303856>
- Güneş, F. (2010). Ninnilerin çocukların dil ve zihinsel gelişimine etkisi. *Journal of World of Turks*, 2(3), 27-38. <http://diwelttdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/viewArticle/183>
- Güneş, N. (2017). *0-6 yaş arası çocukların gelişim düzeyleri ile annelerinin aile işlevleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 468844) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Güven, A. Z. (2014). Türk efsanelerinin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 225-246. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19572/208730>
- Hofstede, G. (2001). *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations Across Nations*. (2. Baskı). Sage Publications Inc.
- İbiş, E. (2017). *Değerler eğitimi temelli yaratıcı drama programının 5-6 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin gelişimine etkisi* (Tez No. 486432) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

- Kanak, M. Önder, M. Subaşı, Ç. (2018). Türk ninnilerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 594-602. <https://doi.org/10.17755/esosder.337879>
- Kanak, M., Önder, M. & Subaşı, Ç. (2018). Türk ninnilerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 594-602. <http://dx.doi.org/10.17755/esosder.337879>
- Kapkın, B. (2018). *Etkinlik temelli değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocukların sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi*. (Tez No. 516046) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kara, M. & Emirhan, T. (2020). Değerler eğitimi açısından müzik dersi kitaplarındaki çocuk şarkıları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 153-178. <https://dergipark.org.tr/en/pub/omuefd/issue/58553/742422>
- Karababa, A. (2014). Kuramsal temelde değer. Dilmaç, B. & Bircan, H. H. (Eds.), *Değerler ve Değerler Psikolojisi*. (1. Baskı, s.1-18). Pegem Akademi
- Karagöz, B. (2013). *İlköğretim öğrencilerine değerlerin okul şarkıları yoluyla kazandırılması*. (Tez No. 333814) [Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Karagöz, B. (2013). *İlköğretim öğrencilerine değerlerin okul şarkıları yoluyla kazandırılması*. (Tez No.333814) [Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Karagözoğlu, N. (2020). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin dinlediği şarkıların sözlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(8), 56-78. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/56449/768406>
- Karakoç, V. (2019). *Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel özellikler ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*. (Tez No.567991) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Karakuş N., Çoksever P. (2019). Değerler eğitiminde rol model olarak kadın kahramanlar. *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama*, 10(20), 46-62. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eibd/issue/51497/668334>
- Karakuş, N. (2015). Okul öncesi döneme hitap eden tema içerikli çizgi filmlerin değerler eğitimine katkısı yönünden değerlendirilmesi (niloyaörneği). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(30), 251-277. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29166/312334>
- Karasu, H. (2018). İlkokula uyarlanmış dede korkut hikayelerinde değerler eğitimi. (Tez No. 518344) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kaya, M. & Taşkın, O. (2019). Okulda değerler eğitimi. Köylü, M. (Ed.), *Teoriden pratiğe değerler eğitimi*. (2. Baskı, s.89-113). Nobel Akademik Yayıncılık
- Kaya, S. & Ayan, B. (2016). Okul öncesinde müzik ve hareketin öğrenme üzerindeki etkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 463-480. <https://doi.org/10.17556/jef.04848>
- Kaya, S. (2019). *Çocuk Duygusu ve Çocuk Dünyası Dergilerinde Yer Alan Kitapların Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. (Tez No.578272) [Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kayıran, D. (2018). *Okul öncesine yönelik değerler eğitimi program tasarısının hazırlanması ve etkililiğinin değerlendirilmesi*. (Tez No. 534449) [Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

- Kaymakcan, R. & Meydan, H. (2016). *Ahlak, değerler ve eğitimi*. (2. Baskı). Dem Yayınları.
- Kıldan, O. & Pektaş, M. (2009). Erken çocukluk döneminde fen ve doğa ile ilgili konuların öğretilmesinde okulöncesi öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 113-127. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefad/issue/59520/855974>
- Kırmızı, F. S., Saygı, C. & Yurdakul, İ. H. (2014). Examining the songs in the 2nd, 3rd, and 4th grade music course books in terms of values education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116(2014), 1670-1675. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.454>
- Kıvrak, Y. (2013). *Sevgiler olsun*. (2. Baskı). Müzik Eğitimi Yayınları.
- Koca, E. (2010). *6 yaş grubunda geri planda dinletilen müziğin çoklu zeka alanlarına etkisi*. (Tez No. 264138) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Koç, E. (2006). *Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesinin çocuk gelişimi ve eğitimi ile anasınıfı bölümlerinde okutulan müzik öğretimi derslerinin genel durumunun değerlendirilmesi*. (Tez No. 190528) [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Korkmaz, M. (2019). Değerler eğitimi yaklaşımları. Köylü, M. (Ed.), *Teoriden pratiğe değerler eğitimi*. (2. Baskı, s.37-61). Nobel Akademik Yayıncılık
- Kültür. (t.y.). *Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük içinde*. <https://sozluk.gov.tr>
- Küpana, M. N. (2016). Yaratıcı problem çözme ve müzik eğitimi. *Çevrimiçi Müzik Bilimleri Dergisi*, 1(1), 44-58. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ojomus/issue/22237/237955>
- Lickona, T. (1997). The teacher's role in character education. *Journal of Education*, 179(2), 63–80. <https://doi.org/10.1177/002205749717900206>
- Malkoç, T. (2009). *Şarkılarla öğrenelim*. Akıllı Çocuk Yayınevi.
- Mertoğlu, E. (2002). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubundaki çocukların ritim (tartım) algulamalarının incelenmesi*. (Tez No. 122693) [Sanatta Yeterlik Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Modiri, I. G. (2012). *Okul öncesi müzik eğitiminde genel yaklaşımlar*. Elhan Kitap Yayın Dağıtım.
- Morgül, Mahiye (2006). *İlk çocuklukta müzik nasıl öğretilir*. (2. Baskı). Kök Yayıncılık.
- Oktay, A. (1990). Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 151-160. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaebl/issue/351/1949>
- Oktay, A. (2000). *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem*. (2. Baskı). Epsilon Yayıncılık.
- Oral, T. (2014). Psikolojik perspektiften değer kavramı. Dilmaç, B. & Bircan, H. H. (Eds.), *Değerler ve Değerler Psikolojisi*. (1. Baskı, s.21-30). Pegem Akademi
- Otacıoğlu, S. (2008). Okul öncesi çocuk merkezli öğrenme ve müzik stratejileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 157-171. <https://dergipark.org.tr/en/pub/esosder/issue/6137/82322>
- Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Şahin, F. T., Kandır, A. & Turla, A. (2006). *Müziğin okul öncesi eğitiminde kullanılması*. (2. Baskı). Kök Yayıncılık.
- Öz, İ. (1997). *Çocuk ve Kişilik*. (2. Baskı). Kök Yayıncılık.

- Özel, S. Y. (2017). *Okul öncesi öğrencilerinin müziksel becerileri ve uygulanan müzik eğitimi-öğretiminin incelenmesi*. (Tez No. 470307) [Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Öziskender, G. (2011). *Orff yaklaşımı ile yapılan okul öncesi müzik eğitiminin öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişimine etkileri*. (Tez No. 300479) [Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Özkale, B. (2010). *Ritim çalışmalarının altı yaş çocuklarının bilişsel becerilerine etkisi*. (Tez No. 262225) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Özkan, N. K. (2020). İyilikseverlik ve alçak gönüllülük bağlamında kutadgu bilig ile kültür aktarımı. *Milli Folklor Uluslar arası Kültür Araştırmaları Dergisi*, 16(127), 209-222. <https://dergipark.org.tr/en/pub/millifolklor/issue/56908/716506>
- Özkut, B. & Kaya, S. Ö. (2012). İlköğretim okullarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin lisans döneminde aldıkları müzik eğitiminin mesleki yaşantılarına olan etkilerinin incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 1(1), 167-179. <https://asosindex.com.tr/index.jsp?modul=articles-page&journal-id=1461&article-id=77192>
- Öztaş, E. K. (2020). *Okul öncesi miniklere şarkılar*. (1. Baskı). Müzik Eğitimi Yayınları.
- Öztutgan, Z. (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının müzik eğitimine ilişkin öz-yeterlik algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 574-593. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.351754>
- Öztürk, A. (2004). *Okul öncesi eğitimde müzik*. Morpa Kültür Yayınları.
- Öztürk, A. Balyaş, B. (2021). Reklam müziğinin marka bilinirliği ve satın alma niyetine etkisi. *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, 5(1), 136-155. <http://dx.doi.org/10.29216/ueip.895845>
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods*. (4. Baskı). Sage Publications.
- Peltzman B.R. (1998). *Pioneers of early childhood education: a bio-bibliographical guide*. (1. Baskı). Greenwood
- S. Bilen, Özevin, B. & Canakay, E. U. (2017). *Orff destekli etkinliklerle müzik eğitimi*. (3. Baskı). Müzik Eğitimi Yayınları.
- Salı, G., Akkol, M. L. & Oğuz, V. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerinde yaşadığı sorunlar. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 79-101. <http://dx.doi.org/10.5578/JSS.7042>
- Samur, Ö. A. (2011). *Değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisi*. (Tez No. 279111) [Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- San, İ. (2004). *Sanat ve eğitim: yaratıcılık temel sanat kuramları sanat eleştirisi yaklaşımları*. (3. Baskı). Ütopya Yayınevi
- Sapsağlam, Ö. (2015). *Anasınıfına devam eden çocuklara uygulanan sosyal değerler eğitimi programının sosyal beceri kazanımına etkisinin incelenmesi*. (Tez No. 397373) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Sapsağlam, Ö. (2016). Okul öncesi eğitim programlarında yer alan hedeflerin değerler açısından incelenmesi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 11(9), 683-700. <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/TWpjM09EWTBOQT09>
- Sapsağlam, Ö. (2016). Okul öncesi eğitim programlarında yer alan hedeflerin değerler açısından incelenmesi. *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature*

and History of Turkish or Turkic, 11(9), 100-109. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9571>

- Sapsağlam, Ö. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının değer algılarının çizdikleri resimler ve sözlü anlatımlarına göre incelenmesi: sorumluluk değeri örneği. *Eğitim ve Bilim*, 42(189), 287-303. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2017.7002>
- Sapsağlam, Ö. (2020a). *Karakter ve değer*. Ömeroğlu, E. (Ed.), *Erken çocuklukta karakter ve değerler eğitimi: teoriden uygulamaya*. (2. Baskı, s. 5-33). Pegem Akademi.
- Sapsağlam, Ö. (2020b). *Erken çocukluk yıllarında değer eğitimi*. Ömeroğlu, E. (Ed.), *Erken çocuklukta karakter ve değerler eğitimi: teoriden uygulamaya*. (2. Baskı, s. 49-77). Pegem Akademi.
- Senemoğlu, N. (1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlilikleri kazandırmalıdır?. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10), 21-30. <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1216-published.pdf>
- Senemoğlu, N. (2015). *Gelişim öğrenme ve öğretim (kuramdan uygulamaya)*. (24. Baskı). Yargı Yayınevi.
- Sevim, Z. (2013). *Çizgi filmlerin değerler eğitimi bakımından karşılaştırılması*. (Tez No. 344660) [Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Sığırtmacı, A. D. (2005). *Okul öncesi dönemde müzik eğitimi*. (1. Baskı). Kare Yayınları.
- Sonsel, B. Ö. (2018). Analysis of the children's songs in 2017 elementary school music lesson curriculum in terms of universal values. *Journal of Education and Training Studies*, 6(11) <https://doi.org/10.11114/jets.v6i11.3531>
- Sözbir, S. A. & Çakmak, Ö. Ç. (2020). Analysis of Children's Songs by Muammer Sun in terms of Value Education. *International Online Journal of Educational Sciences*, 12(5), 205-222. <https://doi.org/10.15345/iojes.2020.05.015>
- Sözkesen A. & Samur A.Ö. (2017). 60-72 Aylık Çocukların Değer Eğitiminde Öykü Temelli Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36 (2), 105-117. <https://dergipark.org.tr/en/pub/omuefd/issue/33619/373030>
- Sun, M. & Seyrek, H. (t.y.). *Okulöncesi eğitiminde müzik*. Mey Müzik Eserleri Yayınları.
- Superka, D. P., Ahrens, C., Hedstrom, J. E., Ford, L. J. & Johnson, P. L. (1976). *Values education sourcebook: conceptual approaches, material analyses, and an annotated bibliography*. Colorado: Social Science Education Consortiun, ERIC Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education.
- Susar, S. (2015). *Dede korkut hikayelerinde değerler eğitimi*. (Tez No. 397455) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Şahin, H. (2012). *Okulöncesi öğretmenlerinin müzik eğitimine yönelik algıladıkları yeterlilikler ve müzik eğitimi ortamlarına yönelik düşüncelerinin belirlenmesi (İstanbul ili Esenler örneği)*. (Tez No. 342416) [Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Şentürk, A, Hancer, E. (2019). Şarkılardan adapte edilen reklam müziklerinin (jingle) marka hatırlanması üzerine etkisi. *Uluslararası Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 147-168. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hire/issue/49612/594327>
- Şentürk, Ş. & Keskin, A. (2019) Rafadan tayfa çizgi filminin milli ve evrensel değerler açısından değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(Özel Sayısı), 143-157. <http://dx.doi.org/10.17494/ogusbd>

- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2010b). *2010/53 sayılı genelge*. https://sabancimtal.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/41/01/342410/dosyalar/2019_03/20091637_degerler_egitimi_genelge.pdf
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Müdürlüğü. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooororam.pdf>
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (1988). *XII. Millî eğitim şûrası*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165252_12_sura.pdf
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (1993). *XIV. Millî eğitim şûrası*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165401_14_sura.pdf
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). *17. Millî eğitim şûrası*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165619_17_sura.pdf
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2010a). *18. Millî eğitim şûrası*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2014). *19. Millî eğitim şûrası*. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/10095332_19_sura.pdf
- T.C. Yükseköğretim Kurulu. (1998). *Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları*. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari-mart-1998.pdf>
- T.C. Yükseköğretim Kurulu. (2007). *Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları*. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari.pdf>
- T.C. Yükseköğretim Kurulu. (2018). *Okul öncesi öğretmenliği lisans programı*. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Okul-Oncesi-Ogretmenligi-Lisans-Programi.pdf
- Tahiroğlu, M. (2014). Sosyal bilgiler dersinde değer eğitimi etkinlik örnekleri: ilkokul 4. Sınıf. Turan, R & Ulusoy, K.(Eds.), *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*. (1. Baskı, s. 339-368).Pegem Akademi.
- Tanrıkulu, L. & Koyuncu A. (2020). Erken yaşta yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çocuk şarkılarının değerler öğretiminde kullanımı. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(2), 221-230. <http://dx.doi.org/10.18069/firatsbed.735891>
- Tarman, S. (2018). *Hayvanlar alemi: eşlikli çocuk şarkıları*. (1. Baskı). Müzik Eğitimi Yayınları.
- Tay, B. & Ünlü, İ. (2014). İlkokul yurt bilgisi, toplum ve ülke incelemeleri ve sosyal bilgiler dersleri öğretim programlarında değer ve değerler eğitimi. Turan, R & Ulusoy, K. (Eds.), *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*. (1. Baskı, s. 287-322). Pegem Akademi.
- Taylan, T. C. (2018). *Türk makam müziği çocuk şarkıları üzerine bir inceleme*. (Tez No. 513131) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Temiz, E. (2006). Okulöncesi dönemde müzik eğitimi; yaşanan problemler ve çözüm önerileri. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli. <http://muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/E-Temiz.pdf>
- Tercanlı, C. (2011). *Şarkılarla belirli gün ve haftalar*. Morpa Kültür Yayınları.
- Toker, S. (2011). Türkçenin anadili olarak öğretiminde ninni ve tekerlemelerin yeri. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 1(1), 25-29. <http://www.ijses.org/index.php/ijses/article/view/16>

- Topaç, N., Bardak, M., Kirişçi, M. & Mertoğlu, E. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının değer kavramlarını tanımlamalarının incelenmesi: nitel bir çalışma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 447-487. <http://dx.doi.org/10.34234/ded.720094>
- Traş, Z. (2014). Değerler perspektifinden ahlak. Dilmaç, B. & Bircan, H. H. (Eds.), *Değerler ve değerler psikolojisi*. (1. Baskı, s. 141-156). Pegem Akademi.
- Tufan, S. (2006). Okulöncesi müzik öğretmeni profili. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli. <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/S-Tufan.pdf>
- Tuncer, D. Ö. (2012). *Okul öncesi eğitimde dalcrose yaklaşımı*. (Tez No. 326688) [Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Turanalp, M. F. (2019). Şarkılarla dini ve ahlaki değer aktarımı: barış manço örneği. *Bilimname*, 2019(37), 685-724. <https://doi.org/10.28949/bilimname.520307>
- Turhan, M. & Kova, Ö. (2012). Değerler eğitimi açısından türk halk müziği ve halk ozanları: neşet ertaş, âşık mahsuni şerif, âşık veysel ve özay gönlüm bağlamında bir inceleme. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 3(6), 117-128. <https://dergipark.org.tr/en/pub/eibd/issue/22679/242177>
- Turhan, M. & Kova, Ö. (2012). Değerler eğitimi açısından türk halk müziği ve halk ozanları: neşet ertaş, âşık mahsuni şerif, âşık veysel ve özay gönlüm bağlamında bir inceleme. *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama*, 3(6), 117-128. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eibd/issue/22679/242177>
- Turp Özdemir Z. (2020) Türkiye'de çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve bu çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısı. (Tez No. 636639) [Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Tut, E. Kiroğlu, K. (2017). Trt'nin popüler çocuk şarkıları yarışması'nda finale kalan eserlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(48), <https://doi.org/10.17719/jisr.2017.1526>
- Türkmen, E. F. (2020). *Müzik eğitiminde öğretim yöntemleri*. (6. Baskı). Pegem Akademi
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. (2. Baskı). Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uğurlu, E. K. (2014). Kültürel bellek aktarıcısı olarak ninni. *Milli Folklor Uluslar arası Kültür Araştırmaları Dergisi*, (102), 43-52. <https://www.millifolklor.com/pdfviewer.aspx?Sayi=102&Sayfa=40>
- Ulusoy, K. & Arslan, A. (2014). Değerli bir kavram olarak “değer ve değerler eğitimi”. Turan, R & Ulusoy, K. (Eds.), *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*. (1. Baskı, s. 1-16).Pegem Akademi.
- Uygun, S. (2013). Değerler eğitimi program tasarımlarının değerlendirilmesi (Antalya örneği). *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(2), 263-277. <http://dx.doi.org/10.13114/MJH/201322483>
- Ürfioğlu, A. (1989). *Bebeklik ve okulöncesi dönemde müziğin gelişimi ve eğitimi*. Ya-Pa Yayınları
- Üztemur, S., Seviçen, E., & İnel, Y. (2021). “Barış abi”yle değer öğretimi: barış manço eserlerinde değerler. *Başkent University Journal of Education*, 8(1), 93-103. <http://buje.baskent.edu.tr/index.php/buje/article/view/360>
- Wharton, L. F. (1979). *Black American Children's Singing Games: A Structural Analysis* (Order No. 7924687). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (302920844). <https://www.proquest.com/dissertations-theses/black-american-childrens-singing-games-structural/docview/302920844/se-2?accountid=15959>

- Yalçınkaya, B. (2015). Content analysis of songs in elementary music textbooks in accordance with values education in Turkey. *Educational Research and Reviews*, 10(8), 1070-1079. <https://doi.org/10.5897/ERR2015.2160>
- Yaman, E., Bayburtlu, F., Tekir, B. & Kırman, S. (2015). Dede korkut çizgi filminde yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(20), 245-269. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29168/312358>
- Yavuzer, H. (2020). *Çocuk psikolojisi: Doğum öncesinden ergenlik sonuna*. (44. Baskı). Remzi Kitabevi
- Yazıcı, S. & Yazıcı, A. (2011). *Felsefi, psikolojik ve eğitim boyutlarıyla karakter*. Çizgi Kitabevi
- Yıldırım, A. (2018). 6 yaş okul öncesi çocuklarına yönelik cesaret temelli değerler eğitimi uygulamalarının etkililiği. (Tez No. 523174) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Yıldız, G. (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının müzik eğitimi derslerine ilişkin görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(23), 1-10. <https://doi.org/10.20875/makusobed.348910>
- Yiğittir, S. (2014). Türk destanlarının değer odaklı analizi. *Turkish Studies- International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 9(5) 2125-2140. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7050>
- Yorulmaz, B. (2013). Din ve değerler eğitimi açısından caillou çizgi filminin değerlendirilmesi. *Diyanet İlmi Dergisi*, 49(3), 127-143. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/did/issue/34678/383322>
- Yüksel, M. Y., Canel, N., Mutlu, N., Yılmaz, S. & Çap, E. (2015). Okul öncesi çağıdaki çocukların “iyi ve kötü” kavram algılarının resim analizi yöntemiyle incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 271-303. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29168/312359>